

TIDSSKRIFT FOR KOMMUNISTISK TEORI OG DEBATT

De nordiske
marxist-leninistenes
første fellesmøte

RØDE FANE

NORDEN— I SKUDDFELTET MELLOM SUPERMAKTENE

Nr. 1 1975. 4.årg. Pris kr. 8,—

UTGITT AV ARBEIDERNE KOMMUNISTPARTI (MARXIST-LENINISTENE)

Nettpublisering ved Forvaltningsorgan for AKPs partihistorie (<http://www.akp.no/ml-historie/>) juni 2011

Redaktør og ansvarlig utgiver:

Knut Johansen

Trykt i offset hos A/S Duplotrykk

Adresse: RØDE FANE, Forlaget Oktober
A/S,

Postboks 6875 St. Olavs plass, Oslo 1.

Postgiro: 2 20 84 78

Abonnement kr. 40,- for ett år (6 nr.)

Løssalg kr. 8,-

**foto
konkur
ranse
side 46**

Norden mellom supermaktene

Kommunike	s. 1
Norden mellom supermaktene . . .	s. 4
Styrk kampen mot den moderne revisjonismen	s. 20

Internasjonalt

»Mot den endelige seier» – Indokinas folk står skulder ved skulder	s. 27
--	-------

Aktuell kommentar

ALCAN fikk den største julegaven	s. 35
NKP på kollisjonskurs i SV?	s. 42

Maktspråk

Søndag foran banken	s. 47
»De to språkene» – Ein kommentar	s. 51
Svar til OF.	s. 53

For en riktig linje i kvinnekampen

En kommunistisk politikk for familien	s. 54
--	-------

Fiskerne i Norge

Kva har fisket å seie?	s. 62
----------------------------------	-------

Vår presse

Røde Garde: »Stopp den reaksjonære offen- siven»	s. 70
--	-------

Materialisten:

»Forsvar den dialektiske materia- lismen»	s. 71
--	-------

Bøker

Hans Fr. Dahl: Krigen i Norge	s. 73
»Ta kvass strid mot vrangle idear» . .	s. 75
Føde Fane 1974	s. 79

• *Innholdsliste2, for 1974-årgangen finn du i dette nummeret. Dei seks nummera i denne årgangen kan du få tilsendt for kr. 30,- (ordinær pris 48 kr.). Gjer på same måten, send pangane inn på konto 2 20 84 78 og merk talongen kva pangane gjeld. (Det lønar seg å vere rask. Nr. 4 og 5 er snart utselte.)*

Dokumenter fra
de nordiske marxist-leninistenes
første fellesmøte

Norden mellom supermaktene

KOMMUNIKÉ

FRA DE NORDISKE MARXIST-LENINISTENES FØRSTE FELLESMØTE

I januar 1975 holdt de marxist-leninistiske partiene og partibyggende organisasjonene i Norden sitt første fellesmøte. Følgende partier og partibyggende organisasjoner fra seks nordiske land deltok:

- Kommunistisk Forbund Marxist-Leninistene – Danmark.
- De Marxist-Leninistiske Gruppene i Finland.
- Oyggaframi (m-l) – Færøyane.
- Kommunistisk Enhetsforbund (m-l) – Island.
- Arbeidernes Kommunistparti (m-l) – Norge.
- Sveriges Kommunistiske Parti.

Fellesmøtet kunne summere opp at den marxist-leninistiske bevegelsen er på frammarsj i Norden. I alle de seks landene som deltok har den gått fram i styrke det siste året og kan vise til mange gode resultater i arbeidet. Møtet viste at et varmt, kameratslig og tillitsfullt forhold finnes mellom de deltakende partene. En spesiell glede var det å kunne hilse velkommen Kommunistisk Enhetsforbund (m-l). Denne nye marxist-leninistiske organisasjonen på Island har hatt sin stiftelseskongress i begynnelsen av 1975.

Møtet vedtok en uttalelse om den internasjonale situasjonen i Norden og en om kampen mot revisjonismen, som alle seks deltakere står bak.

I uttalelsen**NORDEN MELLOM SUPERMAKTENE**

konstaterer de nordiske marxist-leninistene at de nordiske landa står under en voksende trusel fra begge supermaktene, USA og Sovjetunionen.

I vest finnes NATO som USA-imperialismens forlengete arm, i øst Warszawa-pakta. De nordiske landa befinner seg i skuddfeltet mellom begge supermaktene, som med sin rivalisering og kamp om innflytelse i Europa før eller senere kan utløse en ny verdenskrig.

I de nordiske farvannene driver supermaktene militærøvelser og bygger opp sine flåter. De rovfisker i disse havene og prøver ved hjelp av press på flere av landa å innskrenke deres nasjonale suverenitet.

Marxist-leninistene arbeider for å mobilisere folkene i de nordiske landa til forsvar for sine lands sjølråderett og for at det skal bli innrømt sjølråderett til Grønland og Færøyane.

Uttalelsen**STYRK KAMPEN MOT DEN
MODERNE REVISJONISMEN**

behandler den europeiske revisjonistkonferansen som Sovjet-lederne har innkalt til i Øst-Berlin i mai i år. Hensikten er blant annet å styrke »avspenningspropagandaen», som har til formål å skjule den sovjetiske opprustninga.

Sjøl om de nordiske revisjonistpartienes politikk varierer så har de ett felles: I dag opptrer de ikke bare som et agentur for sitt eget borgerskap i arbeiderklassen, men har blitt et talerør for måla som en imperialistisk supermakt streber etter.

De revisjonistiske partiene har ingenting annet til felles med kommunismen enn navnet. Den virkelige kommunistiske bevegelsen representeres i dag av de nye marxist-leninistiske partiene og parti-

byggende organisasjonene — slike som de som var representert på den nordiske konferansen.

Fellesmøtet ble forberedt gjennom diskusjoner mellom alle deltagende partier og organisasjoner over en lengre periode på forhånd. Et grunnleggende prinsipp ved disse diskusjonene var at alle er likeberettiget og ingen skal kunne påtvinge noen annen deltaker sitt syn. Derfor har det heller aldri vært på tale at noen av uttalelsene skulle vedtas av et flertall mot et mindretall. I steden har diskusjonen vært ført til full, frivillig enighet på alle punkter. Dette beviser at den virkelige kommunistiske bevegelsen i Norden nå består av partier og organisasjoner som både i prinsipper og i praksis ordner de internasjonale forbindelsene seg imellom på grunnlag av politisk enighet og likeverdighet. Dette står i skarp kontrast til de falske »kommunistene» i de revisjonistiske partiene, som ikke er sjølstendige, men lar sosial-imperialistene bestemme politikken i mange land fra et sentrum i Moskva.

De kommunistiske partiene og organisasjonene i Norden arbeider under forskjellige nasjonale forutsetninger og har forskjellige erfaringer. De tilpasser politikken sin de særegne forholdene i hvert enkelt land. Vår erfaring er likevel at vi er fast forent i alle avgjørende prinsipielle spørsmål. Vi forenes av vårt ønske om å representere proletariatets og det arbeidende folkets interesser og vi støtter hele verdens folks kamp mot imperialismen, monopolkapital, reaksjon og opportunisme. Vi er forent på grunnlag av vår felles teori, Marxisme-Leninismen—Mao Tsetungs Tenkning, som vi forbinder med de nasjonale forutsetningene i hvert enkelt land. Vi forenes

av de felles historiske erfaringene som de nordiske folkene har gjort, og av solidariteten arbeidsfolk i Norden har vist hverandre gjennom historien. På dette

klippefaste grunnlaget vil vi også i framtida fortsette å styrke forbindelsene og samarbeidet mellom oss.

**LEVE DEN KOMMUNISTISKE VERDENSBEVEGELSEN!
LEVE DEN PROLETARISKE INTERNASJONALISMEN!
LEVE VENNSKAPET MELLOM
KOMMUNISTENE OG FOLKENE I NORDEN!**

**NORDEN
MELLOM
SUPERMAKTENE**

UTTALELSE OM DEN INTERNASJONALE SITUASJONEN

NORDEN MELLOM SUPERMAKTENE

På sin første felleskonferanse har de marxist-leninistiske partiene og partibyggende organisasjonene i de nordiske landa diskutert den internasjonale situasjonen og situasjonen for de nordiske landene.

De nordiske landa og forholdet deres til omverdenen skiller seg fra hverandre på mange måter, men viser også mange likheter. Alle de nordiske landa er små nasjoner i en verden der store imperialistmakter streber etter verdensdominans, og de ligger alle sammen i skuddfeltet mellom to supermakter – USA og Sovjetunionen.

I vest har de nordiske landa NATO som en forlenget arm for USA-imperialismen. I øst har Sovjetunionen bygd opp Warszawa-pakten – også den har en klart aggressiv karakter.

På Kolahalvøya – i umiddelbar nærhet av våre land – har Sovjetunionen bygd opp den største flåtebasen i verden.

Dette betyr at de nordiske landa ligger midt i skuddfeltet mellom de to supermaktene.

Oppsvinget i den tredje verdens kamp er et karakteristisk trekk ved verdenssituasjonen i dag. Monopolkapitalen i de nordiske landa deltar i utsuginga av folkene i den tredje verden. Samtidig er de nordiske landa sjøl truet av supermaktene, det vil si av hovedfiendene til folkene i den tredje verden. Dette stiller

de nordiske folkene overfor oppgaven å kjempe mot supermaktene side om side med den tredje verdens folk, å kjempe mot deres egen herskerklasses utsuging av den tredje verden, og dessuten å vinne eller forsvare sin egen sjølstendighet.

Situasjonen utvikler seg svært raskt i verden og også i Europa. Historia har dømt imperialismen og kapitalismen til undergang, og folkene i hele verden har besluttet å ta framtida i sine egne hender. Men supermaktene fortsetter å forberede seg på krig mot folkene og mot hverandre. I Europa ruster begge supermaktene opp. Kjensgjerningene viser også at Norden ikke på noen måte er et rolig hjørne i Europa.

Men flere faktorer kommer også inn i bildet. EEC kaster også sine øyne på de nordiske landa og utvider markedene sine her. I de fleste vesteuropeiske landa er økonomien i kaos. Arbeiderklassens streikekamper utvikler seg.

Alt dette har vært foranledningen til at de nordiske marxist-leninistene har samlet seg for å diskutere situasjonen. Vi mener det hviler et tungt ansvar på skuldrene våre. For sjøl om vi ennå er unge og relativt små organisasjon er likevel tendensen den at den marxist-leninistiske bevegelsen i de nordiske landa går sterkt framover. Ansvaret vårt består blant annet i at vi – de nordiske marxist-

leninistene — er de eneste partiene og partibyggende organisasjonene som kjemper konsekvent mot *begge* supermaktene og står fast på å vinne eller bevare den nasjonale sjølstendigheten for landa våre.

Også forskjellen i situasjonen til de nordiske landa er åpenbare. Færøyene og Grønland har kolonial status. Danmark, Norge og Island er med i NATO, og Sovjetunionen ser på Finland som en del av sin interessesfære.

Ettersom situasjonen dessuten forandrer seg raskt er det av avgjørende betydning at hver virkelig marxist-leninistisk organisasjon legger opp sin egen strategi og taktikk sjøl ut fra situasjonen i sitt eget land. Hver marxist-

leninistisk organisasjon utarbeider sin egen politikk helt sjølstendig.

Men dette hindrer oss heller ikke fra å uttale oss sammen om hvordan vi bedømmer situasjonen, for i alle hovedspørsmål har vi samme syn på stillingen i vår del av verden.

Vi mener også at situasjonen krever at samarbeidet mellom de nordiske marxist-leninistene og arbeiderklassen og folkene i landa våre bør styrkes.

Vi presenterer denne uttalelsen for å legge fram den felles analysen, markere den grunnleggende enheten mellom våre organisasjoner i synet på situasjonen i vår del av verden, og markere at situasjonen krever at kampen styrkes.

USA OG SOVJETUNIONEN— DE TO SUPERMAKTENE

Siden den andre verdenskrigen har USA-imperialismen vært verdensreaksjonens bolverk. USA-imperialismen bygde opp et nykolonialt utsugingssystem i Asia, Afrika og Latin-Amerika, støttet de mest reaksjonære kreftene og anla baser rundt om i verden. Også Vest-Europa og de nordiske landa (med unntak av Finland) kom under innflytelse fra USA-imperialismen økonomisk og politisk, og når det gjelder Norge, Danmark, Island, Færøyene og Grønland, også militært.

Men undertrykkelse avler motstand, og USA-imperialismen led nederlag først i Kina og Korea og nå nylig i Indokina. Politisk er USA miskreditert over hele verden. Militært har USA-imperialismen lidt mange nederlag. Økonomisk og finansielt har USA-imperialismen uoverstige-

lige problemer. Historisk sett er USA-imperialismen i tilbakegang. Når vi slår fast dette betyr det likevel ikke at USA-imperialismen ikke kan vinne igjen tapte posisjoner for kortere tidsrom. Det motsier heller ikke den kjensgjerninga at USA-imperialismen fortsatt har en betydelig slagstyrke. Eksemplet Chile viser at den ennå er den helt dominerende supermakten i Latin-Amerika. Dette gjelder også i andre områder av verden. For at USA-imperialismen skal bli endelig beseiret, må den bekjempes til siste slutt.

Mens USA-imperialismen er svekket på grunn av den seierrike kampen folkene har ført, har de progressive kreftene i verden likevel lidt et midlertidig vederlag på en annen front.

Sovjetunionen var det første sosialis-

tiske landet. Arbeiderklassen og dens kommunistiske parti vant store seire i oppbygginga av Sovjetunionen til en framskreden industrinasjon, og Sovjetunionens innsats i kampen mot Hitlerfascismen var av verdenshistorisk betydning. Etter den andre verdenskrigen var Sovjetunionen det fremste vernet i kampen mot USA-imperialismen.

Men arbeiderklassen i Sovjetunionen greidde ikke å beholde makta i staten og partiet og føre revolusjonen videre i samfunnets overbygning. SUKP(b) kunne ikke bygge på tidligere erfaringer fra proletariatets diktatur. Kommunistene forsto ikke godt nok hva det betyr at klassekampen fortsetter under sosialismen. Faren for en borgerlig kontrarevolusjon ble undervurdert og ei riktig linje for å kjempe mot at dette skulle skje ble ikke utviklet tidsnok. Det fantes betydelige byråkratiske tendenser. Det ga borgerlige skikt i stat, økonomi og parti høve til å utvikle seg til en ny borgerlig klasse med en revisjonistisk ideologi. Under ledelse av Krustsjov tok denne klassen makta. Den erstattet proletariatets demokratiske diktatur med et reaksjonært borgerlig diktatur, drev gjennom en borgerlig politikk på alle områder av samfunnslivet, og forvandlet de sosialistiske bedriftene til statskapitalistiske bedrifter. Slik forfalt det som engang hadde vært det sosialistiske Sovjetunionen til en stat som riktignok utgir seg for å være sosialistisk i ord og fraser, men som faktisk er en statsmonopolistisk, imperialistisk stat, med en internasjonal politikk som er stadig mer aggressiv. Sosialisme i ord, imperialismen i handling: Dette kaller vi i samsvar med Lenin for sosialimperialisme.

Det herskende borgerskapet i Sovjet-

samveldet kontrollerer nå produksjonsmidlene og bruker dem til å øke sin egen rikdom. De utsuger og undertrykker arbeiderklassen i Sovjetunionen, og under dekket av COMECON har de etablert et kolonialt utsugingsystem i forholdet til flere av de tidligere folkedemokratiene i Øst-Europa og Mongolia.

Men i og med at denne nye herskerklassen hadde konsolidert seg som en statsmonopolistisk klasse i Sovjetunionen og i Øst-Europa, begynte den også å utvikle imperialistiske ambisjoner i andre deler av verden. Også imperialistene i Sovjetunionen – sosialimperialistene – deltar nå i utplyndringa av den tredje verden. De kjøper billig og selger dyrt. De forsøker å opprettholde den nåværende såkalte »arbeidsdelinga» mellom rike og fattige land ved å fremme teorien om »en ny type av internasjonal arbeidsdeling» mellom utviklingslanda og de såkalte »sosialistiske landa». De oppretter såkalte »felles»-bedrifter i den tredje verden og utnytter råvarekilder og billig arbeidskraft. Både USA og Sovjetunionen forsøker å hindre den tredje verdens kamp mot utsuging, undertrykkelse og strebing etter hegemoni.

Ettersom USA og Sovjetunionen er imperialistiske supermakter har de visse begrensede sammenfallende interesser. Begge supermaktene står for teorien om at andre nasjoner har en »begrenset suverenitet» i forhold til dem, som sjøl har utropt seg til verdens politimenn. Men nettopp fordi de er imperialistiske makter, er kampen mellom dem grunnleggende. Samarbeidet er bare midlertidig og betinget og utgjør en del av det spillet som hver av supermaktene driver for å forbedre sine posisjoner på bekostning av den andre. Kampen mellom super-

maktene om markeder, råvarer og innflytelse blir meget raskt mer og mer intens, og den kan før eller seinere føre til en imperialistisk omfordelingskrig mellom supermaktene eller mot andre land. Ingen andre stater har på langt nær så store mengder ødeleggelsesvåpen som de to

supermaktene, og de har baser og flåteenheter over hele verden. Det er fullt mulig at supermaktene utløser en tredje verdenskrig. Dette er det mulig å forhindre, men bare ved en samlet kamp fra alle folk mot de to supermaktene.

SUPERMAKTENE ER DEN STØRSTE TRUSELEN MOT ALLE VERDENS FOLK

For alle verdens folk står de to supermaktene i dag som deres største og farligste felles fiende. De siste åras hendelser har gjennom stadig nye eksempler bekreftet dette. Utviklinga viser også at supermaktene ikke blir mindre farlige, men at truselen fra dem øker.

Supermaktene holder visse land okkupert, slik som Tsjekkoslovakia og Sør-Korea. Andre land kontrollerer de gjennom et fascistisk diktatur innsatt på en supermakts initiativ, slik som Chile. Der det er kolonikrig finnes det som regel også en supermakt som hjelper og styrer den lokale reaksjonen, dersom supermakta ikke sjøl fører krigen.

Samtidig vil den samme eller den andre supermakta i visse tilfeller også forsøke å vinne innflytelse i frigjøringsbevegelsen og tilby «hjelp» for å fremme sine egne imperialistiske ambisjoner. Overalt der supermaktene får mulighet til det, får folkemassene oppleve hvordan de to kjemper for sine interesser uten hensyn til at de påfører folkene de forferdeligste ulykker. Supermaktene er de verste fiendene til de arbeidende massene over hele verden.

Alle land som supermaktene ikke helt og fullt kontrollerer drømmer de om å

presse under seg. Derfor truer de også de små og mellom store landas nasjonale suverenitet. Hva de mener om den nasjonale suvereniteten avsløres i praksis ved f.eks. Sovjets støtte til Indias kløyving av Pakistan og okkupasjonen av Sikkim, og ved de tos aggresjon og innblanding overfor Kypros sommeren 1974. Supermaktene har ingen respekt for statens nasjonale suverenitet og er når som helst villige til å trampe over den, opp til og inklusive å erobre andre stater gjennom krig. Supermaktene er den farligste truselen mot den nasjonale suvereniteten til alle små og middelstore land.

Dette er ikke fjerne spørsmål som bare gjelder andre verdensdeler enn Europa. I Europa avslører tilfeller som Sovjets konspirasjoner i Jugoslavia og trusel og press mot Romania hva en supermakt kan tenke seg å gjøre med land som forsøker å opprettholde en sjølstendig stilling. Det USA og Sovjetunionen har gjort mot Vietnam og Tsjekkoslovakia kan de også tenkes å gjøre mot våre land. I tilfelle verdenskrig vil de hensynsløst bruke våre land som slagmark.

Det er ikke det land i verden som supermaktene ikke truer. Overalt over de press, overalt forsøker de å blande seg

inn, og overalt har de planer om mulige militære angrep. Skjerpinga av kampen mellom dem øker også sjansen for at de skal angripe andre land, skape nye ulykker for folkene der, og kanskje tilmed utløse en tredje verdenskrig.

Derfor har også de store massene av

arbeidere og undertrykte i alle land og i hele verden felles interesser av å føre kampen mot disse to dominerende imperialistmaktene, med det langsiktige perspektivet at kampen må føres helt til det imperialistiske verdenssystemet for alltid har gått i grava.

DEN TREDJE VERDENS KAMP

Sjøl om de to supermaktene er sterke og aggressive er det likevel ikke de som setter sitt preg på verdensutviklinga i dag. Verdensutviklinga er først og fremst karakterisert av oppsvinget og seirene for folkene i Asia, Afrika og Latin-Amerika i deres kamp mot imperialismen, kolonialismen og strebinga etter hegemoni.

Folkenes væpnede kamp for nasjonal frigjøring har vunnet lysende seire det siste tiåret og er den sterkeste krafta i kampen mot imperialismen.

Folket i Vietnam har vist at et forenet folk som tar opp kampen kan vinne over en supermakt som er væpnet til tennene. I Kambodsja har folkets væpnede styrker gått til en framgangsrik offensiv på alle fronter. I Laos har folket vunnet store seire, og det er opprettet en nasjonal koalisjonsregjering.

Frigjøringsbevegelsen i de portugisiske koloniene har fått det portugisiske koloniveldet til å vakle. Det palestinske folket har stått fast i sin kamp og har vunnet viktige seirer i den siste tida.

Samtidig med at folkenes væpnede frigjøringskamp har rettet harde og avgjørende slag mot imperialismen har det også utviklet seg andre tendenser.

Landa i den tredje verden gjør store

anstrengelser for å bryte supermaktens økonomiske monopol og få kontroll med sine egne ressurser.

Mange land har hatt politisk uavhengighet i et drøyt tiår. Men de gamle kolonimaktene og USA-imperialismen har fortsatt hatt stor økonomisk innflytelse. Og fordi de gamle kolonimaktene og de to supermaktene har påtvunget utviklingslanda en økonomisk ordning i verdenshandelen som har betydd fortsatt ut-suging og utbytting er ikke den økonomiske frigjøringa fullbyrdet.

Dermed har også den politiske sjølstendigheten blitt undergravd. I denne situasjonen har det vist seg at store deler av statene i den tredje verden har greidd å gå sammen og forene seg om viktige krav rettet mot imperialistlanda og da særskilt mot de to supermaktene. Dette har blant annet vist seg på FN-konferansene om råvarer, økonomisk utvikling, havrett, befolkningsspørsmålet m.m. Uansett om mange av disse landa er ledet av regimer med reaksjonær innenrikspolitikk, har det svekket og isolert supermaktene at de har sluttet opp om kampen mot dem.

Det er en viktig oppgave for arbeiderklassen og folkene i de imperialistiske landa å støtte den tredje verdens kamp.

AVSPENNING ELLER OPPLADNING I EUROPA?

De to supermaktene og særskilt Sovjetunionen propaganderer for at «fred, sikkerhet og avspenning» er hovedtendensen i de internasjonale forbindelsene. Og samtidig som de påstår dette væpner de seg sjøl til tennene og forbereder en ny imperialistisk omfordelingskrig. Avrustning og avspenninga er til for andre nasjoner.

Rundt om i verden konkurrerer de to supermaktene om innflytelsen. Men det rår ingen tvil om at det er i Europa at de har den største potten å vinne eller tape. I Europa finnes de store industrialiserte områdene og en høyt utviklet teknologi. Europa tilbyr et viktig avsetningsmarked og har en avgjørende strategisk betydning. Den av de to supermaktene som får hegemoniet over hele det europeiske kontinentet ville også få et avgjørende forsprang framfor den andre i kampen om verdenshegemoniet. Derfor er det heller ikke noen tilfeldighet at det er i Europa de to supermaktene konsentrerer sine væpnede styrker. Særlig er det grunn til å legge merke til den sterke sosialimperialistiske oppladninga, men også de amerikanske rustningene i Europa øker.

Aggresjonen mot Kypros, hendingene i Hellas og Portugal, Sovjetunionens oppladning i Middelhavet, i Sentral-Europa og på Nordkalotten og planene som er blitt avslørt om statskupp i Jugoslavia, viser at Europa ikke på noen måte er et spenningsfritt område.

For å skjule sine egne imperialistiske ambisjoner under fraser om fred og avspenning har sosialimperialistene tatt initiativ til den såkalte europeiske freds-

og sikkerhetskonferansen. Formålet med den er å lulle de europeiske folka inn i en falsk følelse av sikkerhet, skjule sine egne aggressive planer og få et grunnlag for også å blande seg inn i vesteuropeiske anliggender.

I mellomtida styrker de troppene sine i Øst-Europa, forbedrer våpenslagene, bygger verdens sterkeste flåtebase på Kola-halvøya og styrker posisjonene sine også i Nordatlanten, Norskehavet og Barentshavet.

Også USA øker sine militære styrker i dette området. Dermed har de nordiske landa for alvor kommet i skuddlinja mellom de to supermaktene. Det er ikke slik at de nordiske landa har en venn eller forsvarer i den ene supermakta mot den andre. Både USA og Sovjetunionen er aggressive imperialistmakter som truer freden og sikkerheten også for oss i Norden.

Den økonomiske og politiske situasjonen i Vest-Europa skjerper seg raskt. Den langvarige relative stabiliteten etter den andre verdenskrigen er slutt, og den vesteuropeiske monopolkapitalismen er inne i en allmenn økonomisk og politisk krise med arbeidsløse og galopperende inflasjon. I flere land har produksjonen ikke bare stagnert, men til og med minsket, og inflasjonstakten ligger langt over 10 %.

Krisen som finner sted nå viser at kapitalismen ikke har som formål og heller ikke vil kunne tilfredsstillende de mest elementære behovene til det arbeidende folket. Tilliten til kapitalismen og til sosialdemokratiet klassesarbeids-

politikk har begynt å bli svekket. I flere land har monopolkapitalen til og med vansker med å danne stabile regjeringer.

Den herskende klassens forsøk på å velte byrdene av krisa over på det arbeidende folket fører til at klassekampen utvikler seg og blir stadig heftigere. Arbeiderklassens streikekamper har hatt et stort oppsving. Statsapparatene til monopolene forbereder seg derfor på kampene som vil komme gjennom å innskrenke de demokratiske frihetene og rettighetene skritt for skritt og gjennom å ruste opp statsapparatene. I denne situasjonen fortsetter de revisjonistiske partiene, støttet opp av den herskende klassen i Sovjetunionen, å forkynde den såkalte fredelige parlamentariske veien til sosialismen, på tross av erfaringene fra Chile. De erklærer at de er rede til å rykke inn i monopolkapitalens regjeringer og hjelpe til med å administrere den kriserammede kapitalismen. Samtidig splitter de arbeiderklassens kamp for dagskravene og forsøker å isolere de progressive kreftene.

Men i dag er tendensen i flere revisjonistiske partier dessuten den at de ikke bare opptrer som utposter for det hjem-

lige borgerskapet i arbeiderklassen. De stiller seg også til tjeneste som talerør for politikken til den sovjetiske sosialimperialismen.

Utenom de revisjonistiske partiene finnes det også visse kristelig-demokratiske, sosialdemokratiske og andre partier i Vest-Europa som også fungerer som en politisk støtte for supermaktens strebing etter hegemoni. De forkynder at problemene i landa deres kan løses ved samarbeid med den ene eller den andre supermakten.

Men de arbeidende massene kan ikke få løst sine problemer i de borgerlige parlamentene eller ved samarbeid med noen av supermaktene. Marxist-leninistene mener at folkene bare har en vei å gå for å vinne ei framtid uten arbeidsløshet, uro for morgendagen og nye kriger. Arbeiderklassen og dens forbundsfeller må mobiliseres til aktivt forsvar for den statlige suvereniteten mot supermaktens forsøk på å vinne hegemoni i Europa, til forsvar for de demokratiske frihetene og rettighetene og levevilkåra til det arbeidende folket, og til kamp for den sosialistiske revolusjonen.

EEC— ORGAN FOR VEST-EUROPAS MONOPOLKAPITAL

Etter den andre verdenskrigen hadde USA økt sin styrke i Europa. Vest-Europa var svekket etter krigen og ble det viktigste investeringsområdet for den amerikanske kapitalen. Men i dag er situasjonen en annen. Økonomien i de vesteuropeiske landa har vokst sterkt, og derfor har Vest-Europa også begynt å frigjøre seg fra

den amerikanske økonomiens dominans. Samtidig har USA-imperialismen blitt svekket. USAs vansker med dollarkrisen, og med betalingsbalansen er blant annet uttrykk for at de vesteuropeiske kapitalistlanda ikke lenger bare passivt lar USA velte problemene sine over på de vesteuropeiske landa.

Gjennom EEC vil de europeiske monopolene øke profittene sine ytterligere, ved å skjerpe utsuginga av den hjemlige arbeiderklassen, ved å samordne sine interesser mot USA og Sovjetunionen, og ved å utvide utsuginga av den tredje verden.

Monopolene styrker samarbeidet seg imellom gjennom avtaler om tollunion, økonomisk og finansiell samordning. De prøver å opprette en ny, overnasjonal statsdannelse som de ønsker skal overordnes de »gamle» statsapparatene i økende grad og avskaffe den nasjonale sjølstendigheten. Dette har samtidig skapt store motsetninger mellom forskjellige stater i EEC.

De nordiske marxist-leninistene arbeider for at de nordiske landa *ikke* skal være medlemmer av EEC. Dette gjør vi fordi EEC er en sammenslutning av de europeiske monopolene, som truer sjølråderetten for våre land, i enkelte tilfeller til og med de økonomiske eksistensvilkåra, og fordi EEC-medlemskap betyr sterkere utsuging av arbeiderklassen.

I visse tilfeller har EEC egne interesser å forsvare, som fører det i objektiv motsetning til begge supermaktene. Dette er tilfelle f.eks. når EEC tar direkte kontakt

med de oljeproduserende landa. I en situasjon der begge supermaktene kjemper med all kraft for å styrke sin innflytelse omkring i verden, særlig i Europa, betyr en svekkelse av dem et framsteg også for arbeiderklassen i de små og mellomstore nasjonene. Samtidig må vi likevel holde klart for oss at årsaken til at EEC kan gå imot supermaktene i visse situasjoner har å gjøre med at de sjøl er imperialister som vil ha stadig større markeder og interessesfærer for sin egen del. Ettersom EEC også bygger på undertrykking av de arbeidende massene og sjøl over nasjonal undertrykking, kan EEC heller ikke utgjøre noe reelt vern mot supermaktene. Det er bra at små og mellomstore nasjoner forener seg mot supermaktene. Men et slikt samarbeid må bygge på likestilling og ikke på undertrykking.

Vår kamp mot EEC bygger på kampen for å vinne eller forsvare den nasjonale sjølstendigheten. Den nasjonale sjølstendigheten er grunnlaget også for vår kamp mot supermaktene. Derfor er vi også mot revisjonistenes forsøk på å bruke kampen mot EEC som et påskudd for å forsøke å føre de nordiske landa inn i interesse-sfæren til sosialimperialismen.

MOBILISERING AV ARBEIDERKLASSEN OG FOLKET— DEN ENESTE GARANTIEN FOR Å VINNE OG FORSVARE DEN NASJONALE SUVERENITETEN OG SJØLRÅDERETTEN

I borgerksapets første utviklingsstadium var det i dets interesse å forsvare sjølråderetten for sin egen nasjon. Men i og med utviklinga av kapitalismen til monopol-

kapitalisme og imperialismen ble kapital-eksporten og jakten på stadig nye markeder et livsvilkår for kapitalismen.

Kapitalismen ble tvunget til å bryte ned

Retting til dette avsnittet, se RF nr 5, 1975

den gamle nasjonalstatsformen. Dermed forandret også kapitalens innstilling til det nasjonale spørsmålet seg. Monopolkapitalen har ikke noe fedreland. For monopolkapitalen er forsvaret av den nasjonale sjølråderetten og suvereniteten noe som kan kjøpes og selges, og er underordnet de økonomiske og politiske målsettingene til monopolkapitalen. For å øke profittene sine deltar ikke monopolkapitalen bare i imperialistisk utplyndring av andre folk, men allierer seg også med monopolkapitalen i større imperialistiske land for å selge sin egen nasjons suverenitet og sjølråderett.

Monopolkapitalen i Norge, Danmark og Island har gitt opp den militære suvereniteten til USA-imperialismen gjennom medlemskapet i NATO. Monopolkapitalen i Finland har i stadig større grad begynt å interessere seg for et økende samarbeid med den herskende klassen i Sovjetunionen, samtidig som den har

forsøkt å styrke banda til EEC. Den danske monopolkapitalen fikk Danmark inn i EEC. Også den norske og den svenske monopolkapitalen håper å få landa sine inn i EEC. På samme måte er den herskende klassen i de nordiske landa i ferd med å gi etter for truselen fra supermaktene mot suvereniteten og sjølstendigheten til sine egne stater i spørsmåla om fiskerigrenser, økonomiske havgrenser, retten til å utbytte ressursene på havbunnen, der våre egne lands interesser støter mot noen av supermaktens krav.

Men i alle de nordiske landa har arbeiderklassen kjempet mot monopolkapitalens forsøk på å selge den nasjonale suvereniteten, og står som suverenitetens fremste forsvarer. Når det gjelder Færøylene og Grønland har kampen først og fremst vært rettet inn mot å vinne den nasjonale sjølråderetten.

DE NORDISKE LANDA: MELLOM SUPERMAKTENE DEN TREDJE VERDEN

Danmark, Finland, Sverige, Norge og Island er utviklede kapitalistiske og imperialistiske land der monopolkapitalen har makta. De nordiske landa er dermed et ledd i det imperialistiske verdenssystemet. Særskilt deltar monopolkapitalen i Norge, Danmark, Sverige og Finland i utplyndringa av den tredje verden, blant annet gjennom en raskt økende kapitaleksport. Eksempel på dette er investeringer fra svenske monopoler i Brasil, investeringer fra norske monopoler i Midt-Østen for å delta i utplyndringa av

naturressursene til de arabiske landa, finske investeringer i Brasil og investeringer fra danske monopoler i Sør-Afrika.

Men samtidig er *ikke* de nordiske landa imperialistiske *supermakter*. De er sjøl små kapitalistiske land som blir pressa av de virkelig stor imperialistmaktene, og særlig av supermaktene.

Men samtidig er *ikke* de nordiske landa imperialistiske *supermakter*. De er sjøl små kapitalistiske land som blir pressa av de virkelig store imperialistmaktene, og særlig av supermaktene.

De to supermaktene har stor økonomisk, politisk og militær kontroll i ett eller flere av de nordiske landa og ofte i allianse med herskerklassen i landa det gjelder. Dessuten blander de seg inn i de indre forholda i landa våre i ei rekke saker. Også de nordiske folkene lever derfor under truselen fra supermaktene.

Supermaktene – en militær trusel mot Nordens folk

Gjennom NATO-medlemskapet har USA-imperialismen baser i og kontroll over de væpnede styrkene i Danmark, Norge og Island. Denne militære kontrollen fra den ene supermakten er ikke noe vern mot supermaktene og imperialismen for folkene i disse landa. Tvert om representerer NATO-styrkene en militær trusel fra USA-imperialismen. Flere ganger har det for eksempel vært avslørt øvelsestelegrammer i Norge som NATO og regjeringa i Norge står bak, og de viser at det blir drevet militære øvelser rettet mot arbeiderklassen studenter og kommunistene med sikte på væpnet overfall på disse gruppene.

Både Norge, Danmark, Færøyene, Grønland og Island er innlemmet i NATOs »forsvarssystem» og har i denne sammenheng felles varslingsystem for å hjelpe USAs atomkrigføring. Norge er direkte tillagt oppgaven som et »flankeforsvar» for USA og NATO i tilfelle krig med den andre supermakta. Norge vil derfor bli ei slagmark i skuddfeltet mellom supermaktene. I den samme stillinga står også de andre nordiske landa.

Videre ser Sovjet Finland som en del av sin militære interessesfære, og forneker Finlands nøytralitet med teorien om »nøytralitet bare i fredstid».

I de siste åra har den sovjetiske sosialimperialismen drevet en voldsom militær-

opprustning i nord i tilknytning til militærbasen i Murmansk, som er den største flåtebasen i verden. Samtidig har de bygd opp enorme infanteristyrker og et stort arsenal med kjernefysiske våpen i området.

Sovjetunionens militærallianse, Warszawapakten, omfatter flere land ved Østersjøen. Store sovjetiske militærstyrker er stasjonert i DDR, og Østersjø-flåten til Sovjet er blitt styrket.

Den store sovjetiske militæropprustninga langs grensene til de nordiske landa er av klart aggressiv karakter. Den øker spenninga i området mye, og er en stor militær trusel mot de nordiske landa.

Supermaktene driver regelmessige øvelser med disse styrkene. NATO – USA-imperialismens forlengede arm i Europa, driver øvelser med fly, sjøkrigsstyrker og infanteri både i farvannene til de nordiske landa og på territoriet til flere av de nordiske landa med jamne mellomrom.

Det samme gjør Sovjet. Et klart eksempel på den aggressive karakteren ved disse øvelsene er det faktum at sosialimperialistene gjennomførte en stor marineøvelse, OKEAN, i 1970, med 200 krigsfartøy. Da øvde sovjetstyrkene seg i landgang på norsk territorium ved å gå ut i havet fra Kolahalvøya og svinge inn mot land for å gjennomføre landgangsovinga på eget territorium kloss opp til norskekysten og den norske grensa.

Utenfor svensk territorialfarvann ligger den sovjetiske Østersjø-flåten, som har gjennomført provokatoriske øvelser på liknende måte mot svensk territorium, slik som Gotland. Særlig er det verdt å merke seg at oppladninga av den sovjetiske flåten ser ut til å være konsentrert om våpenslag av aggressiv karakter, som for eksempel landgangsfartøy.

Sjølråderetten og suvereniteten til landa våre er truet av supermaktene. Men dette betyr ikke på noen måte at arbeiderklassen og folket har interesse av at de nordiske landa allierer seg med den ene eller den andre av supermaktene.

Landa våre kan bare trygge sjølråderetten og suvereniteten sin gjennom kamp mot forsøkene fra *begge* supermaktene på å legge andre land under sin kontroll. Denne kampen må arbeiderklassen og folket i landa våre føre side om side med folkene i den tredje verden.

Sovjet og Svalbard

En viktig del av Sovjets politikk overfor Norden er forsøket på å undergrave Norges suverenitet over Svalbard. Denne norske øy ble tilmed formelt »tildelt» Norge som et ledd i Versailles-traktaten etter den første verdenskrigen. Svalbard-traktaten som slo dette fast, uttrykker at Norge har full suverenitet innskrenket av visse vilkår. Disse vilkåra var at traktatunderskriverne skulle ha samme rett som Norge til økonomisk aktivitet på Svalbard og at området skulle demilitariseres fullt ut.

Stikk imot dette har sosialimperialistene gjennom underhåndskontakter begynt å kreve at Svalbard bør legges under »felles norsk-sovjetisk suverenitet og administrasjon». Slik krever de nye tsarene i Kreml suverenitet og kontroll over territorium som har vært norsk i lang tid.

Sosialimperialistene og retten på havet

I forhandlingene med den norske regjeringa om grenseoppdelinga i Barentshavet, går sosialimperialistene nå mot å akseptere midtlinjepsippet som ble stadfestet gjennom Geneve-konvensjonen om kontinentalsokkelen i 1959. Sovjet under-

skrev sjøl avtalen i Geneve. Men for å fremme sine egne imperialistiske interesser hevder de nå »sektorprinsippet» som grunnlaget for inndelinga, dvs. at grensen trekkes som ei rett linje fra Sovjet-grensa til Nordpolen. Dette innebærer at Sovjet får 155 000 kvadratkilometer ekstra av norsk havområde.

Også andre nordiske land har fått merke samme slags krav fra sosialimperialistene. For eksempel har Sverige ført resultatløse forhandlinger i mange år om delinga av Østersjøen, der Sovjet nekter å godta den svenske øye Gotland som utgangspunkt for ei midtlinje.

På samme måten nekter Sovjet å godta utvidelser av fiskerigrensene til 50 nautiske mil, og går mot 200 miles økonomiske soner. Ved den internasjonale domstolen i Haag stemte Sovjet for en dom over Islands ensidige utvidelse av sin fiskerigrense til 50 mil. I 1974 brøt Sovjet ensidig avtalen om regulering av torskefisket i det nordlige Atlanterhavet uten hensyn til interessene til mellom andre de små kyststatene i området.

Dette viser at Sovjet er en rovgrisk imperialistisk supermakt som truer interessene til sjølråderetten og legitime nasjonale interesser for de nordiske folkene og de nordiske landa.

I Barentshavet driver Sovjet med et omfattende rovfiske og de ønsker kontroll over mest mulig av havbunnen i dette havet, som sannsynligvis er et område med bl.a. store oljeressurser. Havfiskeflåten til Sovjet driver rovfiske i hele den nordlige delen av Atlanterhavet.

Supermaktens økonomiske interesser i Norden

Både politisk, militært og økonomisk driver de to supermaktene i dag en

storstilt opptrapping for å øke sin innflytelse over de nordiske landa.

USA-imperialismen har i hele etterkrigstida styrket sin stilling gjennom oppkjøp av nøkkelindustri i de nordiske landa. Oljeboomen i Nordsjøen har ført til en ytterligere ekspansjon for amerikanske monopoler i norsk industri. Sovjet binder Finland økonomisk til seg i økende grad. Finland er for eksempel i det nærmeste totalt avhengig av Sovjet når det gjelder energiforsyning. Det har Sovjet utnyttet ved å ta ut svært høye priser på viktige oljeprodukter. Med støtte av de finske revisjonistene forsøker Sovjet også å utnytte Finland for å øke sin innflytelse i andre land. De har bl.a. foreslått felles kraftverkprosjekter i den tredje verden. Videre forsøker Sovjet ivrig å øke sin økonomiske innflytelse i Sverige.

Islands sjølråderett og økonomiske uavhengighet trues av amerikanske monopoler som f.eks. Johans-Mansville, Union

Carbide og Alusuisse, som alle har bygget ut eller er i ferd med å investere i svære produksjonsanlegg på Island. Også Sovjet har innflytelse på Islands økonomi i det Island kjøper all olje fra Sovjet for høyeste verdensmarkedspriser og betaler med fisk og ullprodukter til relativt lav pris. Dessuten holder Sovjet et grep om Island ved at Island skylder Sovjet over 10 milliarder islandske kroner. I Danmark har den amerikanske monopolkapitalen økt sine investeringer siden 2. verdenskrig. Bl.a. kontrollerer amerikanske monopoler størsteparten av oljeforsyningen til Danmark og deler av den elektroniske industrien.

Den progressive bevegelsen i de nordiske landa må være på vakt for supermaktens økende økonomiske innflytelse i sine land og kjempe mot at landenes økonomiske uavhengighet undergraves ytterligere.

STØTT FOLKENES KAMP I DEN TREDJE VERDEN

Arbeiderklassen og folkene i de nordiske landa har ingen som helst interesse av at regjeringene i disse landa allierer seg med den ene eller med begge supermaktene. Enda mindre har de noen interesse av den imperialistiske utplyndringa som den nordiske monopolkapitalen driver med i den tredje verden.

Tvert om er den eneste interessen til det arbeidende folket et konsekvent forsvaret av sitt eget lands og ethvert annet lands nasjonale sjølstendighet.

Når regjeringene i de nordiske landa tar stilling mot den tredje verden til forsvaret for andre lands, eller sitt eget lands imperialisme, er det arbeiderklassens og

folkets oppgave å kjempe mot dette. Vi arbeider for å utvikle solidaritetsarbeidet med den tredje verdens folk og vi streber etter å mobilisere folkene i de nordiske landa til kamp for riktig stillingstaken fra de nordiske regjeringenes side.

Vi krever bl.a.:

at de må bryte med Saigonjuntaen, anerkjenne PRR i Sør-Vietnam og GRUNK i Kambodsja.

at de fullt ut må støtte det palestinske folkets rett til selvbestemmelse og opphøre å slutte opp om den imperialistiske staten Israels eksistens.

at de i FN må stemme for at Sør-Afrika utelukkes så lenge dette landet

bryter mot FN-vedtaket ved å holde Namibia illegalt okkupert og ved den brutale apartheidpolitikken.

at de i FN må stemme for at Den demokratiske Folkerepublikken Korea får sete, og at alle fremmede tropper under »FN-flagg» i Korea blir trukket ut.

at de må støtte den tredje verdens krav om en ny økonomisk ordning, og

kravene om 12 miles territorial-farvannsgrense og 200 miles økonomisk sone, krav som de nordiske landa sjøl har statlige interesser av å forsvare.

at de må medvirke til en revisjon av FN-traktaten for å få bort vetoretten, som sikrer de fem permanente medlemmene i sikkerhetsrådet overhøyhet over flertallet.

UTVIKLE VENNSKAPET MED DE SOSIALISTISKE LANDA

Kampen mot imperialismen og supermaktene har en fast base og et sikkert baseområde i de sosialistiske landa. Kommunistene og de arbeidende massene i de sosialistiske landa Folkerepublikken Kina, Folkerepublikken Albania, Den demokratiske folkerepublikken Korea og Den demokratiske Republikken Vietnam er strålende eksempler både gjennom sitt arbeid for å bygge framgangsrike sosialistiske samfunn og gjennom sin heltemodige kamp for å forsvare sin sjølstendighet i kampen mot imperialismen.

Kinas Kommunistiske Parti og Arbeidets Parti i Albania har gjort en innsats av verdenshistorisk betydning både gjennom sin langvarige kamp for å avsløre og isolere den moderne revisjonismen og gjennom å forsvare og utvikle de marxist-leninistiske prinsippene og tillempe dem på den nåværende verdenssituasjonen og det nåværende stadiet i det sosialistiske oppbyggingsarbeidet i de to landa.

Etter at Sovjet og mange andre sosialistiske og folkedemokratiske land forfalt til statskapitalistiske land, dro de kommunistiske partiene i Kina og Albania de riktige konklusjonene av dette. De arbeidende

klassene ble mobilisert mot degenererte elementer i stat og parti og mot rester av de gamle reaksjonære klassene og mot det som var tilbake av reaksjon i kultur og ideologi. Den store proletariske kultur-revolusjonen i Kina og revolusjoneringskampanja i Albania viser at kommunistene i disse landa i praksis har løst problemet med hvordan proletariatet styrker sitt diktatur og hindrer en gjenopprettelse av borgerskapets diktatur i de sosialistiske landa. Gjennom sitt eksempel har de kommunistiske partiene og de arbeidende massene i Kina og Albania reist en rød fane for alle verdens folk, og de inspirerer proletariatet i den kapitalistiske verden til å stå fast i kampen for den sosialistiske revolusjonen og gå ei framtid i møte uten undertrykkelse, utsugning og krig.

Internasjonalt står de sosialistiske landa Folkerepublikken Kina og Folkerepublikken Albania i fremste linje i den kampen som nå utvikler seg mot de to supermaktene. Derfor vil naturligvis supermaktene og kanskje særlig sosialimperialistene se at folkerepublikkene Kina og Albania blir knust. Sjøl om sosialimperialistene

holder store tropper mot Europa bygger de også opp styrkene sine mot Kina, og muligheten for et sosialimperialistisk angrep på Kina er til stede.

For kommunistene i de nordiske landa er det viktige oppgaver å vise folkene hva virkelig sosialisme er og å utvikle kampen

mot supermaktene. Det er derfor en integrert del av arbeidet til de marxist-leninistiske organisasjonene å utdype vennskapet mellom folkene i sitt land og de sosialistiske landa og å støtte kampen for gode statlige forbindelser mellom de nordiske landa og de sosialistiske landa.

STYRK VENNSKAPET MELLOM DE NORDISKE FOLKA

Situasjonen til de nordiske folkene viser mange felles trekk og i stor utstrekning har folkene våre felles fiender. Folkene våre har mange felles tradisjoner og den fortsatte kampen for den sosialistiske revolusjonen kommer også til å utvise mange fellestrekk.

Det faktum at supermaktene har delt de nordiske landa opp i forskjellige interessesfærer gir dem muligheten for å splitte og manøvrere i vår del av verden. En samlet opptreden fra de nordiske folkenes side ville i mange situasjoner gjøre det vanskeligere for supermaktene å drive igjennom politikken sin.

Den færøyske nasjonen blir undertrykt av den danske imperialismen. Ved investeringer og låneytelser har den danske staten på den ene sida bygd opp et moderne produksjonsapparat for fiske. Følgen av dette er på den ene sida utbytting og økonomisk avhengighet av dansk privat og statlig kapital, og en dominerende ensidighet i næringslivet på Færøyene. Ved denne politikken har Danmark holdt sine politiske lakeier på Færøyene ved makten etter den foreløpige kulminasjonen av uavhengighetsbevegelsen i 1946, der flertallet på Færøyene stemte for uavhengighet ved en

folkeavstemning. Danmark fortsetter med å ignorere denne folkeavstemninga. Den hjemmestyreordninga som var danmarks svar, tjente hovedsakelig til å splitte uavhengighetsbevegelsen ved å bestikke deler av det færøyske borgerskapet. Denne politikken henger igjen sammen med industri- og handelspolitikken som Danmark fører. Danmark trenger råvaren fisk og profiterer samtidig på at all import til Færøyene tvinges gjennom private danske selskaper. Slik blir det færøyske næringslivet utvikles ensidig i imperialismens interesser og blir gjort totalt avhengig av den.

Trass i gjentatte vedtak i det færøyske lagtinget om å fjerne amerikanske og danske NATO-styrker fra færøysk territorium fortsetter okkupasjonen. Danmarks medlemskap i EEC styrker ytterligere utenlandsk imperialisme på Færøyene og truer nasjonens eksistensgrunnlag.

Vi nordiske marxist-leninister støtter og oppfordrer til bred støtte til det færøyske folkets kamp mot den danske imperialisme og for retten til statlig atskillelse.

Grønland ble formelt en del av Danmark i 1953. Siden da har dansk kapital intensivert sin undertrykkelse av det

Retting til dette avsnittet, se RF nr 5, 1975

grønlandske folket. Som konsekvens av Danmarks medlemskap i NATO er Grønland militært underlagt den amerikanske imperialismens dominans. Samtidig har store danske kapitalinvesteringer ført til en voldsom avfolking med nedleggelse av omkring 100 bygder de siste par tiåra. Og politisk har den danske kapitalens undertrykkelse av det grønlandske folket i den siste tida først og fremst vist seg i spørsmålet om Grønlands medlemskap i EEC og i spørsmålet om fiskerigrensene. Ved folkeavstemninga om EEC stemte et flertall på Grønland mot medlemskap, – men underleggelsen under Danmark betydde at Grønland likevel ble medlem.

I fiskerispørsmålet har de grønlandske fiskerne og det grønlandske landstinget krevd en utvidelse av fiskerigrensene til 50 sjømil. Men det er ikke den danske regjeringens politikk – derfor ble kravet ikke gjennomført. Og de grønlandske mineralforekomstene har den danske staten overlatt til utenlandske selskaper å utvinne.

Vi marxist-leninister støtter det grønlandske folkets kamp mot imperialistisk undertrykking og støtter en utvikling i Grønland ut fra det grønlandske folkets egne interesser og vilkår basert på retten til statlig atskillelse fra Danmark.

Samiske nasjonale minoriteter i Nord-Norge, Nord-Sverige og Nord-Finland har lidt i århundrer under kolonialismen fra mange land. Store landområder er røvet fra samefolket og samenes opprør er blitt møtt med hard undertrykkelse. I tillegg til den nasjonale undertrykkinga trues områdene til samene nå også av monopolenes avfolkingspolitik. Samenes nasjonale, demokratiske og økonomiske kamp er rettferdig, og progressive fra majoritets-

nasjonalitetene i de nordiske land bør føle en særskilt plikt til å støtte dem.

Systemet med monopolenes storstilte organiserte import av arbeidere til de verste og dårligst betalte jobbene er en ny form for slavehandel som er oppstått under imperialismen. Fremmedarbeiderne hører ikke bare til den mest utbyttede delen av proletariatet, i tillegg nektes de også demokratiske rettigheter og utsettes for særskilt nasjonal undertrykking. En spesiell vanskelig situasjon har de som er flyktninger.

Vi marxist-leninister kjemper for enhet mellom fremmedarbeiderne og alle andre arbeidere. Vi kjemper for støtte til fremmedarbeidernes kamp mot utsugning, for demokratiske rettigheter – inklusive fulle statsborgerlige rettigheter – og for at de større gruppene skal anerkjennes som nasjonale minoriteter.

Vi støtter også sigøynernes og andre nasjonale minoriteters kamp for politiske rettigheter og for bedre økonomiske og sosiale vilkår, og for bevarelsen av deres egen kultur.

I tida som kommer blir det en særskilt viktig oppgave å arbeide for at de nordiske landa skal arbeide for utvidede fiskerigrenser og økonomiske grenser, og å støtte andre nordiske land i denne kampen når de fører en rettferdig kamp mot supermaktene og mot engelsk eller vesttysk imperialisme. Vi fordømmer at de nordiske regjeringene nektet Island rettmessig støtte i den harde kampen om fiskerigrensene omkring Island. Våre organisasjoner ser det som en viktig oppgave å bidra til at vennskapet mellom de nordiske folkene styrkes med henblikk på å styrke den nasjonale sjølstendigheten for våre land mot de større imperialistiske maktene og særlig de to supermaktene.

Men alt slikt arbeid må bygge på hvert enkelt lands fullstendige suverenitet over sine egne anliggender.

Våre organisasjoner ser det derfor som en viktig oppgave å bygge opp og styrke de marxist-leninistiske organisasjonene i de nordiske landa. Bare disse bevegelsene kjemper konsekvent for sine egne og alle andre lands sjølråderett og for den sosialistiske revolusjonen.

Situasjonen i verden åpner for lyse perspektiver for våre folk og for alle folk. Supermaktene blir mer og mer isolert for

hver dag, den tredje verden vinner lysende seire i sin kamp, arbeiderklassen og folkene i de kapitalistiske landa styrker sin kamp mot utsuging og undertrykking og folkene i de sosialistiske landa har slått tilbake forsøk på å gjenopprette kapitalismen.

En stormflod drar over alle verdens hjørner – land vil ha uavhengighet, nasjoner vil ha frigjøring og folkene vil ha revolusjon.

Proletarer og undertrykte folk i alle land – foren dere.

NORDEN
MELLOM
SUPERMAKTENE

STYRK KAMPEN MOT DEN MODERNE REVISJONISMEN

UTTAELSE FRA DE NORDISKE MARXIST-LENINISTENES FELLESMØTE

De marxist-leninistiske partiene og partibyggende organisasjonene i Norden har alle vokst fram i kampen mot revisjonisme og opportuniste. Den moderne revisjonismens likvidering av de kommunistiske partiene gjorde det nødvendig å danne disse nye organisasjonene.

Den moderne revisjonismen skiller seg fra tidligere former for revisjonisme på flere måter – i det at den opptrer i »kommunistisk» og »marxist-leninistisk» skikkelse, og i det at en del av de revisjonistiske partiene har statsmakten i sine land. Den moderne revisjonismens hovedkraft er en av verdens sterkeste imperialistiske makter, supermakten Sovjetunionen.

I flere av de nordiske landa har revisjonistene lyktes i å utnytte oppsvinget i arbeiderklassens og folkets kamp til å styrke sine posisjoner. I samtlige nordiske land utgjør revisjonismen et svært viktig hinder for utviklinga av klassekampen ved at den søker å avlede kampen i parlamentariske og reformistiske baner. Revisjonistene har også drapert seg i en stadig mer fraseradikal demagogi der det har vært nødvendig.

Særlig farlig har revisjonistenes opp-

sving i visse land blitt ved at de intensiverer sin ideologiske og politiske støtte til sosialimperialistene i takt med deres voksende ambisjoner i Vest-Europa. Denne støtten har nylig manifestert seg på den europeiske revisjonistkonferansen i Warszawa gjennom enstemmige uttalelser mellom sovjetrevisjonistene og de vest-europeiske revisjonistpartiene om å »styrke freden, sikkerheten og samarbeidet» i Europa. Dette er en propaganda Sovjetunionen særlig har drevet etter Tsjekkoslovakia-okkupasjonen i 1968, for å avlede oppmerksomheten fra sine egne rustninger i Europa.

For de marxist-leninistiske partiene og partibyggende organisasjonene er det viktig å studere revisjonismen og de former den opptrer i under skiftende internasjonale og nasjonale forhold.

I denne uttalelsen vil vi, samlet på den nordiske marxist-leninistiske konferansen, ikke gi noen fullstendig beskrivelse og analyse av den moderne revisjonismen. Men i det følgende vil vi sammenfatte noen erfaringer som er særskilt viktige for kampen mot den moderne revisjonismen i de nordiske landa.

KAMPEN MELLOM DE TO LINJENE ER AVGJØRENDE FOR REVOLUSJONEN

De historiske erfaringene viser at kampen mot revisjonismen er en livsnødvendig oppgave om kapitalismen skal kunne styrtes og sosialismen bli virkelighet i de nordiske landa som i alle andre land.

En av de avgjørende vilkåra for den russiske revolusjonens seier var at bolsjevikene hadde skilt seg fra Den andre Internasjonals revisjonistiske ledere. I den første verdenskrigen sendte disse lederne arbeiderne til skyttergravene og deretter druknet de arbeideropprørene i flere av landa i blod.

I det sovjetiske kommunistpartiet var det resultatet av kampen mellom på den ene sida de opportunistiske fraksjonene til Trotski, Bukharin m.fl. og på den andre sida dem som sto for Lenins og Stalins linje, som avgjorde seieren for sosialismen i ett land og seinere seieren i den anti-fascistiske verdenskrigen.

Det bruddet som oppsto i den verdenskommunistiske bevegelsen i begynnelsen av 60-åra fikk verdenshistorisk betydning. I 50-åra hadde det privilegerte byråkrat-skiktet i Sovjetunionen lyktes i å erobre statsmakten og begynte på å gjenopprette kapitalismen. Sovjetunionens Kommunistiske Parti ble dermed forandret fra fortroppen til det internasjonale proletariatet til et redskap for undertrykking i hendene på det nye borgerskapet som hadde tilskanset seg makten.

Gjennombruddet for den moderne revisjonismen i det sovjetiske partiet ble en årsak til at de kraftige bidragende revisjonistiske tendensene i de fleste kommunistiske partiene styrket seg og til at de definitivt slo inn på en revisjonistisk vei. I

visse partier der revisjonistene alt hadde fått ledelsen fikk de en mektig forbunds-felle i Krustsjov-revisjonistene.

Det var i første rekke Kinas Kommunistiske Parti og Arbeidets Parti i Albania som reiste seg mot den moderne revisjonismen, og avslørte at det sovjetiske partiet hadde opprettet et borgerskapets diktatur, og disse partiene gikk i spissen for en verdensomspennende kamp mot den moderne revisjonismen.

I de siste åra har utviklinga av klassekampen i nasjonal og internasjonal målestokk skapt rikelige bevis for at de revisjonistiske ideene er falske og de marxist-leninistiske er riktige:

O Revisjonistene forsøkte å få folk til å tro at den tredje verdens kamp mot kolonialisme og undertrykkelse var en fare for verdens folk fordi den angivelig kunne føre til verdenskrig. Krustsjov uttrykte dette ved å si at «en eneste gnist kan føre til en verdensbrann». Derfor lovet også revisjonistene at de skulle hindre og bekjempe slike «gnister». Tross revisjonistenes sabotasje har frigjøringsbevegelsene likevel vunnet store seirer og klart bevist at væpnet frigjøringskamp ikke er en «fare for verdens folk», men tvert imot en støtte til folkenes kamp mot imperialismen overalt. Samtidig har Sovjetunionen i stadig voksende grad avslørt sin imperialistiske natur og har sjøl blitt en av de undertrykte folkenes verste fiender.

● Revisjonistene forfekter den «fredelige veien til sosialismen». I de vest-europeiske landa forandret de kommunistiske partiene seg dermed til stadig mer åpent

parlamentariske og reformistiske partier. I andre land, som i Chile, der denne linja ble prøvd i praksis, førte den til blodige nederlag for arbeiderklassen.

● Revisjonistene forsøkte videre å overbevise folk om at Sovjetunionen fortsatt var et sosialistisk land, og at den voksende undertrykkelsen av arbeiderklassen bare var »svakheter» i dette »sosialistiske» samfunnet. Etter dette har den herskende klassen i Sovjetunionen utallige ganger

gitt belegg for at de har opprettet et terroristisk borgerlig diktatur. Folkene i Folkerepublikken Kina og Albania har gjennom sine eksempler vist at det er mulig å unngå degenerering som i Sovjetunionen når arbeiderklassen fortsetter å befeste sine posisjoner under sosialismen. Kulturrevolusjonen i Kina og revolusjoneringskampanja i Albania har tilført den internasjonale kommunistiske bevegelsen epokegjørende lærdommer.

REVISJONISTPARTIENE I VEST-EUROPA OG NORDEN

I mange europeiske land har de revisjonistiske partiene utviklet seg til åpent reformistiske partier, mens de i andre tilfeller skjuler politikken sin med fraseradikal demagogi. I stadig flere land sikter de seg inn på å nå posisjoner i de kapitalistiske regjeringene.

I *Frankrike* har revisjonistene sammen med »sosialist»-lederen Mitterand dannet en såkalt venstrekoalisjon med et utpreget reformistisk program. Hva en kan vente av en slik koalisjon framgår tydelig av revojsjonistenes forræderi under maiopprøret i mai 1968. Da gjorde de alt de kunne for at massenes kamp ikke skulle true borgerklassens diktatur.

I *Italia* prøver revisjonistene å komme i regjeringssposisjon gjennom »det historiske kompromisset» med kristelig-demokratene, og søker og finner økende støtte for dette hos monopolkapitalen.

I *Portugal* har revisjonistene gått inn i regjeringa og stiller seg som garantist for borgerskapets fortsatte diktatur, setter sin lit til det borgerlige militærapparatet, bekjemper arbeidernes streikekamp og maner til streikebryteri.

De tendensene som har vist seg med særlig stor styrke i disse vest-europeiske landa finnes også mer eller mindre utviklet i de nordiske revisjonistpartiene:

I *Finland* trådte revisjonistpartiet FKP fram i midten av 60-åra som et fullt utvikst classesamarbeidsparti og medvirket f.eks. i statlige tvangsinngrep i lønnskampen, og gav støtte til de såkalte inntektspolitiske helhetsløsningene som regjeringa kom med.

Da denne politikken og deltakelsen i »folkefrontregjeringene» 1966–71 satte partiets innflytelse i fare, oppsto det en organisert opposisjon i partiet som skaffet seg en relativt sterk innflytelse i det arbeidende folket ved hjelp av en mer »radikal» fraseologi. Dette er spesielt farlig fordi opposisjonen utnytter støtten den får til å øke sosialimperialistenes innflytelse og spre illusjoner om deres natur. Majoritetsfløyen forsvaret et mer åpent classesamarbeid med sitt eget lands borgerskap, bl.a. ved å propagandere for en ny regjeringkoalisjon med sosialdemokratiet.

I *Danmark* har det revisjonistiske par-

tiet, *DKP* fått et kraftig oppsving det siste året. Dette oppsvinget har de utnyttet til å avlede arbeiderklassens tiltakende streiker og protestbevegelser mot borgerskapets angrep på folkets levevilkår. *DKP* leder denne kampen inn i parlamentariske baner for å verve stemmer til seg sjøl og for å kunne opprette en såkalt arbeiderregjering i samarbeid med sosialdemokratiet.

På *Island* har revisjonistene tradisjoner som daterer seg fra 30-åra da partiet ble likvidert til fordel for en front med venstresosialdemokratiske utbrytere. Folkealliansen, som er arvtakeren etter denne partidannelsen, er et reformistisk parti, som ut fra regjeringsposisjoner 1971–74 gikk svært aktivt inn for å utvikle den statsmonopolistiske kapitalismen på *Island*. I fagforeningsbevegelsen spiller Folkealliansen samme rolle som sosialdemokratiet i de andre nordiske landa.

I *Norge* består alliansen Sosialistisk Valgforbund (*SV*) av revisjonistpartiet *NKP* sammen med blant andre det venstresosialdemokratiske Sosialistisk Folkeparti (*SF*). Ved stortingsvalget 1973, fikk *SV* stor framgang fordi mange arbeidende mennesker som ønsket et brudd med høyresosialdemokratiet ble narret til å tro at *SV* var et alternativ. Men det *SV* har brukt framgangen til, er å støtte det høyresosialdemokratiske partiets politikk i stortinget og fagbevegelse, støtte til sosialimperialismen og sabotasje av massens dagskamper. Ved inngangen til 1975 er *SV* i store vansker både på grunn av at mange ærlige progressive tilhengere er skuffet og fordi det lojalt Moskva-revisjonistiske *NKP* og de mer taktiske «uavhengige» opportunistene i *SF* slåss innbyrdes.

I *Sverige* har revisjonistene de siste åra

hatt et begrenset oppsving og har lykket i å vinne tilbake en del av det velgergrunnlaget de har tapt tidligere og å skaffe seg en økt innflytelse blant intellektuelle. Partiet slites av harde motsetninger mellom en Moskva-tro fløy og den majoritetsfløyen i ledelsen som vil føre en mer »sjølstendig» linje. Forskjellen er imidlertid ikke større enn at revisjonister av begge slag startet en kampanje mot *SKP* i sommer fordi partiet hadde intensivert studiene av og kampen mot den sovjetiske sosialimperialismen.

Revisjonistene i norden viser altså forskjeller i styrke og i forholdet til henholdsvis sosialimperialismen og det hjemlige borgerskapet.

Sjøl om den moderne revisjonismen, som har sitt organiserte uttrykk i de »kommunistiske» partiene som står i forbindelse med Moskva, er den viktigste og farligste varianten av revisjonismen, så framtrer den i vidt forskjellige skikkelser.

Felles for flertallet av de nordiske landa er f.eks. at det har oppstått trotskistiske og andre »venstre»opportunistiske grupper de seineste åra. Felles for disse gruppene er at de i realiteten støtter de moderne revisjonistenes forsvar av sosialimperialismen, ved at de nekter å anse Sovjetunionen som en imperialistisk supermakt på linje med USA.

De moderne revisjonistene tiltemper sjøl en sterkt varierende taktikk. I visse land og i visse situasjoner følger de Moskvas kurs slavisk, i andre prøver de å utvikle en »sjølstendig» politikk uten å fjerne seg fra de grunnleggende tesene i revisjonismen.

I visse land og visse situasjoner forsøker de i sin indre politikk å legge seg så nær sosialdemokratiet som mulig med sikte på regjeringssamarbeid i »arbeiderregjerin-

ger». I andre foretrekker de å øke sin innflytelse over massebevegelsen ved å utvikle en mer »militant» fraseologi.

Disse forskjellene kan likevel ikke dekke over de grunnleggende likhetene, at

revisjonistene representerer borgerklassens interesser i arbeiderbevegelsen og at de fungerer som talerør for sosialimperialistene.

DEN EUROPEISKE REVISJONISTKONFERANSEN— ET LEDD I SOSIALIMPERIALISTENES STRATEGI

Sosialimperialistene har i den siste tida øket anstrengelsene sine for å styrke kontrollen over »broderpartiene» i Vest-Europa, og få dem til å intensivere sin propagnada for »avspennings»politikken mellom supermaktene og for å bidra til en »endelig» fordømmelse av Kina.

I 1973 vekket lederne i Kreml til live igjen tanken om å innkalle et verdensmøte for revisjonistpartiene med denne hensikten. For Sovjetunionen har det etter Tsjekkoslovakia-okkupasjonen og parallelt med krigsrustningene i Europa blitt stadig mer nødvendig å søke politisk støtte i Vest-Europa — blant »broderpartiene», de sosialdemokratiske partiene og hvem det enn måtte være.

Som en første bit i puslespillet for å få i stand dette verdensmøtet fant det sted en konferanse i Bryssel i januar 1973 mellom de vest-europeiske revisjonistpartiene. I oktober 1974 ble det holdt en første konferanse i Warszawa for å forberede en »alleuropeisk» revisjonistkonferanse i Øst-Berlin i mai i år.

Ved at flere av de partiene som var innbudt til Warszawa-møtet — f.eks. Romanias og Jugoslavias — stilte som vilkår for å delta at det ikke skulle vedtas noen fordømmelse av noe annet parti, ble sovjetrevisjonistene tvunget til å skyve fordømmelsen av Kina ytterligere inn i framtida.

Det er et godt bevis for den voksende internasjonale prestisje Kina får, at sosialimperialistene ikke en gang har kunnet få i stand en felles fordømmelse blant sine »broderpartier».

De lykkes imidlertid med å drive igjennom linja om at spørsmålet om »fred, samarbeid og sikkerhet» i Europa skal være hovedtemaet for møtet i Berlin. Det forekom ingen kritikk av Tsjekkoslovakia-okkupasjonen eller de sovjetiske rustningene i Europa på konferansen. Og i samband med konferansen oppga de svenske og norske partiene til og med sin tidligere oppfatning, at Tsjekkoslovakia er et okkupert land.

Oppslutningen om »sikkerhetspolitikk» er en viktig seier for sosialimperialistene. Denne politikken tjener som et røykteppe over deres faktiske opptreden i Europa, som taler et tydelig språk: om opprustning, som når det gjelder imperialistiske land bare kan bety en ting — økt fare for krig.

Moskva-revisjonistene opererer nå svært intens for å styrke fronten med de revisjonistiske partiene i Vest-Europa, og har til og med direkte intervenert i partier som det finske, spanske og hollandske.

Den hovedlinja som Moskva i allment går inn for sine partier er å søke regjeringsmakten. Som eneste vilkår for enhet med f.eks. sosialdemokratiet setter

de opp at samarbeidet skal bygge på »å styrke bandene med det sosialistiske verdenssystemet».

Innkallinga av Berlin-konferansen må ses i lys av denne allmenne politikken. Gjennom den forsøker sosialimperialistene å styrke sitt grep over de europeiske revisjonistpartiene. Den har til hensikt å styrke propagandaen for å minske de europeiske folkenes årvåkenhet mot sosialimperialismen. Den innkalles også i håp om å kunne motvirke Folkerepublikken Kinas store internasjonale framganger og blåse nytt liv i den hetskampanja mot Kina, som er et ledd i sosialimperialistenes aggressive strategi mot landet.

De revisjonistpartier i Norden som deltar på Berlin-møtet må også stilles til ansvar for dette. Å sette seg ved samme bord som herrene i Kreml er ikke noe annet enn å gå sosialimperialismens ærender. Å sette seg ved samme bord som lederne i f.eks. de statsbærende tsjekkoslovakiske og polske revisjonistpartiene, uten å protestere mot undertrykkelsen av arbeiderklassen med vold av militære og

politi i disse landa, det er å støtte det som skjer i disse landa.

Gjennom sin opptreden viser de partiene som deltar i den sosialimperialistiske krigsstrategien, at den moderne revisjonismen ikke bare er en agent for sitt eget borgerskap i arbeiderklassen, men også et talerør for en imperialistisk stormakts bestrebelse.

Konferanser med revisjonistiske partier, av det slaget som den som planlegges i Berlin, har i virkeligheten for lengst opphørt å representere den internasjonale kommunistiske bevegelsen. De partiene som samler seg der har ingenting annet felles med kommunismen enn navnet.

De nordiske kommunistene representerer heller ikke av de falske »kommunistene» fra våre land som skal forhandle i Berlin. I Norden representeres den virkelige kommunistiske bevegelsen bare av de marxist-leninistiske partiene og partibyggende organisasjonene. Vi samler oss til en konferanse ikke for å sitte til bords med Sovjet-lederne, men tvert om for å skjerpe kampen mot USA-imperialismen og sosialimperialismen.

KAMP MOT REVISJONISMEN— EN FORUTSETNING FOR FRAMGANG I MASSEKAMPEN

For de marxist-leninistiske partiene og partibyggende organisasjonene i Norden står det som en felles oppgave å utvikle en ideologisk, teoretisk og politisk kamp som klargjør de grunnleggende forskjellene mellom revisjonisme og marxismen-leninismen.

Ettersom revisjonismen ikke er et forbigående, midlertidig fenomen, men har et materielt grunnlag, må kampen for å

trengte dens innflytelse tilbake føres uopphørlig.

Kampen mot revisjonismen må føres gjennom at den avsløres teoretisk og programmatisk. Det er viktig å legge ned et grundig arbeid i dette. Men samtidig som den teoretiske og progagandistiske kampen er absolutt nødvendig, så er den i seg sjøl ikke tilstrekkelig.

Revisjonistene kan bare fravristes sin

innflytelse blant massene ved at marxist-leninistene samtidig deltar i massekampen og utvikler og leder den etter evne. I det daglige arbeidet på arbeidsplasser, i arbeiderklassens og folkets organisasjoner og overalt ellers må marxist-leninistene utvikle et massearbeid som gir kampvillige mennesker et alternativ og bidrar til å isolere revisjonismen. Samtidig kan den kampen massene fører ikke vinne framgang uten at revisjonistene samtidig bekjempes, ettersom de splitter kampen og leder den til nederlag.

De nordiske marxist-leninistiske par-

tiene og partibyggende organisasjonene bygger kampen mot revisjonismen på en riktig kombinasjon av propagandistisk og teoretisk kamp og kamp i massearbeidet. De utvikler en taktikk for hvordan denne kampen skal føres ut fra de særegne forholda i hvert enkelt land.

Kampen mot revisjonismen er et nødvendig ledd i kampen for sosialismen i de nordiske landa. Revolusjonen kan bare gjennomføres der det ikke finnes noe revisjonistisk parti som er sterkt nok til å hindre den.

MERK DEN NYE ADRESSA VÅR

RØDE FANE har fått ny adresse. Det har sammenheng med at Forlaget Oktober har fått nye kontorlokaler.

Adressa er nå:

RØDE FANE, Forlaget Oktober,

BOKS 6875, St. Olavs plass.

Oslo 1.

1266 NYE ABONNENTAR SIDAN SEPTEMBER

20. januar, då dette nummeret av Røde Fane gjekk til prent, var talet på nye abonnentar kome til 1266. Dette er eit svært godt resultat av kampanja vi sette i gang i september for å knytte fleire lesarar fast til bladet. Vi kjem til å nytte denne metoden opp att, og vil setje oss eit nytt kampanjemål i løpet av året. Men kampanje eller ikkje – du er velkomen til å teikne deg sjølv eller andre som tingar på bladet. Det er berre å sende inn namn og adresse til adressa vår (sjå ovanfor). Sei i frå kva nummer abonnementet gjeld fra, og oppgje kor mange eksemplar du skal ha av kvart nummer om det er gruppeabonnement. Så sender vi rekning med første nummer.

Internasjonalt

Kampen mot USA-imperialismen fortsetter i Vietnam, Laos og Kambodsja. Den norske regjeringa må tvinges til å anerkjenne revolusjonsregjeringene i Kambodsja og Sør-Vietnam som statenes eneste lovlige regjeringer.

„Mot den endelige seier”

—Indokinas folk
står skulder ved skulder

I april 1970 sendte lederne for PRR, GRUNC i Kambodsja, Laos patriotiske front og Den demokratiske republikken Vietnam (Nord-Vietnam) ut en fellesuttalelse hvor det står: »USA-imperialismen er en virkelig nyfascist, internasjonal politimann, den grusomste og farligste fienden av de indokinesiske folk og menneskeheten». Hovedfienden i 1970 var USA-imperialismen.

I 1975 er hovedfienden fremdeles USA-imperialismen. I en fellesuttalelse mellom PRR og Folkerepublikken Albania heter det: »USA er sjefs-misgjerningsmannen og bærer det fulle ansvar for den store spenningen i Sør-Vietnam. USA har ikke bare fortsatt sitt militære engasjement, men også egget Saigon-administrasjonen til å utføre militærangep og forårsake

uttallige forbrytelser mot befolkningen i PRR-områder, samtidig som de snører inn alle demokratiske friheter i de Saigon-kontrollerte områdene». Det er USA som er hovedansvarlig og det er bare med USAs hjelp at Saigon-administrasjonen eksisterer.

Khieu Samphan som er visestatsminister i GRUNC og sjef for frigjøringshæren i Kambodsja skrev i Le Monde Diplomatique, november 1974: »Uten denne (USAs) hjelp og innblanding skulle forræderne i Phnom Penh allerede vært feid bort fra Kambodsja. Ansvaret for den fortsatte krigen i Kambodsja hviler på den amerikanske administrasjonen».

I Laos er situasjonen noe mer komplisert. I programmet til Laos patriotiske front (LPF) heter det under punkt 1:

»Øke enheten i hele folket, arbeide for å konsolidere og utvide den nasjonale enhetsfronten og aktivt mobilisere så kraftig som mulig for å slå tilbake USA-imperialismens aggresjon og styrte de forræderiske tjenerne deres». I Vientiane-avtalen som ble underskrevet 21.2.73 fikk LPF gjennom dette strategiske kravet. I artikkel 1 i Vientiane-avtalen sies det bl.a. »De indre forhold i Laos må avgjøres av det laotiske folket uten fremmed innblanding». I artikkel mot Laos.

Det er først og fremst USA som bryter Vientiane-avtalen og det er USA som representerer truselen for freden i Laos. Uten støtte fra USA har høyrekreftene i Laos ingen mulighet til å styre enhetsregjeringa. USA er derfor fortsatt hovedfienden i Laos.

Det samme gjelder et land som Thailand, men siden det ikke egentlig hører til Indokina skal vi ikke drøfte det her.

Hovedmotsigelsen i hele Indokina går fortsatt mellom USA-imperialismen og dets lakeier på den ene sida og de indokinesiske folk på den andre. Det som har forandra seg siden 1970 er styrkeforholdene i denne motsigelsen.

FELLES FIENDE – FELLES MÅL

De indokinesiske folk har ikke bare felles fiende, men også felles mål. I fellesuttalelsen fra det indokinesiske toppmøtet i 1970 kan vi lese: »De kambodsjanske, laotiske og sør-vietnamesiske parter bekrefter at målet for kampen er uavhengighet, fred, nøytralitet, forbud mot at fremmede tropper og baser skal finnes i våre land, ikke delta i noen militær allianse og forbud mot å la territoriet brukes av fremmede land for å angripe et annet land».

Dette er det felles mål. PRR har dessuten det spesielle mål å forene hele Vietnam på en fredelig måte. Dette er

stadfestet i Geneve-avtalen av 1954 og Paris-avtalen av 1973.

Det heter videre i fellesuttalelsen at f.eks. å frigjøre Kambodsja (Vietnam, Laos) er det kambodsjanske folks egen sak. Men at hvert enkelt folk kan be om støtte fra de andre indokinesiske folk når det er behov for dette.

Vi skal gå over til å ta for oss den politiske linja til frigjøringsbevegelsene i Indokina.

SØR-VIETNAM

Konsekvent forsvar av Paris-avtalen

I boka »Folkekrigens vei – Vietnam vil seire» sier Truong Chinh: »I historien har det forekommet to slags kriger: rettferdige og urettferdige. En rettferdig krig er en krig mot undertrykkere og angripere for å sikre frihet og uavhengighet. En urettferdig krig er en aggresjons- og pasifiseringskrig med det som mål å annektere territorier og innskrenke friheten og lykken for majoriteten av befolkningen i disse territorier». PRR har ført en rettferdig krig som har klart å samle nesten hele befolkningen til forsvar av sitt land.

Med Paris-avtalen vant PRR en strategisk seier. Hovedinnholdet i avtalen er:

– USA og alle andre land forplikter seg til å respektere Vietnams uavhengighet, suverenitet, enhet og territorial integritet,

– USA stanser fullstendig sitt militære engasjement og sin innblanding i Sør-Vietnams indre anliggender,

– det sør-vietnamesiske folks selvbestemmelsesrett er respektert og dets demokratiske friheter sikret. Det sør-vietnamesiske folket bestemmer selv Sør-Vietnams politiske framtid gjennom allmenne, virkelige frie, demokratiske valg,

– gjenforening av Vietnam skal skje gradvis gjennom fredelige midler.

De indokinesiske folkene står skulder ved skulder i kampen mot den felles fienden, USA-imperialismen. Fra venstre prins Norodom Sihanouk (Kambodsja), president Ngy Huu Tho (Sør-Vietnam), statsminister Pham Van Dong (Nord-Vietnam) og prins Souphanouvong (Laos)

Dette er krav det vietnamesiske folket i sør har kjempet for helt siden USA tok over den franske kolonikrigen.

Etter at Paris-avtalen ble undertegnet har det vært PRRs konsekvente linje å forsvare avtalen. I fellesuttalelsen mellom PRR og Albania heter det: »Den sør-vietnamesiske side bekrefter at dens konsekvente linje er å respektere og omhyggelig gjennomføre Paris-avtalen om Vietnam, samtidig som de krever at USA og Saigon-administrasjonen gjør det samme».

Militant kamp

Men PRR kan ikke rolig sitte å se på at USA og Saigon-administrasjonen bryter avtalen. I en leder i Vietnam Courier (nr. 25) tar de for seg erfaringene etter at Geneve-avtalen ble undertegnet: »I 1954 saboterte Ngo Dinh Diem systematisk Geneve-avtalen. Han tolket den fredlige holdningen det vietnamesiske folket hadde på den tida som et uttrykk for svakhet, og nølte ikke med å sette igang

en ensidig krig mot befolkningen. Det var bare gjennom den fredlige oppstanden i 1960 at folket unngikk det verste».

PRR går til militant forsvar av Paris-avtalen. 15.10.73 sendte PLAF (PRRs væpnede frigjøringsarme) ut en ordre til styrkene sine: »... alle Saigon-administrasjonens krigshandlinger skal slås bestemt tilbake, de frigjorte områdene skal forsvares, befolkningens liv og eiendom skal beskyttes og Paris-avtalen om Vietnam skal sikres». Dette er fullstendig i tråd med Paris-avtalen. Det fins midlertidig to regjeringer, to territorier, to hærer i Sør-Vietnam. PRR har som enhver annen regjering plikt til å forsvare befolkningen og territoriet.

Folket i Saigon-områdene reiser seg

Den tredje krafta er en vesentlig politisk gruppering i Sør-Vietnam. De som slutter opp om den tredje krafta er folk fra alle sosiale lag: katolikker, buddister,

prester, munk, akademikere, journalister, aviseiere, arbeidere, bønder, krigsinvalid, kvinneorganisasjoner. Den tredje krafta tar klart avstand fra Thieu, men er heller ikke medlem av PRR.

Krava til den tredje krafta går på at Thieu må gå av som president og krav om full trykkefrihet. Krava har en klart anti-fascistisk karakter og en anti-imperialistisk tendens. De tar avstand fra USAs støtte til Thieu.

14.9.74 arrangerte den tredje krafta en demonstrasjon i Hue med 30 000 mennesker. Dette er ett eksempel på den slagkraft det er i denne grupperinga. Det siste halve året har det vært en flom av demonstrasjoner og protestmøter i Saigon-områdene.

8.10.74 sendte PRR ut ei pressemelding. Det heter »at Nguyen Van Thieu og hans like må styrtes. De er den største hinder for en løsning av politiske spørsmål i Sør-Vietnam. Det må opprettes en administrasjon i Saigon som står for fred og nasjonal forsoning og for Paris-avtalens gjennomførelse».

Diplomatisk støtte

Det er en strategisk oppgave å isolere fienden, liksom enhetsfronten er et strategisk prinsipp. Derfor legger PRR stor vekt på å få diplomatisk anerkjennelse og støtte.

De som har gått i spissen for den politiske og diplomatiske støtten til PRR er de alliansefrie landa — ikke minst Kina. På toppkonferansen for alliansefrie land i Alger sommeren 1973 fikk PRR støtte fra 76 land som Sør-Vietnams eneste lovlige representant. I støtteerklæringa til PRR heter det i punkt 4: »(toppkonferansen) pålegger de alliansefrie landa å gi og øke støtten til PRR på alle områder; politisk moralsk og diplomatisk, i kampen for å danne et fredelig, uavhengig, nøytralt og

demokratisk Sør-Vietnam og å gi all mulig materiell hjelp til gjenoppbygginga av Vietnam».

Når det vest-orienterte landet Sverige er på vippen til å bryte de diplomatiske forbindelsene med Saigon, samtidig som de trekker nærmere forbindelser med PRR, er dette et konkret og smertelig nederlag for USA-imperialismen. De som har vært drivkrafta i å få igjennom disse krava er de mange lokale FNL-gruppene.

Norge er et NATO-land og i allianse med USA. Det ville være et enda større nederlag for USA-imperialismen om Norge anerkjente PRR. Solkom har lagd et hefte om hvorfor Norge må anerkjenne PRR og GRUNC. Der står det mye bra materiale om dette spørsmålet.

KAMBODSJA

Militær kamp

Kambodsja har ingen Paris-avtale eller Vientiane-avtale. Den militære kampen mot USA-imperialismen og Lon Nol-klikken er den strategiske linja til FUNK. I Norodom Sihanouks kunngjøring 23. mars 1970 streker han opp de tre sentrale oppgavene til FUNK:

— Frigjøre landet fra Lon Nol-klikkens reaksjonære pro-imperialistiske diktatur.

— Bekjempe USA-imperialismen som har invadert Indokina.

— Bygge opp det krigsherja landet.

Prins Sihanouk sa i en tale han holdt i Nord Korea 12. april 1974: »... i kambodsjanere som er med i FUNK, GRUNC eller befrielsestyrkene kommer aldri noen gang til å akseptere å forhandle eller enes med Lon Nol-forræderne eller de forrædere som utgjør den såkalte tredje kraft.

Hva USA angår krever vi helt enkelt at de umiddelbart og vilkårløst river ned det militære, nykolonialistiske systemet de oppretter i Phnom Penh og en del av landet, samtidig som de lar kambodsja-

Det var det sør-vietnamesiske folkets militære offensiv i 1972 som førte til Paris-avtalen 27.1.1973. Paris-avtalen var et resultat av folkekrigens militære seire helt siden FNL ble dannet i 1960. (Om resultatene av avtalen, se også Røde Fane 5/1973, artikkelen »Vietnam»).

nerne ordne sine egne anliggender uten utenlandsk innblanding.

I motsatt fall er vi beredd på å slåss med våpen i hånd i det uendelige, dvs. inntil vi vinner en endelig seier. Seieren er uungåelig».

Det er en korrekt analyse av FUNK ikke å samarbeide med den tredje krafta i Kambodsja som ikke har noe til felles med den tredje krafta i Vietnam. Den tredje krafta i Kambodsja er individer som er planta av USA eller Sovjet for å

splitte motstandskampen. Burchett har avslørt i Le Monde Diplomatique april 1972 at Sovjet forsøkte å organisere et sovjetisk kommunistparti i Phnom Penh bestående av hjemvendte studenter fra Moskva og en del akademikere.

FUNK følger folkekrigens vei, fienden må slås militært.

Faller Phnom Penh?

Mange er utålmodig og lurer på hvorfor ikke hele Kambodsja er frigjort enda. Vi

skal huske på at fienden er USA-imperialismen, en fiende som er militært og økonomisk overlegent det lille landet Kambodsja med 7 millioner mennesker. For å slå en militært overlegen fiende «må vi forlenge krigen for å seire» (Truong Chinh).

Den nasjonale frigjøringskrigen i Kambodsja har hatt utrolige framganger på 4 1/2 år. Over 90 % av landet er frigjort med ca. 85 % av befolkningen, fienden er isolert både militært og diplomatisk. FUNK kom seirende ut av den største terrorbombing i historien fram til august 73.

Men hvorfor er ikke Phnom Penh falt? Vi skal huske på at under USAs terrorbombing strømmet det over 1/2 mill. mennesker til byen. FUNK er interessert i å få så mange som mulig ut av byen før den endelige offensiven. FUNK har en strategi i tre faser for hvordan Phnom Penh kan frigjøres. 1) Isolere byen fra omverdenen 2) Organisere motstands-kjerner i byen, flyktningene fraktes ut,

Den kambodsjanske frigjøringskampen har hatt fantastiske framganger i den snart 5-årige kampen mot USA-imperialismen og Lon Nol-klikken. (Om Kambodsja, se også artiklene «Kambodsja: Lon Nol isolert» og «Sovjet har anerkjent GRUNC» i Røde Fane 3/1974.) Bildet viser en kambodsjansk luftverngruppe i aktivitet.

rettes raketangrep mot sentrale militære og administrative sentra 3) Opprør innenfra byen, samtidig som det kommer militær støtte utenfra. En militær offensiv på det nåværende tidspunkt ville være det rene selvmord. Amerikanske bombefly ville sikkert legge byen i ruiner.

Isoler fienden

Folkekrig er ikke bare kuler og krutt, men også krig på den diplomatiske og politiske sektoren. Det er f.eks. en krig om hvem som skal representere Kambodsja i FN, GRUNC eller Lon Nol-klikken. I 1974 ble Lon Nol-klikken gjenvalgt. Dette var et midlertidig nederlag for frigjøringskampen i Kambodsja. En viktig årsak til dette nederlaget var Sovjets reaksjonære korridorpolitikk. Sovjet forsøkte å presse en del alliansefrie land til å stemme mot GRUNC eller stemme avholdende. Begrunnelsen var at GRUNC er en eksilregjering! (som kontrollerer 90 % av landet!)

Liksom PRR fikk GRUNC støtte på toppkonferansen for de alliansefrie landene i Alger.

Til nå har 62 regjeringer anerkjent GRUNC, mens 43 regjeringer har anerkjent PRR. Årsaken til at flere land har anerkjent GRUNC er trolig at i Kambodsja var det i 1970 et kupp som det ikke var vanskelig å bevise var satt i scene av CIA. Prins Sihanouks resolute opp-treden etter kuppet har også betydning for en del land. At GRUNC kontrollerer større områder er likeledes et moment.

LAOS

Forsvar Vientiane-avtalen

I Laos er forholdene relativt rolige. Kampene har opphørt. De fremmede troppene har forlatt landet. Det laotiske folket har nå den beste mulighet på mange år til å skape fred i landet.

Fredsavtalen for Laos ble undertegnet 21. februar 1973. Dette har bl.a. medført at en enhetsregjering og et Nasjonalt politisk råd er opprettet. Regjeringa og rådet har lik representasjon fra LPF og Vientiane. I tillegg er nøytralistene også representert. For frigjøringsbevegelsene er dette en stor framgang sett i forhold til tidligere koalisjonsregjeringer. Den første samlingsregjeringa i 1957 hadde 2 representanter fra Pathet Lao. Den andre ble dannet i 1962 med 4 av 18 poster fra LPF. I tillegg har LPF nå militære styrker både i Vientiane og Luang Prabang.

Det som gjør situasjonen anderledes nå er at frigjøringsfronten er sterkere enn noensinne, både politisk og militært.

I en fellesuttalelse mellom LPF og FUNK 19. mars 74 heter det: »Det modige laotiske folket har ved sin lange og utholdne kamp vunnet en stor seier ved underskrivelsen av Vientiane-avtalen og dens protokoller. Disse seirene har satt en stopper for USA-imperialismens aggresjonskrig og gjenopprettet fred i Laos».

Kamp mot USAs brudd

Vientiane-avtalen er i det laotiske folks interesse og det er i LPFs interesse å overholde avtalen. Derimot er det ikke i USAs interesse og heller ikke i USA-imperialismens lakeiers interesse å overholde avtalen. Det er allerede kommet svært mange bevis for at USA bryter avtalen.

USA har budsjettert en milliard kroner til sitt »hjelpesprogram» for Laos i budsjettåret 1975. Dette er en stor sum for et så lite land, noe som viser hvor viktig USA ser på landet. Videre har USA leietropper stående i landet foruten noen hundre amerikanske offiserer. Spesielt må en merke seg at USA bruker Thailand som en buffersone for militær og økonomisk intervensjon i Laos.

USA – IMPERIALISTMAKT I NEDGANG

USA kom ut av den 2. verdenskrig som den udiskutable seierherre. Ganske snart ble USA en supermakt med interesser over hele verden. Men særlig i de siste åra har det vært klare tegn på at USA svekkes som imperialistmakt.

– De har møtt hard motstand fra verdens folk særlig fra landene i den 3. verden – mot sin imperialistiske utbyttingspolitikk. Særlig Vietnam har vært en katalysator for disse kampene.

– En ny imperialistmakt er dukket opp ved USA-imperialismens skuldre og gjør krav på verdensherredømme – Sovjet. Tendensen går i retning av at Sovjet vil ta igjen USA som imperialistmakt og bli den ledende.

– Det er kommet fram store motsigelser innad i de amerikanske monopolene. En del monopoler i USA er interessert i å trekke seg ut av Indokina og i stedet kaste investeringene inn i Latin-Amerika og Afrika. Det er spesielt oljemonopolene som vil fortsette Indokina-politikken. Dette er den monopolgreinen som er i mest framgang. Det er ganske typisk at oljemagnaten Rockefeller ble visepresident.

– De mest framskredne deler av det amerikanske folk fordømmer USAs krigspolitikk i Indokina. Den nåværende president Ford har mye strammere tøyler av opinionen enn f.eks. Kennedy og Johnson.

Alt dette har ført til at USA-imperialismen er svekka, at det er en svakere fiende de indokinesiske folk nå kjemper mot enn hva tilfellet var i 1970.

FRIGJØRINGSKAMPEN SEIRER!

På den andre side har de indokinesiske folk styrket sin slagkraft. De står sterkere

militært enn før. Et typisk eksempel på dette er at FNL etter Paris-avtalen aldri har brukt mer enn 10 % av sin militære styrke, når Saigon-hæren har angrepet med opp til 20 000 mann. Militært har ikke Vietnam vært så sterkt siden 1954. Både diplomatisk og økonomisk har PRR hatt seier.

Det er idealisme å tro at Sør-Vietnam kan befris uten nye, muligens store kamper. Saigon hæren og – flyvåpen er de 3 eller 4 største i verden.

Spesielt i Kambodsja, men også i Laos kan vi vente oss store kamper. Det er derfor viktig å fortsette solidaritetsarbeidet for Indokinas folk her i Norge, ja øke arbeidet. Situasjonen kommer til å kreve det.

Men Indokinas folk vil seire. I forordet

til »Folkekrigens vei – Vietnam vil seire» skrev Truong Chinh: »En barbarisk og ond fiende undertrykker vårt folk. Det vietnamesiske folket har innledet en heroisk forsvarskrig og er villig til å ofre livet. Kommer Vietnam til å overleve? Kommer det vietnamesiske folket til å lykkes? Spørsmålene stilles både i og utenfor Vietnam.

Vårt svar er følgende: Det vietnamesiske folket kommer aldri til å underkaste seg slaveri fordi den nasjonale befrielsesbevegelsen er en uadskillelig del av den nydemokratiske bevegelsen som blomstrer over hele verden. Vår fiende derimot, de franske kolonialistene (i dag USA-imperialismen) tilhører imperialismen som av historia allerede er dømt og på vei til å råtne».

T.H.

Ei klassisk bok om folkekrig

Truong Chinh's bok »Folkekrigens vei. Vietnam vil vinne» blei skrevet i 1940-åra. Dette var ei tid da det kunne se ut som om den nye Demokratiske Republikken Vietnam (proklamert august 1944) var dødsdømt og at det franske kolonierredømmet skulle bli gjenopprettet.

Vietnameserne har like fullt gått fra seier til seier i frigjøringskampen, både mot fransk kolonialisme og USA-imperialismen.

Grunnen til dette er den riktige linja for folkekrigen som de vietnamesiske kommunistene skapte.

Boka er viktig å lese for alle som ønsker at imperialismen skal lide nederlag, og som gjerne ser sitt eget land fritt. Om vi vil forsvare Norge dersom fremmede imperialistmakter okkuperer landet eller gjennomfører et fascistisk militærkupp her, bør vi lese, studere og eie denne boka.

Truong Chinh er i dag medlem av sentralkomiteen i Vietnams Arbeiderparti og president i den faste komiteen i parlamentet i Den Demokratiske Republikken Vietnam.

Forsida: »En svak plante vokser i den blodtrukne jorda», tresnitt av den kinesiske kunstneren Lin Chun.

Pris kr. 24,50

Truong Chinh

FOLKE- KRIGENS VEI

Vietnam vil vinne

Oktober

Aktuell kommentar

APs avtale med aluminiummonopolet ALCAN var ei godhjerta julegave til imperialismen. Sosialistisk Valgforbunds behandling at saka forandrer ikke bildet av SV som et regjeringsparti uten ministre.

ALCAN fikk den største julegaven

Konsernet sikret seg ved avtalen rett til 20 % av aksjene i alle de framtidige sammenslutningene som Årdal og Sunddal verk måtte inngå i. I tillegg fikk imperialistene god betaling for de aksjene som de åtte år tidligere hadde kjøpt for en spottpris. Betalinga fikk de til og med ut av landet skattefritt. Ved denne avtalen får ALCAN nye muligheter til å styrke sin fra før av betydelige kontroll over norsk aluminiumsproduksjon.

Dette selskapet som Stortinget har gitt betaling for å styrke den imperialistiske kontrollen over norsk aluminiumsproduksjon, er ingen hvem som helst innen aluminiumsindustrien. ALCAN er en av de absolutt største aluminiumsprodusentene, og konsernet har forgreininger over heile verden. På denne måten har det imperialistiske selskapet fått kontroll over alle leddene i produksjonen: den kontrollerer bauxittforekomster i 8 land, har kontroll over

oksydproduksjonen, produksjon av råaluminium og den ferdige aluminium.

Det er ingen som helst grunn til å bli overrasket over at DNA-regjeringa går i spissen for å legge landet åpent for imperialistene. Partiet har tradisjoner på den galeien. Det skulle være nok å minne om medlemskapet i NATO, og forsøkene på å selge Norge til det imperialistiske EEC i 1960 og -70 åra.

Det er videre svært mange likhetspunkter mellom den aluminiumspolitikken som har vært ført i tida etter krigen, og den oljepolitikken som DNA-regjeringa er i ferd med å sette ut i livet. I begge tilfellene får de imperialistiske stor-konsernene både kontroll og enorm profitt. Norge blei en stor aluminiumsprodusent i åra like etter krigen fordi imperialistene hadde bruk for den billige fossekrafta og den relativt billige og tilgjengelige arbeidskrafta som fantes. Den var i hovedsak knyttet til primær-

næringene, men blei overført til industri-sentra på Vestlandet. Det var ikke i det norske folkets interesser å presse arbeidskrafta ut av primærnæringene for å sikre en rå-aluminiumsproduksjon som straks blei langt, langt større enn det innenlandske behovet.

Det er det samme som skjer i oppbygninga av oljeindustrien. Arbeidskrafta skal presses ut av primærnæringene og andre utsatte næringer som t.d. konfeksjonsindustrien. Det legges videre opp til ei utvinningstakt som snart blir over 10 ganger det norske behovet. Det er imperialistene som dikterer takta. På grunn av at DNA-regjeringa har gitt de imperialistiske storkonsernene kontroll over både aluminiumsproduksjonen og oljeutvinninga i Nordsjøen, så har resultatet ikke blitt økt sjølberging – slik en skulle ha trudd – men større avhengighet av utlandet, og rasing av heile næringer.

ALCAN har hatt kontroll heilt siden krigen

Som en vil forstå, det er ikke første gang det har vært strid med den internasjonale monopolkapital om den norske aluminiumsproduksjonen. Det var bare 3. akt i striden med ALCAN vi var vitne til før jul 1974.

Det heile begynte allerede før krigen var slutt. Tyskerne hadde påbegynt anlegg i Årdal og Sauda som skulle skape grunnlaget for aluminiumsproduksjon i Norge. Staten overtok disse anleggene etter krigen. Produksjonen av rå-aluminium ble lagt til Årdal, og det var meningen at denne skulle baseres på aluminiumsoksyd fra anlegget i Sauda.

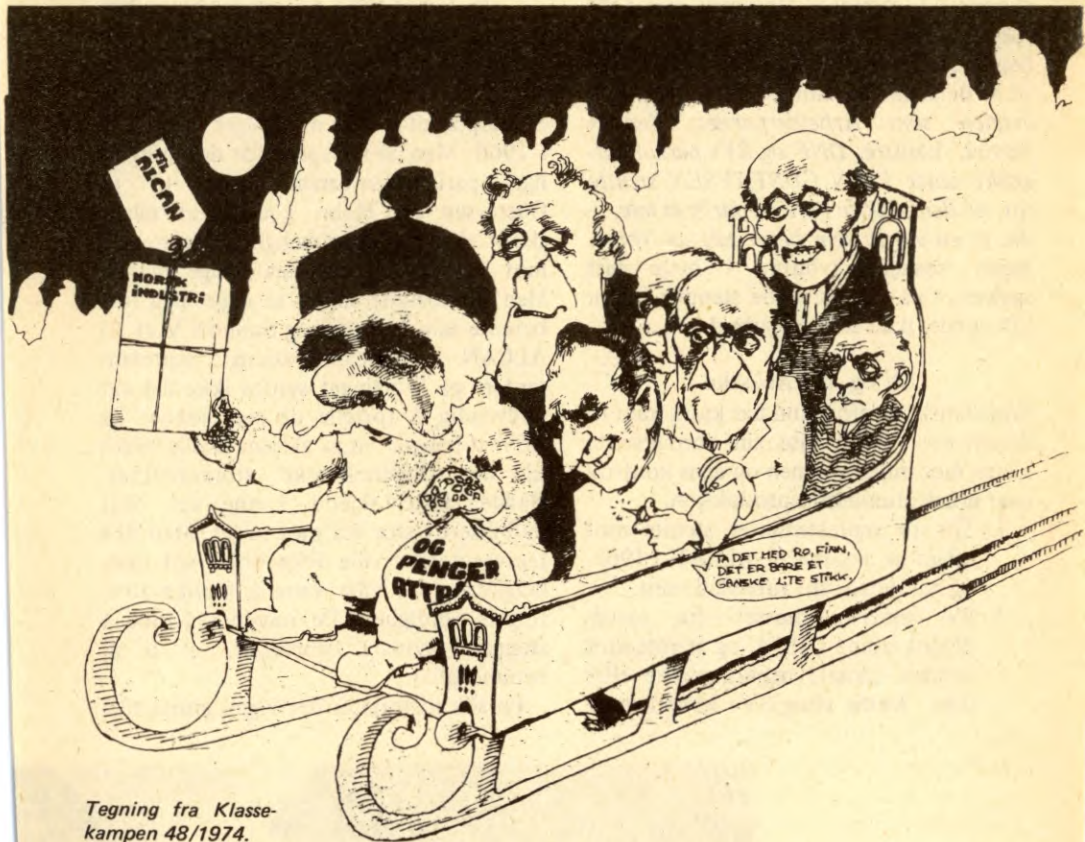
Dette passet ikke det internasjonale storkonsernet ALCAN. Gjennom sine datterselskaper i Norge og ellers i Europa prøvde de å stanse anlegget i Årdal. Det ble truet med at vanskene ville bli store

for avsetning av denne norske rå-aluminiumen. Da det ikke lyktes å stanse anlegget i Årdal, la ALCAN fram forslag om å levere oksyd til rå-aluminiumsproduksjonen, – på betingelse av at det ikke ble bygd noen norsk oksydfabrikk. Dette gikk ÅSV, Industridepartementet og regjeringen med på, statsminister var Gerhardsen og industriminister Lars Evensen. Det er grunn til å tro at planene om å bruke den billige fosse- og arbeidskraften i Norge til produksjon av rå-aluminium for de imperialistiske storkonsernene, også ble droftet i krigens slutfase. Og det på det politiske topplan. Industriminister Lars Evensen, som var visergutt for ALCAN, satt i den storborgerlige hjemmefrontledelsen under krigen. Han gikk sterkt inn for å øke produksjonen av rå-aluminium. I Stortinget uttalte han den 8/7 1946: »Departementet har sett saken slik at en bør nytte Årdalsanlegget til å søke å holde vår stilling i aluminiumsproduksjonen. *Skal vi søke å opprettholde en aluminiumsproduksjon i framtiden utover landets eget behov, så må det gjøres nå.*» Det var imperialistene som dikterte den norske aluminiumspolitikken i 1946, som de gjør det i dag.

Første akt av spillet om den nasjonale aluminiumsproduksjonen ble avsluttet i 1951. En av betingelsene for å få Marshall-hjelp var nemlig at det ikke skulle bygges noen fabrikk i Norge for produksjon av aluminiumsoksyd.

Også i de seinere åra har ideen vært luftet om et norsk anlegg for produksjon av oksyd. Regjeringa har heile tida gått imot et slikt forslag. Arbeiderpartiet våger ikke på denne måten å utfordre den internasjonale monopolkapital, som den er lydig tjener for.

Den kontrollen som ALCAN skaffet seg over oksydproduksjonen brukte kon-

Tegning fra Klassekampen 48/1974.

sernet i 1966 til å skaffe seg ytterlig kontroll. Da vedtok nemlig stortinget å selge halvparten av aksjene i Årdal og Sunndal Verk til ALCAN for 50 millioner kroner. Argumentasjonen som ble brukt var at arbeidsplassene måtte sikres. Dersom Stortinget ikke gikk med på salget kunne ALCAN enten finne på å stanse leveringen av aluminiumsoksyd, eller nekte å kjøpe den ferdige aluminiumen. Den andre akten ble spilt uten publikum. Stortinget vedtok salget i et hemmelig møte, det norske folket fikk ikke vite noe før etter at vedtaket var fattet. Salget av

halvparten av aksjene skjedde over hodet på de arbeiderne som jobbet i Årdal og Sunndal Verk.

Det var tilbakekjøpet av halvparten av de aksjene som ble solgt i 1966 som var grunnlaget for tredje akt i desember 1974. Regjeringa solgte halvparten av aksjene for 50 millioner i 1966 og kjøper nå tilbake 25 % for 62 millioner. En pen profit for ALCAN som også skal få pengene med seg ut av landet skattefritt.

Det farligste punktet i den vedtatte avtalen er likevel 20 %-klausulen. Den gir ALCAN rett til å delta med 20 % av

aksjene i de sammenslutningene som ÅSV måtte inngå med andre selskaper. På denne måten kan ALCAN kjøpe seg inn i store deler av den norske industrien. *Den avtalen som Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre, DNF og SVs parlamentariske leder FINN GUSTAVSEN stemte for, er derfor ikke bare en dårlig avtale, – det er en avtale som betyr salg av Norge.* Ingen sosialister burde i heile tatt spekulere på om de skulle stemme for en slik avtale, ikke en gang subsidiært.

SV og ALCAN-saka

Sosialistisk Valgforbund har kjørt fram to argumenter for å vise sin konsekvente kamp mot imperialismen og dens kontroll over norsk aluminiumsproduksjon.

1. SFs to representanter stemte mot salget av aksjene til ALCAN i 1966, og har derfor sitt rulleblad reint.
2. SV motsto presset fra sosialdemokratene i 1974, og stemte mot avtalen uansett regjeringskrise eller ikke. Dette viser SVs konsekvente

linje mot DNA-regjeringas borgerlige politikk.

La oss se litt på disse to punktene. Det er riktig at SF sammen med Leirfall fra Senterpartiet stemte mot salget av aksjene i 1966. Men SFs respekt for den borgerlige parlamentarismen førte til at Gustavsen og Holm godtok at salget skulle skje i all hemmelighet. De stemte mot avtalen på det hemmelige møtet. Men de fortalte ingen at regjeringa forberedte salg av Årdal og Sunndal Verk til ALCAN. »Arbeiderklassens representanter» på Stortinget syntes ikke det var nødvendig å fortelle de som jobbet på ÅSV at halvparten av aksjene skulle selges til det imperialistiske storkonsernet. Hadde dette skjedd kunne det blitt mobilisert i stor stil mot salget. Men SFs representanter ville ikke bryte sitt taushetsløfte, det ville være å krenke stortingets verdighet. De nøyde seg med å stemme mot i stortinget, – i all hemmelighet.

En slik historie er det ingen grunn til å

Årdal og Sunndal Verk, anlegget på Årdalstangen fotografert i 1972. I 1966 betalte Alcan bare 50 millioner dollar for 50 % av aksjene i ÅSV. I 1974 fikk Alcan 62 millioner for at staten skulle få tilbake halvparten av disse aksjene igjen.

være stolt av. SV har heller ingen grunn til å skryte av innsatsen i ALCAN-saka i desember 1974. Det er *ikke* sant at SV konsekvent bekjempet avtalen. Derimot strakte partiet seg svært langt for å komme til enighet med DNA, slik at SVs stortingsrepresentanter subsidiært kunne stemme for avtalen. Det eneste SV forlangte var en lovnad om at det i inneværende stortingsperiode skulle fattes et *prinsippvedtak* om hjemkjøp av alle aksjene.

Er dette løgn? La oss se hva SV sjøl sier om dette spørsmålet. Først Berge Furre: »Javel, vi gjekk med på å strekkja oss i denne saka. Vi kunne tenkja oss å godta avtala dersom regjeringa eller stortingsflertallet ville stadfesta at dette var fyrste steg på ein veg mot å få dei utenlandske monopol-selskapa ut av Noreg – ved heimkjøp av dei andre framande aksjane etter kvart. Eit prinsippprogram om dette kunne vera nok.» (Sitert etter Friheten nr. 50/51-74).

Finn Gustavsen sier det samme:

»Det vi ønsket, var at to partier som begge sier de er sosialistiske, skulle gi uttrykk for den målsetning i en prinsipiell erklæring at vi får full nasjonal kontroll med aluminiumsindustrien vår.» (Friheten, samme nummer)

Reidar T. Larsen:

»Etter dette reiste vi spørsmålet om at Arbeiderpartiet og Regjeringen vil gi et tilsagn om at det i løpet av de tre år som gjenstår av Stortingets valgperiode, vil legge fram en plan for nasjonalisering av norsk aluminiumsindustri. Vi har gjort det ulykkelig klart at hvis vi får et slikt tilsagn ville vi i den avgjørende votering ikke stemme ned den foreslåtte avtalen.» (Friheten, samme sted.)

Dette var SVs linje i ALCAN-saka. *De var villige til å støtte avtalen dersom Bratteli-regjeringa hadde kommet med en*

prinsipiell uttalelse om nasjonalisering av resten av aksjene, – i løpet av stortingsperioden. Dette er langt fra noen kompromissløs kamp mot imperialismen, det er blankpolert opportuniste. Når har det norske folket fått noen grunn til å tro og stole på prinsippvedtak fra Det Norske Arbeiderparti? Mener SV at det er noe i DNAs praksis i tida før eller etter folkeavstemninga om EEC som skulle tyde på det.

DNA er et borgerlig parti. Når Bratteli snakker om sosialisme, på landsmøter, 1. mai eller ved andre høytidelige anledninger, så betyr dette ikke at Bratteli er for sosialismen i Norge. Det er en eineste stor bløff. Det går ikke an å stole på prinsipielle vedtak fra ledelsen i det kongelige norske Arbeiderparti. I ALCAN-saka valgte SV-ledelsen å holde fram denne bløffen for det norske folk, slik at de sjøl kunne få anledning til å stemme for avtalen med det imperialistiske konsernet. En enkel lovnad fra Arbeiderpartiet hadde vært nok – og SV hadde stemt for.

Når dette ikke skjedde var det ikke SV »feil». Forklaringen må vi finne i Arbeiderpartiets taktikk. SV strakte seg langt, partiet la seg på ryggen, men Arbeiderpartiet ville ikke hoppe på. I steden valgte DNA å kjøre offensivt på avtalen med imperialismen. Hjemkjøpet av aksjene skulle gi partiet et radikalt og nasjonalt alibi. Ved mobilisering av topene innen en rekke fagforbund prøvde partiet å bruke ALCAN-saka til å presse Sosialistisk Valgforbund. *Dette var mulig nettopp fordi SV heilt siden siste stortingsvalg har fungert som et støtteparti til DNA på tinget.* Når SV fortsatt meiner at Bratteli er statsminister i ei »arbeiderregjering» er det klart at partiet får vansker med å forklare at denne regjeringa skal stemmes ned.

I skuddlinjen:

SVs parlamentariske leder, Finn Gustavsen, som ikke stemte sammen med resten av gruppa under den subsidiære voteringen i Alcan-saken.

hadde valget mellom flere Alcan eller flertall for rste stat. Jeg kunne ikke at Alcan kunne stå like ved å selge halvparten aksjer.

ne som skulle betales, jeg var underordnet. «bestemmelsen» var be-

tenkelig, men en får tro på forsikringene om at regjeringen ikke vil ta skritt som bringer Alcan inn i andre deler av norsk industri. Hvis regjeringen godtar noe sånt, skal jeg være den første med mistillitsforslag.

Klipp fra intervju med Gustavsen, SVs parlamentariske leder, i Orientering 46/74. Vi minner om uttalelsen hans til Norges Industri (organ for Norges Industriforbund) 10/73: «I seg selv vil gruppen (Svs stortingsgruppe) bli et så betydningsfullt element i norsk politikk at den også kan øve avgjørende innflytelse på industripolitikken og utviklingen i næringslivet forøvrig.»

Problemene vil også bli store i framtida, når nye saker dukker opp. Når SV-partiene heller ikke etter EEC-striden trakk den konklusjonen at DNA var et borgerlig parti, så er det for mye å vente at de skal forandre oppfatning på grunn av ALCAN-saka. *Gustavsen presterte da også å si i Stortinget dagen etter avstemninga at det fremdeles var sosialistisk flertall i stortinget, – det gjelder bare å bruke det.* Med en slik bevisst støttepolitikk og frieri til DNA-regjeringa er det åpenlyst at Sosialistisk Valgforbund på Stortinget ikke er i stand til å reise klassekravene – og stå på dem. Dette viste ALCAN-saka tydelig. Arbeiderpartiet har derfor styrket sin stilling vis-a-vis SV, noe som ytterligere vil vanskeliggjøre SVs stilling når neste »ALCAN-sak» oppstår.

Vakling og splittelse

Hva forteller ellers ALCAN-saka om Sosialistisk Valgforbund? Det er tydelig at det var svært forskjellige meninger om hva partiet burde gjøre på Stortinget. Og det var ikke bare taktiske motsigelser som hadde å gjøre med om det var »lurt» å felle ei »arbeiderregjering». Det var, og er, uenighet om selve avtalens karakter. Finn Gustavsen sier i sin begrunnelse for å stemme subsidiært for avtalen, at dette ikke var på grunn av redsel for å felle regjeringa, men fordi han meinte avtalen var god nok, se Orienterings julenummer. I det samme nummeret av Orientering skriver Atle Seierstad at avtalen er akseptabel. Til og med Reidar T. Larsen var opprinnelig av den oppfatning. Da saka første gang ble reist i Friheten, mente han at avtalen var god.

Saka viste ellers at den demokratiske sentralismen er helt fremmed for SV. Vi

tenker da ikke i første rekke på at Finn Gustavsen som parlamantarisk leder fikk lov til å stemme for avtalen med ALCAN, sjøl om det var ille nok, og en bekreftelse på at Hauglins private dispensasjon i abort-saka ikke er noe enkeltfenomen i SVs praksis på Stortinget. Vi tenker mer på alle de faglige delegasjonene som tropet opp i Stortinget for å legge press på SVs gruppe.

Det fantes en rekke SVere i disse delegasjonene, som for eksempel i den fra Kjemisk. Men disse opptrådte som tilfeldige enkeltpersoner og ikke som partimedlemmer. *Partiet SV hadde ingen politikk på ALCAN-saka, ingen gjennomdrøftet strategi og taktikk som gjaldt alle medlemmene, uansett om de var stortingsmenn eller delegasjonsmedlemmer.* Dette er et allment kjennetegn ved opportunistiske partier.

Derfor måtte SVs handtering av saka bære preg av vakling og splittelse. At vaklinga og splittelsen gikk på tvers av de gamle partiskillene er ingen trøst, det viser bare at den individualistiske praksisen også kommer til å bli arbeidsstilen i det kommende Sosialistiske Enhetspartiet.

SV fortsatt støtteparti til DNA

SV kommer fortsatt til å være støtteparti til det store sosialdemokratiske partiet, samarbeidet er på ingen måte ødelagt av ALCAN-saka. I skrivende stund (10. januar) fortsetter SV med å stemme subsidiært for DNA-regjeringas forslag. Denne gangen er det Kleppes deprivatiseringsforslag det gjelder. Og SV fort-

setter med å spre illusjoner om DNA og SVs felles vilje til »sosialisme», som i stortingsdebatten om Kulturmeldinga.

Det SV arbeider for er at Arbeiderpartiet må ta større hensyn til SV. DNA skal ikke lenger ture fram som om de har 'monopol på arbeiderklassen'. Reidar T. Larsen har gjort dette klart i et nyttårsintervju med Friheten: Hvordan han ser på SVs forhold til DNA

– »Vi bør bestrebe oss på å få et saklig godt forhold. Der våre standpunkter og holdninger faller sammen, eller er nær hverandre, bør vi samarbeide. I fagbevegelsen er dette naturlig. På andre felter som i Stortinget f.eks. er det ikke fullt så enkelt. Toppledelsen i DNA og LO har beholdt mange unoter siden den tid de var så mektige at de trodde de hadde monopol på all arbeiderbevegelse. . . . I SV kan vi imidlertid ikke la oss påvirke av at DNAs ledelse ennå ikke har fått en realistisk holdning til situasjonen i norsk arbeiderbevegelse og norsk politikk.» (Friheten 1/1974) Tydeligere kan det neppe sies at det er to *sosialdemokratiske* partier som konkurrerer. Dersom bare DNA vil ta mer hensyn til SV, så skal nok samarbeidet gå bra.

Det er derfor grunn til å tro at SV og DNA uten store vanskeligheter vil finne hverandre i et samarbeid 1. mai 1975, – dersom de bare blir enige om talerspørsmålet. Det er i alle fall ingen grunn til å tro at samarbeidet vil bli vanskelig gjort av SV, det blir samarbeid, dersom Arbeiderpartiet vil.

E.S.

Strid om prinsippprogram for SV-partiet. NKP krev tilslutning til Moskva-revisjonismen

NKP på kollisjonskurs i SV?

NKP i Bergen om utviklingen i SV

FRIHETEN

Nr. 49 – 1974

Følgende uttalelse er vedtatt på årsmøtet i Bergen Arbeiderparti av NKP den 27. 11.:

Bergens Arbeiderparti av NKP har nøye fulgt drøftingene av SV's politiske plattform fram mot samlingskongressen i mars 1975. Våre medlemmer har tatt initiativet til og aktivt deltatt i SV-lokallagenes behandling av plattformen. Erfaringene til nå viser at mange prinsipielle spørsmål vil bestå ubesvart også etter kongressen. Dette bekrefter våre tidligere standpunkter til samlingsprosessen. Vi har til enhver tid understreket nødvendigheten av at den foregår som en naturlig modningsprosess, der politisk aksjonsfellesskap og teoretisk avklaringsdebatt går hånd i hånd. Forserjing av tempoet i denne prosess ved hjelp av formelle vedtak om tidsfrister og liknende tiltak er etter vår oppfatning kunstgrep som i verste fall forhindrer den nødvendige avklaring. I sin ytterste konsekvens kan denne framgangsmåten ødelegge de mulighetene for den sosialistiske slagkraft, som

opprettelsen av SV innebar.

Vi ser det som en forutsetning for oppretting av et nytt revolusjonært marxistisk parti at en kommer fram til enhet i strategien for sosialismen. Denne enheten kan bare oppnås gjennom åpen og ærlig debatt, der det legges vekt på analyse av særtrekene ved imperialismen i vår tid, dere leninistiske partiteori og den proletariske internasjonalisme.

Da det på det nåværende tids punkt er overveienede sannsynlig at de ovenfor nevnte hovedspørsmål ikke vil være avklart innen 15. mars 1975, vil dette måtte få som konsekvens at samlingskongressen får en annen karakter enn det som opprinnelig var meningen.

På denne bakgrunn vil vi oppsummere vår stillingtagen til grunnspørsmålene i den forestående SV-kongress:

1) Uten en avklaring av alle prinsipielle punkter kan SV's politiske plattform kun aksepteres som foreløpig grunnlag for en videre diskusjon om et prinsippprogram.

2) Inntil prinsippprogrammet endelig vedtaes, må SV ha en åpen organisasjonsstruktur, som garanterer at debatten om prinsippprogrammet og andre spørsmål av betydning for vår strategi foregår på et demokratisk grunnlag. Dette betyr at ingen av partene kan bindes av flertallsvedtak.

3) Blir de 2 punktene ovenfor retningsgivende for samlingskongressen, er det ikke noe til hinder for at SV-samlingen videreføres.

Punkt 2 i fråsegna syner til punkt 2 i samlingsplanen SV vedtok 21. april: »De fire parters vetorett avvikles etter at SVs landsstyre er valgt.» (Valt i november 1974).

NKP AVVISER PLATTFORMFRAM-
LEGGET skreiv vi i Røde Fane 5/74.
Bakgrunnen for påstanden var eit vedtak
frå landsstyremøtet i NKP i haust. Der
heitte det mellom anna:

»NKP ser ikke på plattformen som et
halvveis vedtatt prinsippprogram for SV.»

»SV-plattformen var en minimumsplat-
tform for en frontorganisasjon, og i høy
grad bygd opp omkring prinsipper vi alle
kunne enes om. Som plattform for felles
enhetsarbeid kunne alle partier slutte opp
om den, så lenge de selv besto og hadde
egne prinsippprogrammer/prinsipperklæ-
ringer å bygge på ved siden av.»

(Dette er i grunnen ikkje rett. Innstil-
linga til plattform kom frå eit samrøystes
samlingsutval der m.a. Martin Gunnar
Knudsen, nestformann i NKP var med.
»Ved de enstemmige innstillingene til
politisk plattform fra SVs samlingsutvalg
er det lagt grunnlag for en utvikling mot
full samling av partene i et marxistisk
parti.» skreiv Orientering etter landskon-
feransen (16/74).)

Vedtaket krev at NKP sitt eige prinsip-
program skal jamstellast med SV-platt-
forma i diskusjonane. Det krev og at
hovudpunkta i NKP-programmet skal vere
med i plattformen for det nye partiet og
prege det. (Vedtaket er prenta i Røde
Fane 5/74.)

Fråsegnen frå Bergen NKP syner kor
langt dei meiner ein har kome med desse
krava no. Som de ser er konklusjonen
slik:

- 1) Ei plattform for eit nytt parti må
samsvare med programmet til NKP, og
det gjer ikkje plattformframlegget.
- 2) På kongressen SV skal ha 15. mars i
år, kan ikkje NKP gå med på å vedta ei
plattform som ikkje stettar desse
krava. (Det kan i høgda tenkje seg å
godkjenne eit nytt diskusjonsgrunn-
lag.)

- 3) Til dei har fått igjennom ei plattform
må organisasjonsstrukturen i SV fram-
leis vere open. (Forbund og ikkje
veri parti?)

I Friheten 47/74 stod dette på leiar-
plass:

»Riktignok foregår det en meningsut-
veksling innen SV i disse dager om det
teoretiske grunnlaget for overgang fra
valgforbund til parti, og fra NKPs side er
det ikke lagt skjul på at marxismen-leni-
nismen må være det nye partis prinsipp-
grunnlag. Greier man ikke, innen de
fastsatte frister, å oppnå full klarhet og
enighet om dette (hvilket det er for tidlig
å ha sikre meninger om), behøver ikke det
nødvendigvis bety at sosialdemokratenes
forhåpninger innfris/ von om brot i SV,
min merknad/ – ikke hvis man fra de
deltakende SV-partenes side viser den
kløkt og sindighet som situasjonen i så
tilfelle burde tilsi.»

KVIFOR ULTIMATUM FRÅ NKP?

Kva er bakgrunnen for desse ultima-
tuma frå NKP si side? Først og fremst må
ein ha i minne punkt 18 i samlingsplanen
SV vedtok 21. april 1974. Der heiter det
(kjelde Orientering 16/74):

»18. Samlingskongressen avholdes innen
15/3-75, stifter SV som parti og foretar
følgende handlinger:

- a) Vedtak av prinsipp-program.
- b) Vedtak av arbeids- og aksjonspro-
gram . . . . .»

Det ultimatum NKP no køyrer fram
inneber altså at samlingskongressen må
velje eitt av to: Anten må dei vedta eit
prinsippprogram som samstavar med det
NKP har no, eller så må dei vike av frå
punkt 18 i samlingsplanen.

Kva vil det seie å vike av frå dette
punktet? Det er det uråd å seie for visst i
dag. Men same kva Friheten skriv, er det
alt *heilt avgjort* at NKP ikkje vil få dei

DEN ENSIDIGE DEBATTEN

AV DAG SEIERSTAD

14.-16. mars skal SV stå fram som parti. I måneder har vi strevt med ett problem: den såkalte «ideologiske avklaring» mellom SF og NKP. I 2-3 måneder framover skal vi fortsatt krysse fingre for samlingsen i mars.

Spørsmålene som stilles er:

— Hvilke krav vil NKP til

slutt stille!

— Kan vi få hele NKP med oss inn i det nye partiet!

Dette er viktige spørsmål. Men de har ført til at hele SV er blitt hypnotisert av dette problemet — slik at alt annet skyves unna. Ja, være enn som så: De viktige debattene om SV er ikke blitt ført!

Innledninga til Dag Seierstads innlegg i Orientering 46/1974. I et svar i Orientering skrev Wilfred Hagen fra NKP (sentralstyremedlem) dette: »Jeg skulle gjerne være den første til å støtte en slik appell (om å bruke tida fram til samlingskongressen til de oppgaver som forener oss). Men det Seierstad gjør, er å låse det hele fast til et spørsmål om at kommunistene må oppløse sitt parti. Det lar seg bare ikke gjøre, slik de ideologiske ulikhetene i SV nå er blitt avdekket.» Han viser til at «kommunistpartiene» skal ha konferanse i Øst-Berlin til sommeren. Der kommer det til å bli stilt mange nye og krevende oppgaver for disse partiene. De ser det »som en hovedsak å styrke seg både ideologisk og organisatorisk»: sier han, og videre: »Kan noe kommunistisk parti i Europa i en slik situasjon oppløse seg selv?»

andre partene med på krava det no har til programmet. Likevel trur eg alle partar kjem til å syne vilje til både «kløkt og sindighet» for å berge SV frå splitting. Dei vil og freiste å få til ei løysing som gjev skin av at samlingsarbeidet går framover.

Mest truleg er det at drøftingane om programmet »går vidare». Vedtak i denne saka kan t.d. setjast ut til landsmøtet i det nye partiet. Det er alt fastsett til ein gong i 1976 (punkt 21 i samlingsplanen).

Problema vil likevel ikkje vere løyste om dei kjem fram til eit slikt kompromiss. Det vil bli strid om det grunnleggjande innhaldet i kongressen i mars. Skal ein skipe parti på kongressen når det faktisk har synt seg at dei ikkje vert same om ei *partiplattform*?

Det er grunn til å tru at eit fleirtal på kongressen vil meine at dette går. Dei vil seie at meiningskiljene kan løysast i *partiet*. Det er berre tid som skal til for å få semje om ei plattform, og ein er alt samd i svært mykje. (Dess lenger tid det går, dess større sjanse er det for at den eine eller den andre parten må gje seg. Blir det berre dyrt nok å bryte ut, tvingar kompromisset seg fram.)

REIDAR LARSEN PÅ 14. LANDSMØTE I NKP:

PARTISAMLING KREV FULL IDEOLOGISK SEMJE

Partisamling på eit slikt grunnlag vil likevel stå i motstrid til dei vilkåra formannen i NKP sette opp for full partisamling på jubileumslandsmøtet til NKP i november 1973:

»Organisatorisk samling til ett parti kan først skje når alle vesentlige prinsipielle spørsmål er avklart, og det er oppnådd enighet om partiets ideologiske grunnlag.» (Beretning til 14. landsmøte, i Verden og Vi 1/74 (10/73) s. 662.)

Ein bør og hugse at han her gjekk sterkt imot faste tidsrammer for partisamlinga:

»Vi bør altså unngå fastlåste tidsrammer, fordi de i stedet for å fremme en hurtig sammensmelting, kan komme til å fremme en hurtig utvikling til avskallinger og splittelse.» (Same stad.)

Vedtaket frå Bergen NKP syner at det er mange i NKP som held seg til ordlyden i meldinga til jubileumslandsmøtet.

Diskusjonane i Friheten om desse spørsmåla syner det same. Det vil truleg vere rett stor motstand i NKP mot å gå med på partisamling 15. mars i år.

NKP som parti kan likevel gå med på eit partisamlingskompromiss. Det kan stø seg på at dei fekk ein »angrefrist» med »formell returret» på landskonferansen i april (uttrykka er henta frå leiaren i Orientering 16/74). Etter dette skal både SF, NKP og DS-AIK halde fram som parti heilt til ein gong i 1976, ved sida av det nye partiet. (Sjå punkt 20 i samlingsplanen.) NKP kan altså vente med å avgjere kva dei kan få ut av partisamlinga heilt til då. Dei kan enno utsetje denne endelege kampen om stridsspørsmåla. (Hugs og på at partisamling av »de sosialistiske venstrekreftene» har vore målet for svært mange i NKP-leiinga sidan 1970 minst.)

Motstanden finst der likefullt. Om NKP går med på eit slikt kompromiss, kan det godt vere at det bryt ut ei gruppe frå NKP. Dette er mange i SF klår over. I ein heilside-artikkel Orientering 46/74 skriv Dag Seierstad:

»I måneder har vi strevd med ett problem: den såkalte »ideologiske avklaring» mellom SF og NKP. I 2–3 måneder framover skal vi fortsatt krysse fingre for samlingen i mars.

Spørsmålene som stilles er:

- Hvilke krav vil NKP til slutt stille?
- Kan vi få hele NKP med oss inn i det nye partiet?» (Dag Seierstad er medlem av sentralstyret i SF og landsstyret i SV.)

Ein må likevel ikkje tru at det nye SV-partiet då er fridd frå påverknad frå Moskva-revisjonismen om ei gruppe frå NKP forlet skuta. Kritikken Pål Steigan har lagt fram av SV-plattformar her i bladet, syner at denne revisjonismen alt

har vunne langt fram i SV (sjå Røde Fane 5 og 6/74.) I helsinga til 14. landsmøtet i NKP sa Ørnhoi – formann i SF at SF »har blitt bedre. SF er i dag et langt sterkere parti teoretisk enn det dere lærte å kjenne i sekstiåra.» (I Verden og Vi, 1/74 (10/73), s. 676.) Den marxismen han meinte hadde vakse fram i SF, er akkurat så mykje verdt at dei er mogne for å stø seg på moderne revisjonisme.

Dersom nokon frå NKP bryt ut, vil eit kompromiss like fullt vere ein siger for politikken til NKP. Dei vil berge *kravet sitt* om at SV-partiet skal føre vidare den falske »marxismen-leninismen» og truska til Moskva som dei står for i dag. Og dei vil få tid til å spreie tankane sine i SV-partiet og SV-prensa fram til kampen kjem opp på ny i 1976.

Vi skal likevel ikkje sjå bort frå at kampane vert hardare enn dette alt føre mars-kongressen. NKP kan kome til å stå hardt på at partiet ikkje skal skipast. Då er det heilt ope kva som vil skje. Det har vore mange framlegg på debattsidene i Friheten om å vedta ei *frontplattform* for eit fortsatt Valforbund. Vil SF la seg presse til å utsetje partiskippinga om NKP krev ei slik løysing? Eller vil SF krevje både partiskipping og vedtak om førebels partiplattform? Artikkelen Dag Seierstad hadde i Orientering 46/74 er eit teikn på at det tærer på tolsemda der i garden. Artikkelen krev at NKP ikkje må få stå åleine om å avgjere grunnlaget for partidiskusjonen med krava sine.

KVA MED AVISA?

Utfallet av striden er det altså for tidlig å spå visst om. Men i alle fall kan all denne striden føre til att *avisplanane* til SV kan kome i ei bakevje. Mange trur at SV alt har eit vedtak om at Orientering og Friheten skal slåast saman innan sommaren. Noko slikt vedtak finst det enno

ikkje, det eg veit. Det vedtaket som er gjort er slik:

»Det opptas umiddelbart etter landskonferansen forhandlinger om en felles SV-avis med *målsetting* om utgivelse før kommunevalget. Dette spørsmålets løsning må være knyttet til *gjennomføringen*

av selve samlingsprosessen.» (Uthevingane er mine. Samlingsplanen punkt 14.)

Kan NKP vere så dumdristige at dei legg ned avisa si før det er visst at dei får partiet slik dei vil? Dette ville i alle høve likne lite på den hardnakka haldninga det har synt i programdiskusjonen!

K

5/1 1975

Fotokonkurransen

SEND INN BILDER FRA ARBEIDSPLASSEN!

I den nye romanen sin, »25. SEPTEMBER-PLASSEN», skriver Dag Solstad et sted at folk har fotografier av seg sjøl fra ferieturer, fra fester, fra høytidsstunder. Men det er nesten helt uvanlig at folk har fotografier av seg sjøl fra arbeidsplassen sin.

Vi veit at noen som jobber på mekanisk verksted i Oslo har merket seg dette, og har begynt å ta med fotoapparat på jobben for å få forandre på dette.

Vi oppfordrer flere til å gjøre det samme, og ber dem om å sende bildene til oss. Vi vil ha realistiske bilder – fra gamle, fæle arbeidsplasser, fra moderne gjennomrasjonaliserte utsvettingsfabrikker, fra arbeidsplasser i jordbruk og fiske, fra butikker, kontorer og hva som helst.

Men vi vil ha opplysninger med

bildene, om hva slags maskiner og hva slags produksjon det gjelder, hvor i landet det er, arbeidsvilkåra osv.

Vi trykker de bildene vi syns er gode etterhvert. Honorar for hvert bilde vi bruker er 35 kr. – eller ei Oktober-bok etter fritt valg, gjerne også et Røde Fane abonnement, hvis du heller vil ha det. Det beste bildet vi får i løpet av året, premierer vi med 10 Oktober-bøker etter fritt valg. Resultatet av konkurransen blir offentliggjort i nr. 1/1976.

Send inn positiver – altså framkalte bilder. Formatet spiller ingen rolle.

ADRESSA VÅR ER:

Redaksjonen,

RØDE FANE, FORLAGET OKTOBER

Boks 6875 – St. Olavs plass

Oslo 1

Maktspråk

Søndag foran banken

av Espen Haavardsholm

Nedre Slottsgate, på baksida av hovedkontoret til Christiania Bank og Kredittkasse. Søndag formiddag, tomt for folk i byen. To guttunger stanser foran et elektrisk tog i et av bankens utstillingsvinduer. De dulter borti hverandre og kommer nær vindusruta. En lav høyttalerstemme trenger ut av bankens betongvegg: **»Vær forsiktig gutter, dere kan ikke slåss her».** En vennlig, nærmest omsorgsfull stemme: **ikke den kontante overlærerstemmen som mange av oss husker fra høyttaleren i skolegården – men en mild og bestemt røst: »Dere kan ikke slåss her».**

Framtidslitteratur?

Neida. En episode fra norsk dagligliv 1974. Hvis du bor i Oslo, kan du sjøl gå ned i Slottsgata og prøve å få høyttalerstemmen i snakk. Kanskje sitter det en mindre taletrengt pensjonist på vakt i Kredittkassens kontrollrom, den dagen du går forbi. Men hvis du er i Slottsgata og har lyst til å gi jenta di en klem eller kameraten din en dult i ryggen, så husk ikke å komme altfor nær utstillingsvinduet. For iaktatt blir du, om gata er aldri så tom for folk. Og de fintmerkende

alarmsystemene til banken registrerer hver minste berøring, med lys og lyd, der inne i overvåkningsentralen innimellom hvelvene – hvor det dag og natt, hverdag som helligdag, sitter noen på vakt.

Christiania Bank og Kredittkasse er nemlig en av abonnentene til »Securitas Norsk Vakt- og Kontrollsekskap A/S» – søsterfirma av »Securitas Alarmselskap A/S» – hovedkontor Langesgt. 4/6, Oslo 1. Du finner dem i telefonkatalogen for 02-området, s. 661, mellom »Securitas A/S» assurance – havaribyrå (Stortingsgata 18) og »Securitas A/S» finansieringsselskap (Fridtjof Nansens plass 9). Tilsammen utgjør de fire firmaene et lite interiør fra moderne norsk hverdag. Tar du kontakt over telefon, vil du møte en stadig vennlig stemme som forklarer hvilke tjenester selskapene har å tilby.

For det er klart at du kan ikke slåss foran en bank, sjøl om du bare er sju år. En bank er et urørlig hus, en bank forutsetter orden – det er ikke noen leikeplass, verken for sjuåringer eller andre. Nybygget til Christiania Bank og Kredittkasse, med sine nære forbindelses-

linjer til den norske monopolkapitalens øverste skikt, og sin blikk, sitt glass og sin betong ut mot Stortorget og Kristian Kvart, er nemlig en del av det moderne Oslos hellige steder – og det langt mer enn den gamle Domkirken tvers over gata. Det er en del av det samme ansiktet som all den andre betongen som er vokst opp i hovedstaden i løpet av det siste tiåret – regjeringsbygget, OBOS-bygget, SAS-hotellet, Postgirobygget, Helserrådet, Televerket, Haakon VIIIs gate, Vestre Vika – tilsammen utgjør: finanskapitalens og statsapparatets mer og mer sammensmeltede ansikt. Det er en del av det ansiktet som har forandret hovedstaden fra lokal tigerstad til en moderne vestlig metropol. Reiser du til Stockholm eller Frankfurt eller Manhattan, vil du se ansiktstrekkene klarere. Langt klarere. Ennå står vi bare ved begynnelsen hos oss – men oljen skal nok hjelpe oss på vei.

Og en moderne vestlig metropol forsetter moderne vakthold. Det vet folkene bak »Securitas A/S» – derfor overtok disse folkene aksjemajoriteten i tradisjonelle bedrifter som »Norsk Vaktelskap» – med sine schäfer og syklende nattevakter – og dannet 1.1.1974 et firma som er i ferd med å etablere monopol på denne typen private tjenester i vårt land. Etter ett års virksomhet har »Securitas Norsk Vakt og Kontrollselvskap» – som altså betjener det utstyret »Securitas Alarmselskap» produserer – 850 ansatte, og en årlig omsetning på 40 millioner. Det er nok bare en begynnelse, det også. Bak »Securitas» står britiske og svenske kapitalinteresser, med betydelig markedserfaring.

●

Det er ikke mer enn et par år siden vi i norsk presse hadde en prinsipp-debatt om legaliteten av å utbygge intern TV-over-

Dette og det følgende bildet er fra reklamebrosjyra »Moderne verdiforsikring» som Securitas har utgitt.

våkning på Østbanestasjonen i Oslo. Den gangen ble det på den ene siden vist til økende fyll og kriminalitet – på den andre siden til NSBs og Oslo-politiets stramme budsjettsituasjon. Norske borgere måtte kunne ferdes trygt, het det, slik det pleier å hete i den typen debatter – så fikk heller den samme befolkningsgruppa »borgerlige rettigheter», slik de lenge før oppfinnelsen av moderne tekniske hjelpemidler ble utformet i de borgerlige revolusjonenes engang så stolte deklarasjoner (f.eks. den britiske »Bill of Rights» fra 1688, de franske og amerikanske menneskerettserklæringerne fra slutten av 1700-tallet, den norske »Grunnloven av 1814»), komme i annen rekke. I annen rekke er de da også kommet. Det er ikke her nødvendig å trekke inn samtidige kreftsvulster av typen Watergate, vest-tysk bedriftsvern, Informationsbyrå A/B eller Overvåkningspolitiet på Victoria Terrasse. Nei, gå du inn på Herman Mehrens filial i Grensen, kjøp deg et par strømper og smil hyggelig til ekspedi-

trisen, som blir fotografert, hun som deg – så vet du litt mer om hva slags samfunn det er du lever i.

Det du har sett er nemlig et tegn, som forteller deg noe om den framtida ungene dine skal vokse opp i. Akkurat som når du stanser, med ungene dine, bak Kreditkassens kontor rundt hjørnet, litt lenger nede i gata.

Dette tegnet skal vende deg til å leve på en bestemt måte.

For når du flere og flere steder i Norges land – på butikker, banker, kontorer, museer, varelagre og privathus – ser det lille røde celluloidmerket som betyr at dette stedet er »Securitas-bevoktet», og når du fler og fler steder – på torg, gågater, varemesser, utstillinger, parkeringsplasser og bakgårder – støter på uniformerte vakter med »Securitas»-merke på lua, så er det ikke bare uttrykk for at et dyktig privateid firma, med internasjonal kapital i ryggen, er i ferd med å underlegge seg en virksomhet som tidligere i norsk samfunnsutvikling er blitt skjøttet mer lokalt og tilfeldig.

Det er uttrykk for Norges tilpasning til en livsstil, til det moderne vestens livsstil.

Denne livsstilen kjennetegnes ved en del viktige trekk, som kan iakttas i alle storbyer i vår del av verden. Blir du ikke oppmerksom med det blotte øye, så står moderne media klar til å forklare deg grunntrekkene.

Stol ikke på noen, heter denne livsstilen. Vær mistenksom. Vær alltid på vakt. Noen iakttar deg. Noen prøver å true deg og ditt.

»VG», heter denne livsstilen. »007», »Detektimen», »NÅ», heter denne livsstilen. Og den ytterste konsekvensen av denne måten å leve på, kjenner vi fra en rekke samtidige og historiske eksempler, som alltid spirer i ly av det skremte borgerskapets truende eiendomsrett:

Fedrelandslagets borgervern i 1920-års Skien, patruljerende svartskjorter i 1930-års Sicilia, privat justis i 50-års Tennessee, væpnede vakter med hunder og radiosendere omkring de rike villakvarterene i 1970-års Peru. Det er politistatens mønster – vi kjenner det fra Sør-Amerika, vi kjenner det fra Chile, vi kjenner det fra Nord-Irland – og vi kjenner det, i mindre målestokk, fra nære naboland. IB-saka, Norrmalmstorg, Baader-Meinhof-hysteriet, og vårt lille lokale SIPO og »Securitas» – det er alt sammen en del av en langsom – og foreløpig svært så forsiktig – tilvenning til dette livsmønsteret.

For med oljen er Norge for alvor i ferd med å bli et rikt land, et strategisk betydningsfullt land også ut fra økonomiske kalkyler – og denne rikdommen kommer det norske og det vestlige monopolborgerskapet til å ville beskytte. Noe annet ville det være dumt å gå ut fra.

Sjølsagt er det riktig at de nasjonale borgerlige frihetene og rettighetene – slik de ble utformet i 1814 og 1905, og slik de ble befestet i 1945 og 1972 – på

mange måter har slått rot i det norske samfunn. Disse tradisjonene, disse frihetene og disse rettighetene, skal vi, som kommunister, stå vakt om. Vi skal ikke tro at kampen mot uthulingen av disse tradisjonene bare må være en kamp som er dømt til å tapes, så lenge monopolkapitalen rår i landet vårt. Vi skal ikke tro at Stavanger eller Bergen eller Oslo sentrum på forhånd er dømt til å bli et nytt Stockholm, et nytt Frankfurt, et nytt Brussel, Milano, Geneve eller Tel Aviv.

Men vi skal heller ikke tro at vi står utenfor de klare utviklingslinjene vi ser, i nære naboland som Sverige eller Vest-Tyskland. Det fins folk som mener å kunne utvikle en sjølstendig norsk økonomisk politikk, i en verden av massesult og armert overflod, uten å ta hensyn til faktorer som disse, uten å ta hensyn til hvilken verden vårt økonomiske system gjør oss til en del av. Enten de kaller seg populister, biodynamikere, økologer eller Damman-folk, er de dømt til å havne i idealismens unyttige tussmørke, så lenge de ikke er villig til å se hvilke krefter det er som virker i en verden der profitten, konkurransen, eiendomsretten og den borgerlige sikkerhetens jernlov er den herskende.

I et dikt som er blitt lest høyt på mange 1. mai-fester blant progressive de seinere åra, skriver den unge arbeiderlyrikeren Arvid Torgeir Lie fra Skafså i Telemark, helt mot slutten:

Hos oss har det politiske lenge levt eit insektsliv.

Nå fins det ein hardare politisk vilje.

Det politiske huset fylles.

Det fins det som forandrar verden.

Og 1. mai er ei øy for det som skal kome.

Det det spørs om er viljen til å sjå det som ikkje er vakkert, og det nødvendige.

Viljen til å bli et historias tall.

(Eit dikt om 1. mai, fra »Skripe og tenke», Gyldendal 1971, s. 55-57)

Arvid Torgeir Lie er en av de lyrikerne som har sett den dyptgripende bevegelsen som er i gang i den norske arbeiderklassen i 1970-åra, og som er i stand til å gi denne »hardare politiske viljen» uttrykk.

Hvilken vei skal denne bevegelsen ta? Hvilken retning må den ta, for å knuse kapitalens stat?

»Det det spørs om er viljen til å sjå det som ikkje er vakkert, og det nødvendige,» sier Arvid Torgeir Lie.

I marxist-leninistenes språk betyr det:

For å tilintetgjøre den staten som Christiania Bank og Kreditkasses »Securitas» bevoktede betongvegger er et symbol på, her hos oss, trenger den norske arbeiderklassen all den erfaring og all den kunnskap som generasjoner av kjempende kommunister har å gi videre til oss.

En av de viktigste av disse historiske erfaringene er nødvendigheten av et grundig, omfattende og samvittighetsfullt revolusjonært sikkerhetsarbeid — så grundig at det også ville kunne fungere i et Norge som måtte ha utviklet seg til en politistat.

Espen Haavardsholm

„De to språkene“

Ein kommentar til Espen Haavardsholms „Maktspråk“ i Røde Fane 5/74

»Vi lever i et klassesamfunn, og i et klassesamfunn er det herskende språket alltid den herskende klassens språk. Men i et klassesamfunn fins det også et annet slags språk, under det offisielle,» skriv Espen Haavardsholm i ein artikkel i Røde Fane 5/74.

Det kjem fram av samanhengen at han skriv om korleis språket vert brukt, og særleg om litteraturspråket. Dei synspunkta han legg fram må difor først og fremst diskutera ut frå dette.

Når det er sagt, tykkjer eg det er eit lyte ved arikkelen at han ikkje klårgjer at det er denne særskilte sida ved språket han tar opp. Dette fører til at det han skriv gir grunnlag for mistydingar.

STALIN OM SPRÅKET

I 1950 kom Stalin med fleire innlegg i ein diskusjon om marxismen i målvitskapen. (Dei finst på svensk med tittelen »Marxismen och språkvetenskapens frågor, 1954.>) Hovudsynspunktet her er at språket i eit samfunn ikkje er ulikt for den eine og den andre klassen. Det språket dei nyttar er eit produkt av heile samfunnsutviklinga, ikkje av ein særskilt grunnvoll (t.d. kapitalismen). Det har heller ikkje særleg til oppgåve å tene eller verje den grunnvollen som rår heller. Difor vert det ståande når grunnvollen skiftar. Det vil ikkje skifte med ein sosialistisk revolusjon, endå om revolusjonen vil føre fram nye ord og omgrep og trengje ut somme gamle.

Dette står ikkje i strid med at eitt språk har styrka stillinga si mot eit anna i

samband med ulike revolusjonar. Men dette har alltid hatt med nasjonal underkuing og nasjonal frigjering å gjere, som t.d. i tilhøvet mellom finsk og svensk språk i Finland, ungarsk og tysk i Ungarn osv.

Finsk er målet både for det finske borgarskapet og den finske arbeidar-klassen, og det var målet til motsette klassar då det rådde ein annan grunnvoll i samfunnet enn no. Det endrar ikkje på dette at *svenske* borgarar og godseigarar har stått sterkt i landet og tvang gjennom at det finske målet ikkje vart dyrka fritt.

Synspunkta Stalin fremja slettar heller ikkje ut skiljet som finst mellom *tanke-verda* til dei to motsette klassane. Ein kan gjerne seie som det står i biletteksten i Røde Fane 5/74, at dei to klassane har kvart sitt maktspråk. Men det er like fullt slik at språket dei nyttar i maktkampen er *sams i grunnlaget*, — så lenge det er tale om det same nasjonalspråket.

KLASSESPRÅK – NASJONALSPRÅK

Så lenge Haavardsholm ikkje greier ut korleis han grensar av språkomgrepet han nyttar, kan det sjå ut til at det han seier om dei to språka, underskarspråket og språket til dei underkua, gjeld alle sider ved språket, eller i alle høve dei sidene som har mest å seie i det heile.

Det kan sjå ut til at han samstemmer med Stalin når han seier det ikkje er grunn til å tru at vi får ein ny gramatikk i Folkerepublikken Noreg. Men det han seier kan likevel tolkast slik at han meiner

Maktspråk

De to språkene

av Espen Haavardsholm

»Fra de stummes leir» var tittelen på en av de tidlige
brannfaklene i den norske kvinnekampens historie. På det
stet som er gått siden Camilla Collet begynte

I dette innlegget kritiserer innsenderen måten Haavardsholm omtalte forholdet mellom språkene og klassene på i Makt-språk-spalten i Røde Fane 5/74. — Vi nevner at Materialisten 1/1975 vil ha de samme spørsmålene som hovedtema. Der finner du også den artikkelen av Stalin det vises til i innlegget.

det må reisast eit nytt mål på ny klassegrunn med sosialismen i Noreg.

Her er det viktig med klårleik. Det er somme som meiner at den viktigaste oppgåva for arbeidarklassen i Noreg (og i Danmark og Sverige for den del) er å stri mot det klassemerket borgarskapet har sett på målet, og mot innslaget av borgarleg ideologi i språket. Dei meiner det er ei blindgate for arbeidarklassen å føre striden for *norsk mål i skrift* vidare, fordi dette berre skal gjelde ytre ting ved språket. Kampen må reisast på nytt grunnlag. Målet er eit nytt språk på grunnlag av talemålet og tenkjesettet hjå arbeidarklassen særskilt.

Dette står mot synspunkta hjå Stalin, om ein tenkjer dei igjennom. Ein får ikkje eit nytt mål ved å fjerne klassemerka borgarskapet har sett på språket, korkje i

Noreg eller i andre land. Slikt gjeld berre ein urliten del av språkssystemet, først og fremst einskilte ord og ordtydingar. Tenkesettet vedkjem heller ikkje språkssystemet. Du kan uttrykke tankane dine som arbeidar fullt ut på det nasjonalspråket du høyrer heime i, liksom borgaren kan uttrykke sine tankar.

Eg kan godt tenkje meg at det vil kome mindre språkreformar i Sverige under sosialismen, liksom det har vore under kapitalismen. Men det vil ikkje seie at det er grunn til eit nytt målreisingsarbeid der, for å få målet til å verte fullt ut brukande for arbeidarklassen.

I Noreg står det derimot framleis att problem som har med målreising i vanleg tyding å gjere.

Det problemet som har ført til to mål i Noreg, og stadig skiftande rettskrivings-

normalar finst framleis og er ikkje løyst. Denne innfløkte målstoda har med striken mellom grammatikken og språk-systemet i to nasjonalspråk, norsk og dansk, å gjere, ikkje med særlege klasse-merke på språket. Ho må løysast med metodar som samstavar med det.

Problema Haavardsholm tar opp vert ikkje mindre viktige for det. Det er viktig å peike på at det er ein lang prosess for ein forfattar å endre og støype om tanke-

gangen og kjenslene sine, slik at dei samstavar med livet til arbeidarklassen. Forfattarane må »tilegne seg massenes språk», elles vert dei heltar som ikkje har nokon stad å syne kampmotet sitt, som Mao Tsetung seier i Yen-an-talane. Her er klassekampen og innstillinga til den utan tvil avgjerande. Og problema i hovudsak dei same i Sverige, Finland eller Noreg.

O. F.

Svar til O.F.

Det er ikke bare O.F., men også andre lesere av »Røde Fane» som har stusset på enkelte av de innledende og avsluttende formuleringene i artikkelen om »De to språkene».

For å rydde enhver mulig misforståelse av veien, vil vi derfor gjerne få presisere følgende:

Med »språk» må i artikkelen »De to

språkene» ikke primært forstås »lingvistikk», »grammatikk», »morfologi», men derimot primært »språkbruk», »språkanvendelse», »maktspråk» — og her særlig »litteraturspråk». Det er en alvorlig terminologisk feil at dette ikke i alle formuleringene framgår klart.

Espen Haavardsholm/
Redaksjonen i »Røde Fane»

For ei riktig linje i kvinnekampen

En kommunistisk politikk for familien

Spørsmålet om familien har avfødt svært mange opphetede debatter og en god del av forvirret analyse og politikk på venstresida. I denne artikkelen vil vi prøve å få fram hva vi mener må være hovedtrekkene i en kommunistisk familiepolitikk, og hvilken analyse vi bygger på når vi skal omforme den.

ER DEN MANNLIGE PROLETAREN BORGER INNAFOR SIN FAMILIE?

Et grunnleggende spørsmål for analysen av familien og dermed for utforminga av en kommunistisk familiepolitikk, er om familien i seg sjøl skaper undertrykking. Det later til å være en god del folk som mener at dette er tilfelle. En analyse til støtte for dette synet går ut på at det eksisterer et borger/proletar-forhold mellom mannen som er forsørger på den ene sida, og kona og ungene som blir forsørgt av ham på den andre.

Vi mener at en slik analyse er feilaktig, at konsekvensen av den blir gærn politikk

både for familien og kvinnekampen. For det første er det nødvendig å holde fast ved hva som er kjerna i borger/proletar-forholdet, nemlig at den første, kapitalisten, ved hjelp av sin kapital tilraner seg *merverdien* av proletarens arbeid. Og at proletaren *selger* sin arbeidskraft til kapitalisten. Er det samme tilfelle mellom forsørgeren og de forsørgete i en familie? Bli en proletar/borger i denne forstand i det øyeblikket han gifter seg – får forsørgeransvar?

Hva er i tilfelle hans kapital, og hvordan blir han i stand til å tilrane seg merverdien av andres arbeid?

Sjòlsagt er en gift proletar like lite

borger som han var som ungar. For å bli kapitalist kreves det kapital. I proletariatet gis ikke medgift.

En annen versjon av denne typen familie-analyse går ut på at proletarfamilien blir borgerlig ved at dens sosiale kontakt med omverdenen innsnevres, at familieenheten lukkes, blir privatisert.

I likhet med den forrige er også denne analysen preget av at den ikke er materialistisk. Den har ikke det økonomiske borger/proletarforholdet — utbyttingsforholdet — som utgangspunkt for klasseanalysen.

Men selv om vi tilbakeviser familieanalyser av denne typen ved å avsløre dem som idealistiske, står vi fremdeles overfor følgende invending:

Det er riktig at det ikke skapes noe borger/proletarforhold innenfor en proletarfamilie, eller at dens medlemmer blir borgere i strengt økonomisk forstand. Men på det ideologiske området er forholdene slik.

HVORDAN OPSTÅR BORGERLIG IDEOLOGI

Vi er fullstendig inneforstått med at borgerlig ideologi blomstrer innafør

familiene, og at det nettopp kommer til uttrykk i familiemedlemmers undertrykking av hverandre, særlig i mannens undertrykking av kona og ungene. Men vi kommer sørgelig til kort i kampen mot borgerlig ideologi hvis vi ikke først og fremst retter dem mot de forholdene som skaper dem. Ideologi er overbygning over økonomiske forhold. Men hvilke forhold gjør at proletariatets menn så ofte opptrer som undertrykkere overfor sin familie? Vi finner ikke den økonomiske *kjerna* for dette innafør familien, i og med at borgerlig ideologi *skapes* av borgerskapet — er *deres* livssyn.

Men det er ganske klart — og det er vel dette som ligger til grunn for de feilaktige analysene vi har polemisert mot — at den økonomiske avhengigheten av mannen som de fleste gifte kvinner i dag befinner seg i, veldig lett åpner for undertrykking. La oss se på hva som er kjerna i dette problemet.

ENGELS OM PROLETARFAMILIEN

Engels skrev i sin bok om familien at innafør proletariatet var muligheten tilstede, for første gang siden privateiendommen oppsto, for at ekteskap

Retten til arbeid- kvinnenes fremste krav

Kvinneundertrykkinga har som all annen undertrykking en materiell basis. Det er på grunnlag av analysen av dette vi må komme fram til hva som er kvinnenes fremste krav i imperialismens og monopolkapitalens epoke.

Klipp fra Røde Fane
2/1974, der »For ei riktig
linje for kvinnekampen» er
hovedoppslag.

kunne inngås på den individuelle kjønnskjærlighetens grunn mellom økonomisk likeverdige partnere, og dermed i full frivillighet. Da lå veien også åpen for en familie uten innebyggete antagonistiske motsigelser og uten undertrykking.

Det som skapte denne muligheten var at familien ikke lenger var en produksjonshenhet, og at alle proletarer, menn og kvinner, var likestilt i økonomisk henseende som selgere av arbeidskraft til kapitalistene. Engels anså altså at familiens framtid lå i den proletære enheten disse forholda muliggjorde.

Eksisterer dette grunnlaget fremdeles, og går det an å utvikle en kommunistisk familiepolitikk ut fra dette? Vi mener at grunnlaget er tilstede for å gjøre familien til en virkelig proletær enhet, uten borgerlig undertrykking. Vi mener at dette alment er mulig i proletariatet, og at det er vår oppgave både under kapitalismen og under sosialismen å kjempe for at forholda legges best mulig til rette for å utvikle denne formen for enhet i arbeiderklassen.

Vi mener at det er de ytre vilkårene proletarfamilieene lever under i det kapitalistiske samfunnet som bryter opp enheten, som gjør det så vanskelig å opprettholde den at enkelte i desperasjon vil oppgi i det hele tatt å forsøke, og lanserer teorier til støtte for at oppløsning av familien må være riktig politikk for sosialister.

DEN KVINNEUNDERTRYKKENDE IDEOLOGIENS GRUNNLAG

En av de viktigste truslene mot den proletære enheten i familien, er at full likestilling mellom partene ikke kan realiseres så lenge kvinnene fungerer som arbeidskraftreserve for kapitalen. At en familie må leve av betalingen for ett av medlemmenes arbeidskraft fører ikke

med nødvendighet til undertrykking.

Men når dette forholdet blir permanent, og temmelig konstant låser den ene parten — kvinnen — i økonomisk avhengighet, skapes det et grunnlag for undertrykking. I det kapitalistiske samfunnet der den herskende ideologien gir den som er økonomisk overlegen *rett* til å undertrykke dem som er avhengige, blir også undertrykking i familien et »normalt» forhold. »Normalt» i betydningen: i samsvar med den herskende klassens ideologi og praksis.

Når kvinnene ikke har mulighet for å bli økonomisk selvstendige på lik linje med menn, får de mindreverdigheitsstempelen hengt på seg. Både kvinner selv og menn ligger under for denne ideologien. Til trøst har vi fått læren om at en kvinnes livsoppgave er å føde og oppdra barn. Dette fører til en ytterligere tilsløring av hva som er den egentlige årsaken til at kvinnene fratas retten til full samfunnsmessig likestilling.

I proletariatet vil denne tilsløringa av de faktiske forholdene ha særlig lett for å vinne innpass. Dette av to grunner.

For det første vil de jobbene som tilbys kvinnene være så harde og underbetalte at de fleste ser det som en fordel å slippe å ta dem. For det andre er familiearbeidet mer krevende jo knappere økonomiske ressurser en har til rådighet. Borgerskapet kan betale for å få andre til å gjøre det nødvendige familiearbeidet for seg. Men så lenge staten ikke gjør noe for å gi en samfunnsmessig løsning av de arbeidsoppgavene det gjelder — spesielt barneomsorgen — må proletarfamilieene løse dem selv.

Da er det ikke annen mulighet enn arbeidsdeling innenfor familien. Og etter som en kvinnes inntektsmuligheter er mye dårligere en mannens, blir det hun som må være hjemme og stelle hus og

Gjør bruk av Kvinnebevegelsens historiske erfaringer

Siden kvinnebevegelsen oppstod har det eksistert ulike kvinnepolitiske linjer i kamp med hverandre. De har sitt utspring i de forskjellige kvinnenes klassetilhørighet. Vi må lære disse linjene å kjenne innenfra, om vi skal kunne skjelne mellom en proletær og en borgerlig kvinnepolitikk.

Innledinga til en artikkel i Røde Fane 2/1974. I nummeret finner du også et studieopplegg om kvinnepolitikk. Den politiske plattformen som ble vedtatt på Kvinnefrontens 2. landsmøte er også trykt der.

barn. Utviklingen av produktivkreftene har gjort det fullt *mulig* å løse problemet gjennom sosialisering av arbeidsoppgavene som nå løses enkeltvis av hver familie. Men fra den kapitalistiske statens synspunkt er dette ikke nødvendig så lenge det faktisk ikke er bruk for kvinnene i produksjonen.

Det er heller ikke ønskelig, fordi mangelen på tiltak for å sosialisere familiearbeidet på utmerket vis tilslører den voldsomme ressurs-sløsing som er innebygget i monopolkapitalismens økonomi ved at den menneskelige arbeidskraften ikke *kan* nyttes fullt ut i samfunnsmessig produksjon.

ANDRE TREKK AV FAMILIENS VILKÅR UNDER MONOPOLKAPITALISMEN

Strukturrasjonaliseringen — konsentrasjonen av arbeidsplasser omkring et stadig mindre antall sentra — og dermed behovet for mobil arbeidskraft, har vært bestemmende for familiens vilkår og struktur under kapitalismen.

Det er dette som har ført til at den

såkalte kjernefamilien (mor, far, barn) i dag er den typiske fungerende familieenhet. Under mer stabile bo- og arbeidsforhold vil familieekretsen være videre. At det er en fordel for folk kan en jo bare se av egen erfaring: hvor stor hjelp praktisk og sosialt, ville det ikke være å ha besteforeldre i nærheten? Både de unge ekteparene, barna og de eldre har tapt på oppsplittingen av den større sosiale enheten familien var. Omflytting og etablering i kjernefamilier betyr en stor fare for sosial isolasjon av den enkelte familieenhet.

Det er ikke folket som har ønsket å få det slik, men sentraliseringen av arbeidsplasser som har gjort det nødvendig.

Verre er det likevel at denne oppsplittinga nå er i ferd med å gå lenger enn til selve kjernefamilien. For mange er også denne enheten bare et formelt skall. Og det er ikke bare for pendlerfamiliene dette gjelder. I Oslo bor det for eksempel mest eldre folk i sentrum der arbeidsplassene er. Småbarnsfamiliene er konsentrert i drabantbyer i og utenfor Oslo, lengst vekk fra arbeidsplassene.

Mangelen på tilbud for barna, og familiens sosiale isolasjon gjør at kvinnene her knyttes spesielt sterkt til familiearbeidet. Samtidig fører de høye husleiene til at familien må ha merinntekt, som skaffes ved at mannen arbeider overtid. Alt dette fører til at mange drabantbyfamiliers situasjon blir lik pendlerfamiliene.

Det »oljeeventyret» vi i dag står foran vil i realiteten bli strukturrasjonalisering av gigantisk omfang, med aksellerering av denne typen problemer for familiene. For dem vil det bety ytterligere forverring – sosial isolasjon og indre oppløsning. Under slike forhold skal det mye til å opprettholde en proletarisk enhet i familiene. Da kan ikke kampen først og fremst rettes innad, mot borgerlig ideologi, men må bli en kamp for vilkår som kan gi grunnlag for noen enhet overhodet. Og denne kampen må føres kollektivt, av proletariatet.

Vi ser et uttrykk for forverring av familiens situasjon i det økende antallet skilsmisser. Nå inneholder statistikken for de senere årene riktignok også uttrykk for at loven om rett til stønad for fraskilte

mødre har gjort det mulig for en del kvinner å frigjøre seg fra ekteskap som bare var til skade for den selv og barna. Men selv dette innebærer ingen skikkelig løsning på lang sikt. Det betyr ikke at kvinnes alminnelige situasjon blir bedre eller at barna får større sjanser til en trygg oppvekst. Oppløsning av familiene gjennom skilsmisse er bare en formell videreføring av den oppløsningen som kapitalismen i økende grad påfører dem. Og dette er ikke i første rekke en oppløsning som kommer innenfra, fra familiene selv, men som påtvinges dem fordi eksistensvilkårene stadig forverres.

Vi ser det slik at strukturrasjonaliseringen angriper folks muligheter til sosialt liv i familien, river medlemmene vekk fra hverandre, nekter dem retten til å fungere i enheter grunnet på kjærlighet, gjensidig omsorg og ansvar for barn. Og som kompensasjon tilbys de – ingen ting – bare ytterligere isolasjon.

Kapitalen bryr seg filla om den sosiale enheten i familien. Dersom den ønsker arbeidskraften flyttet, er konsekvensene for familiene helt uten interesse. Derimot er den interessert i at den formelle en-

Gull og grønne skoger for kvinnene?

»Før var det slik at kvinnene sprang etter arbeid, men nå skal det bli slik at en hær av arbeidsgivere vil løpe etter kvinnelig arbeidskraft,» sier Reidar Carlsen i AP. Oljeeventyret vil tvert imot rasere de arbeidsplassene der kvinnene jobber.

Fra en artikkel i hovedopplaget i Røde Fane 3/1973 – om »Oljeeventyret». I samme nummer er det også en artikkel om »Feminisme og kvinnefrigjøring», som går gjennom bøker av feministene Margarete Bonnevie og Shulamith Firestone.

heten opprettholdes, fordi den gjør det mulig fortsatt å privatisere ansvaret for barna og å dekke over en omfattende arbeidsløshet

Men hvordan stiller vi oss til den truselen om oppløsning som familiene stadig utsettes for?

HVILKE KRAV SKAL VI STILLE?

Er det i samsvar med folks interesser å applaudere denne utviklingen fordi, som det påstås, familien bare er en institusjon til vern om borgerskapets ideologi?

Vi i AKP vil kjempe for proletarfamilien:

– for familiens rett til å være en sosial enhet

– for at den skal ha muligheter til å utvikle seg på grunnlag av individuell kjønnskjærlighet og partenes likestilling som en proletarisk enhet

– for at den skal bli en kjempende enhet – mot monopolkapitalens angrep, for frigjøring av proletariatet.

Hovedfienden er monopolkapitalen og dens stat. De viktigste kampkravene er:

– Rett til og mulighet for kvinnene til arbeid med skikkelig lønn.

– Arbeidsløshetsstrygd for alle som søker, men som ikke får arbeid.

– Mot strukturrasjonalisering.

– Arbeidsplasser der folk bor. Rimelige husleier. Realisering av 8-timersdagen. Redusert arbeidstid med full kompensasjon for småbarnsforeldre.

– Utbygging av daghjemsplasser til full behovsdekning. Daghjem og barnehager skal prinsipielt være gratis (ytelser til barna). Trygge lekeplasser og skikkelige fritidsmuligheter for barn.

– Forbud mot kvinneundertrykkende ideologi i reklame og massemedia.

STATLIG FAMILIEPOLITIKK

Statens familiepolitikk under Arbeider-

partiet har hatt som mål jevne ut inntektene mellom enslige og barnefamilier. De viktigste tiltakene har vært skattefradrag i forhold til forsørgerbyrde, og kontantstønad i forhold til barnetall. Ytelser som for eksempel barnehager har stått på programmet siden tidlig i 50-åra, men mer som et tiltak for å skaffe kvinnelig arbeidskraft enn som ledd i en familiepolitikk. Ettersom arbeidskraftkjøperne stort sett har fått den kvinnelige arbeidskrafta de har spurt etter, har det ikke vært nødvendig for staten å bygge ut daginstitusjoner for andre enn »sosialt kriserante».

Tendenser til forverring av barnefamiliens økonomi

Det har skjedd en del viktige endringer i statens »utjevningpolitikk» overfor barnefamiliene de senere åra.

Da det ble slutt med klassefradrag etter antall barn, betydde det en relativ minskning av det indirekte bidraget til barnefamilier. Særlig gjalt det 2 og 3-barnsfamilier med middels inntekt. Innføringen av momsen rammet barnefamilier med lav og middels inntekt sterkest. Som kompensasjon ble barnetrygden hevet, men det er typisk for den utviklingen vi er oppe i at satsene øker langt svakere enn prisstigningen. Fra januar 1970 til mai 1974 har statsene for ett og to barn økt med 10 % (!) 3/5 av de som mottok barnetrygd i 1972 hadde ett eller to barn, og barnetallet pr. familie er synkende.

Familiemeldinga – regjeringas nye linje for forverring av barnefamiliens vilkår

Regjeringa har lagt fram en melding om hvilke tiltak den vil sette iverk for å bedre barnefamiliens vilkår. Egentlig er det bare to noenlunde konkrete forslag som legges fram: retningslinjer for lov om selv-

bestemt abort, og forslag om at foreldrebetalingen skal finansiere driften av daginstitusjonene. Det er bare det siste en kan være helt sikker på virkelig vil bli forsøkt gjennomført.

Bakgrunnen for meldinga, ser ut til å være at regjeringa er bekymret over de siste årenes økning i antall skillssisser og enslige mødre. Årsaken til denne utviklingen skal, såvidt vi kan skjønne meldinga, være at det er for mange unge mennesker som inngår ekteskap bare fordi de skal ha barn, eller får barn selv om de ikke er gift.

Ifølge meldinga kan det ihvertfall ikke være problemer med økonomien som gjør at så mange ekteskap blir oppløst. Utvalget som har skrevet den har nemlig greid å regne ut at barne-familiens materielle velstand nå er så stor at staten trygt kan la overførings-politikken ligge (eller avvikle den gradvis, slik vi har vist foran).

I stedet for å gi økte kontantbidrag og skattelettelser skal staten satse mer på å gi familiene »hjelp til selvhjelp». Vil de ha ennå bedre økonomiske kår kan bare kvinnene ta seg jobb. Staten skal legge forholdene til rette. Spørsmålet om det finnes arbeidsmuligheter for kvinnene blir ikke stilt.

Vi har tidligere pekt på at vi må regne med en reduksjon i kvinnearbeidsplasser totalt sett i årene framover. Dette vil bli ett av resultatene av det »oljeeventyret» staten har lagt opp til. Kreditt-innstrammingene, som vi allerede nå ser virkningene av, vil ramme utsatte arbeidsplasser der flertallet av de ansatte er – kvinner. Dette legger regjeringa ingen vekt på, den vifter til og med med løfter om at det motsatte vil skje.

Tilbake til Familiemeldinga: For at kvinnene skal kunne ta seg jobb (forutsatt at det er arbeid å få) og dermed øke

familiens inntekt, må det skaffes daghjemsplasser.

For to år siden ble det laget en plan for »kraftig» utbygging av daginstitusjoner. Antall plasser skulle økes til 50 000 i 1977. (Det er 23 000 plasser nå) Planen er allerede sprukket, fordi Stortinget fant ut at den ble for dyr. I Familiemeldinga blir det nevnt at denne planens målsetting nok var for snau, ihvertfall i forhold til »hjelp til selvhjelp»-opplegget. Og det kan man nok trygt si. Antallet barn under skolealder er bortimot 1/2 million!

Regjeringens eneste forslag til å få intensivert utbyggingen er at foreldrene etterhvert må finansiere driften, slik at myndighetene kan bruke pengene sine til investeringer. Driftsomkostningene for en daghjemsplass er 7 - 800 kr. i måneden. Betalingen for ett barn nå skal etter statens mening være 380,- kroner pr måned, men det er bare et trinn på veien mot full foreldrefinansiering av driften. Maksimumssatsene skal stige ytterligere, for, som det står i meldingen:

»Etter hvert som utbyggingen når stadig flere yrkeskategorier med gode økonomiske forhold, er det rimelig at disse betaler en økende del av de faktiske kostnadene ved drift av daghemmet.» Resultatet av denne linja er lett å regne ut:

1. Daghjemsutbyggingen vil ikke skje raskere enn at en meget stor del av plassene fremdeles må være forbeholdt barn fra svært vanskelig stilte familier. Foreldrene til de øvrige barna skal finansiere driften i økende grad.
2. For dem som ikke får friplass vil satsene øke svært raskt. Det vil ikke vare lenge før prisene når opp i 700 kr. måneden.
3. Inntektsgrensen for friplass vil være lav. (Det er ingen spesiell grunn til å

tro at den vil bli hevet, det vil jo svekke finansieringsprinsippet)

4. Konklusjon: Daghjemmene vil, foruten for dem som absolutt *må* ha plass, bli et tilbud for dem som har meget god råd. En alminnelig arbeiderfamilie vil ikke ha råd til å benytte »tilbudet» – og ikke kunne gjøre seg noe nytte av statens generøse »hjelp til selvhjelp» program.

Denne daghjemspolitikken vil dessuten ramme spesielt hardt dem som absolutt *må* ha plass, men har for høy inntekt til å få friplass. Det gjelder en god del av de enslige forsørgerne. Som kompensasjon for utgiftene til barnepass får de nå en stønad på ca. 160 kr. måneden, i tillegg kan de føre opp inntil 3000 kr. i fradrag i selvangivelsen. En slik daghjempris som staten legger opp til kompenseres ikke på noen måte disse tiltakene.

VÅRT SVAR PÅ FAMILIEMELDINGA

Sett under ett går staten inn for en familiepolitikk som vil forverre vilkårene spesielt for småbarnsfamilier i arbeiderklassen. Det er ikke vanskelig å se hvorfor dette skjer.

Staten har kastet seg inn i »oljeeventyret». Investeringer i oljeutvinning og gjennomføring av den nødvendige strukturomleggingen vil kreve store uttellingene av statskassa. Da må det spares på andre områder, fordi skatte- og avgiftsplyndringen av lønnsarbeiderne er ført så langt at mulighetene for økte inntekter den veien foreløpig er politisk låst. Innsparingene skal skje på bekostning av sosiale tiltak, i tradisjonell splitt-og-herskstil. Det skal skjæres ned på de områdene

som mest direkte angår folks velferd. For denne linja har regjeringen full støtte fra Anders Lange og likesinnede.

I en slik situasjon er det viktig å ha en familiepolitikk som kan forsvare folks interesser, ikke narres til å tro at det er kjønnsrolleideologien som er familiens hovedfiende nr. 1.

Vi må ha en politikk som tar utgangspunkt i de forholdene arbeiderklassens familier i dag lever under, og de viktigste truslene de står overfor.

Det er over 1/2 million familier med barn i Norge (1970). Størstedelen tilhører arbeiderklassen. De fleste sliter med vanskelig økonomi og meget små muligheter til å bedre den. Vi har nevnt noen av grunnene foran. For dem er følgende krav nødvendige, og derfor helt *sentrale* i familiepolitikken til et parti som vil stille seg på arbeiderklassens standpunkt og slåss for dens interesser:

- Heving av barnetrygden.
- Justering etter 1970-nivå, og fullt bidrag også for første barn.
- Indeksregulering av satsene.
- Vekk med all moms på vanlige forbruksvarer.
- Ingen statsskatt på inntekt under 40 000 kr. Sterk heving av skattefritt fradrag for barneforsørgere med lav eller middels inntekt.
- Ingen økning av foreldrebetalingen i daghjem.
- Finansieringen skal være myndighetenes ansvar.
- Forsert utbygging av daghjemsplasser. Minst 100 000 plasser i 1977. (Kvantifiseringen av kravene står for forfatterens egen regning, og er ment som utkast til diskusjon.)

GF

Fiskerne i Norge

Kva har fisket å seie?

Fiskarane i Noreg, særleg i Nordland, Troms og Finnmark, er oppe i hard strid no for å verje rikdomane i havet mot utplyndring frå sovjetiske, vest-tyske og engelske trålarmonopol. I ein serie på tre artiklar framover vil vi streke opp bakgrunnen for kampen dei fører.

Siktemålet med artiklane er å spreie meir kunnskap om kva stilling fiskarane står i, kor trugsmåla mot yrket deira kjem frå og kva dei har å setje opp mot det som trugar. Vi trur slik kunnskap vil styrke den stønaden dei alt har for krava sine.

HVA BETYR FISKET OG FISKERNE – ØKONOMISK OG POLITISK?

Det er viktig å ha klart for seg at den norske fiskerinæringa har mange trekk som skiller den fra næringene i mange andre land, f.eks. Tyskland og England. De karakteristiske trekk ved den norske fiskerinæring er:

- at kystfisket er av svært stor betydning både i forhold til havfisket og som næringsvei i forhold til andre næringer, særlig i kyststrøka i Nord-Norge.

- at kystfisket foregår langs det meste av kysten.

- at fisket er sesongprega med til dels sammenfallende sesonger for enkelte fiskeslag.

- at fiskemottak er spreidd i forholdsvis mange små enheter langs kysten. Det er også mindre vanlig at flere mottak er på en hånd.

- at fiskerne gjennom sine organisasjoner kontrollerer en stor del av fiskeomsetninga og har stor innflytelse i fiskeripolitiske spørsmål.

- at den norske fiskerinæringa er sterkt eksportretta. Hele 77 % og 85 % av verdien av det vi produserer blir solgt til andre land.

For å gripe hvor særegne disse trekka er kan vi f.eks. ta en titt på den engelske fiskerinæringa. Engelske fiskere som blir fortalt om forholda i Norge, blir som oftest forbauta. De engelske fiskerne har bare en svak fagorganisasjon og har minimal innflytelse i fiskeripolitiske saker. Omsetninga har de ingen kontroll over. Det engelske kystfisket betyr ikke så mye i forhold til havfisket. De britiske trålere opererer i stor stil ved Island, i Barentshavet, ved norskekysten, ved Newfoundland og Bjørnøya for å nevne de

viktigste feltene i Nord-Atlanteren i rekkefølgen av deres betydning. I England eies de fleste større fartøyene av noen få store rederier. British United Trawlers (BUT) har f.eks. over 30 store ferskfisk- og frysetrålere. Fisken landes hovedsakelig i tre store havner. Endelig er den britiske eksporten av relativt mindre betydning enn den norske.

Det er viktig å være oppmerksom på disse særtrekka ved den norske fiskerieringa, og at såvel driftsmåte og eendomsforhold som produksjons- og salgsapparat i andre land kan være helt ulike de vi har. Særlig når norske og utenlandske interesser står mot hverandre er det nødvendig å ha slike forskjeller for øye.

HVA FISKES DET – HVOR?

Kyst-fiskets omfang og betydning framgår blant annet ved at 60 % av første-handsverdien kommer fra fangster som er tatt innafor fiskerigrensa på 12 nautiske mil. Videre kommer 70 % fra fangster innafor 50 nautiske mil. Bare 10 % tas innafor andre lands 50-mils soner.

Sjøl om fisket etter våre viktigste fiske-slag topper seg i sesonger, foregår det likevel et betydelig fiske også resten av året.

Basert på beregninger foretatt i »Fiskeritellingen 1960» brakte åpne båter i land 10,9 %, dekte båter av tre 69,4 % og dekte båter av stål 19,7 % av bruttofangstverdien. Altså et bemerkelsesverdig høyt resultat for de åpne båtene. Vi bør også feste oss ved at dekte båter av tre fisker 3,5 ganger så mye som de dekte stål båtene.

Ser vi på hvordan bruttofangstverdi fordeler seg i forhold til båt lengden finner vi at båter under 40 fot svarer for 27,5 % båter i mellomstørrelsen 40 – 80 fot for 44,6 % og store båter over 80 fot for

27,9 %. *Sjarker og småskøytenes bringer altså i land like mye som de store båtene over 80 fot.*

La oss se litt nærmere på de viktigste norske fiskeartene og fiskeriene. Kanskje vil noen synes dette kommer til å likne litt på en geografitime, men det får så være. Vi ser det sånn at det ikke skader med litt kunnskaper om dette. Uvitenhet tjener fienden.

Bildeserien i denne artikkelen er fra havna i Hammerfest mens loddeflåten venter på bedring i været og rapporter fra forskningsfartøyene.

Økonomisk sett er torsk, sild og lodde de viktigste fiskeartene våre.

TORSK

Den norsk-arktiske torsken blir «født» i Lofoten, og driver med Golfstrømmen ut i Barentshavet hvor den vokser opp. I 6 – 15-års alderen, de fleste ved 8 – 12 år, er den kjønnsmoden og begir seg sammen med eldre fisk på vandring til Lofoten hvor gytinga foregår i tidsrommet januar – mars. Fisket etter skrei er det største av våre torskefiskerier. Det har sitt tyngdepunkt i Lofoten og Vesterålen, men skrei fiskes langs hele kysten fra Møre til Finnmark. I 1972 deltok i alt 6400 mann fordelt på 2100 båter i »Lofotfisket», altså i gjennomsnitt ca. 3 mann pr. båt.

Om våren jakter umoden torsk fra Barentshavet på lodde utafør Finnmarks-kysten. Fisket etter denne torsken som er på næringsvandring kalles »Vårtorskefisket». I 1972 deltok 4000 mann fordelt på 1600 båter. Dette gir også i gjennomsnitt ca. 3 mann pr. båt.

Skreifisket er altså et typisk kystfiske som drives med mindre båter. De mest brukte redskapene er garn, line og juksa.

»Torskefiskeriene», som omfatter såvel torsk som hyse, sei, lange og brosme, danner det ressursmessige grunnlaget for småbåt-flåten i Nord-Norge. Torsken representerer en tredjedel av førstehandsverdien av de norske fiskeriene og danner ryggraden for næringsgrunnlaget for kystbefolkninga i Nord-Norge.

Men torsken, som er verdens viktigste matfisk beskattes ikke bare av nordmennene. Store trålernasjoner som blant andre England, Tyskland og Sovjet tar store kvanta. Særlig hard er den beskatningen som foregår i Barentshavet, altså i oppvekstområdet. Sjøl om fangsttinnings-satsen stadig øker går den totale fangsten

tilbake. Det fiskes på stadig yngre årsklasser slik at gytebestanden stadig blir mindre og mindre. Det er særlig de utenlandske trålerrederiene som står bak denne økninga i fangsttinnings-satsen.

HYSE, SEI, LANGE OG BROSME

Fisket etter hyse og sei drives hovedsakelig med mellomstore båter. Det driftes med line etter hyse og med not og garn etter seien. Dette er også et kystfiske men ikke så typisk som fisket etter torsk. Dette fisket er i hvert fall i Nord-Norge delvis sesong prega. På Vestlandet drives seifiske med not året rundt.

Større båter driver havfiske og bankfiske med line særlig etter torsk, men også etter lange og brosme. En del av båtene, særlig fra Vestlandet, drifter også ved Grønland med line etter torsk.

SILD

Det norske fisket etter sild foregår grovt regnet på to stammer: den atlantiskandiske (eller den norsk-islandske) sildestamme og Nordsjøsilta.

Det var den første av disse stammene som ga grunnlaget for vårt storsildfiske, vårsildfisket, feitsildfisket og fisket etter mussa.

Silda kalles i sine første leveår *mussa* og *blådsild* (samla går de under betegnelsen *småsild*). I det neste stadiet, som omfatter alderen fram til gyting kalles silda for *feitsild*. Feitsilda blei for det meste tatt med garn i fjord-strøka, spesielt i Nord-Norge. Fisket etter fietsild har tidligere vært av stor betydning også for kystfiskerne.

Den atlantiskandiske silda gyter i februar – mars. I tida før den skal gyte kalles den for *storsild*, når den har gytt eller det er like før den skal til å gyte er betegnelsen *vårsild*. Dette fisket foregikk på Møre og Trøndelags-kysten

den siste tida fisket ble drevet i stor målestokk.

Silda har i etterkrigstida hatt stor betydning. I midten av 50-åra og i åra mellom 1963 og -67 var det et eventyrlig fiske. Store båter med ringnot, kraftblokk og topp-moderne fiskeletingsutstyr tok i 60-åra kjempefaster, og mannskap og rederier hadde store fortjenester.

Advarsler om overbeskattning som kom fra mange fiskere, blei ikke tatt alvorlig. Her gjaldt det bare for den enkelte reder å drive på for å få størst mulig del av kaka. *Resultatet ble som kjent at den atlantiskandiske sildestammen har mista enhver økonomisk betydning.* Fangsten falt fra 170 000 tonn i 1966 til 20 000 tonn i 1970. Fiskerne håper nå på at bestanden skal kunne bygges opp igjen. De siste åra

har det vært satt kvoter på fra 5 000 til 10 000 tonn.

Dette er et typisk eksempel på hva kapitalinntrengninga i fisket kan føre til. Med sikte på å skaffe seg store profitter på kort tid settes kapitalen inn i det mest effektive utstyr. Om bestanden ødelegges på lengere sikt teller ikke når profitten overstiger investeringene med det mangedobbelte. Kapitalistene selger båtene og plasserer kapitalen i andre sektorer, som f.eks. hoteller og tankskip. Kystbefolkninga der imot, sitter igjen med »svart hav».

Den silda som blir fisket av norske fiskere i dag er hovedsaklig Nordsjøisild. Bestanden her er også trua, men noen regulering har vært vanskelig å få til.

Uenighet mellom landa rundt Nordsjøen er en viktig årsak til det.

LODDE

Da silda ble borte i slutten av 60-åra måtte snurpeflåtens redere se seg om etter andre bestander, og lodda ble bokstavelig talt redningen for dem. Lodda er en ca. 15 cm. lang laksefisk. Omkring februar/mars kommer lodda inn til Finnmarkskysten for å gyte. I dette fisket deltar ca. 250 snurpere og 150 båter med trål.

Det er de minste fartøyene som drifter med trål, fordi den er det billigste redskapet og det redskap som krever minst mannskap. Men de minste båtene kan ikke møte lodda langt ute i havet, og er derfor interessert i at fisket først skal

begynne når lodda står ca. 50 nautiske mil av land.

Ute i Barentshavet går små- og storlodka ofte mye oppblandet, men etter som den store gytemodne lodda trekker inn mot kysten blir smålodka skilt ut og stimene bestående av mer og mer storlodge. Med hensyn til å redusere beskatninga av småfisk burde fisket derfor starte forholdsvis nær kysten. Et annet argument er at drivstoff-forbruket blir redusert når feltet ikke er så langt til havs. Noe som skulle redusere fartøyenes utgifter og prisen på fisken, samtidig som det skulle øke muligheten for et mer effektivt fiske, forsåvidt som gangtida fram og tilbake til feltet skulle bli redusert. Forslaget ville også redusere det nasjonale forbruket av olje for samme

oppfiskede kvantum. *Men storbåtrederne setter seg imot dette forslaget fordi forslaget vil være mest til de små fartøyenes fordel.*

I år (1974) er det ikke tillatt oppfisket mer enn sju millioner hektoliter under vinterloddefisket. Dessuten har Fiskeridepartementet bedt Notfiskarsamskipnaden innføre fangstkvote for de enkelte båter. Sjølsagt er da denne kvoteordningen også blitt et stridsspørsmål mellom småbåt- og storbåteierne.

Men lodda fiskes også i august/ september (sommerloddefisket). Lodda står da langt til havs i det nordlige og nordøstlige Barentshavet. Små- og storlodda går da ofte sammen, og fangstene kan inneholde mye smålodde.

Fordi fisket drives langt til havs, er det bare de større båtene som kan delta her. De minste snurperne og de aller fleste trålerne kan derfor ikke delta. Det vil dermed si at sommerloddefisket bare drives av store ringnotsnurpere. Disse fartøyene er den mest kapitalkrevende del av norsk fiske. De største båtene laster opp til 15 000 hl.

Under sommerloddefisket i 1973 kom det fram mye skarp kritikk av neddreping av smålodde i forbindelse med at lodda ikke holdt minstemål og måtte slippes ut av nota, og at mange av fangstene inneholdt til dels store prosenter av undermålslodde. Krav om forbud mot dette fisket er ganske sterkt, og argumentet er gjerne at en hektoliter smålodde blir til tre hektoliter feit storlodde om et år eller to, og at neddrepinga av smålodde er fullstendig uansvarlig.

MAKRELL

Makrell-fisket i Nordsjøen er også en av de bestandene som ringnotflåten har fisket på. Denne bestanden lider da også av overbeskatning, og har gått katastrofalt

ned i løpet av noen få år. Det er nå innført en del kvotebegrensninger for å redde bestanden, og det ser ut til å lykkes. Det er f.eks. innført forbud mot notfiske etter makrell med båter over 70 fot i store deler av året.

KOLMULE

Dette er en fiskeart som har blitt vist stor interesse i det siste. Den regnes som arvtager etter sild og lodde som industri-fisk (fisk til mel og olje). Kolmule er en liten torskefisk som lever på dypt vann i Norskehavet og vest av de britiske øyer. Havforskernes undersøkelser tyder på at det fins en meget stor bestand av denne fiskearten. Kolmula må fiskes med flyte-trål, men det er ennå en del tekniske problemer igjen å løse når det gjelder trålfiske på så dypt vann. Dette fisket vil bli et typisk »storbåt fiske».

Kolmule-bestanden kommer ikke innenfor en norsk 50-mils fiskerigrænse, men hvis England går til en utvidelse av fiskerigrænsea til 50 mil vil en del av de aktuelle feltene bli avsperrret for nordmennene. Dette er noe av bakgrunnen for at storbåtrederne på Mørkysten går imot fiskerigrænseutvidelser.

»FISKET BETYR NESTEN INGENTING FOR NORGE»

Under striden om norsk medlemskap i EEC fikk vi fra tilhengerhold påstått at fiskerinæringa var av liten betydning for Norge. Det ble pekt på at fisket bare beskjeftiget 2 % av de sysselsatte i landet og at den bare bidro med mellom 1,5 og 2,0 % av bruttonasjonalproduktet.

Men fisket er sammen med jordbruket, grunnlagsnæringer. Uten dem ville vi ikke ha noe å putte i fjeset.

Med sikte på norsk sjølberging er fisket (størrelse, type, formen) en viktig forutsetning både når det gjelder mat til folk

og for til dyr. Vi må også vurdere våre fiskeressurser og det norske fisket ut fra at fisk er en viktig matvare, en av verdens viktigste proteinkilder.

For bosetninga langs kysten har også næringa helt avgjørende betydning. I Nord-Norge er 17 % direkte knytta til fisket, mens totalt ca. 40 % er direkte og indirekte sysselsatt gjennom fisket. Det rike og varierte kystfisket er hovedgrunnlaget for bosetninga i de fleste kyststrøka i Norge i dag. Der hvor jordbruket ikke alene er nok til å gi levevei, er kombinasjonen med fiske i heimtraktene ei forutsetning for bosetninga. Lite industri blir lagt til kyststrøka. Jordbruket i disse strøka av landet er heller ikke alene nok til å opprettholde bosetninga. Det vil derfor føre til storstilt fraflytting og sentralisering dersom fisket skulle opphøre. Store deler av kyst-Norge ville bli liggende brakk.

Men både flåte-strukturen og mottaksapparatet må utvikles slik at den desentraliserte bosetninga blir mulig. Uten et desentralisert mottaksapparat kan ikke kystfiskerne operere fra sine heimplasser. Store båter er det ikke grunnlag for i de fleste små fiskeværa. Fangsten må leveres

i nærmeste by eller større sted. Dermed blir fiskeren nødt til å flytte til byen om han skal ha mulighet til å se familien under de korte opphold under land mens fisken leveres.

Ser vi på eksporten, utgjør fisk og fiskevarer 7,2 % (i 1969). I 1972 var det bare eksporten av metaller (iberegnet aluminium, jern og stål) og transportmidler (iberegnet skip) som hadde større betydning i norsk eksport.

FORANDRINGER I FISKET – RESULTAT AV STATENS POLITIKK

De siste tiåra har det skjedd store forandringer både innen fisket og i forholdet mellom fisket og andre næringsgreiner.

Siste fiskeritelling som var 1. oktober 1971, viste at det alt i alt var 35 000 fiskere i Norge. Om lag halvparten hørte hjemme i Nord-Norge. Tilbakegangen i tallet på fiskere har vært stor over hele landet, men noe mindre enn gjennomsnittet i Nord-Norge. Her hadde vi en tilbakegang på om lag 30 % siden 1966.

De fleste av de som har slutta som fiskere må vi regne med har begynt med lønnsarbeid i land.

Innafor fiske har det skjedd endringer med såvel flåte som med størrelsen av de ulike kategorier av fiskere.

Færre mellomstore, flere store båter

Tallet på fiskebåter alt i alt har gått tilbake, samtidig som det har vært endringer i flåtestrukturen.

Antall store båter har økt med over 20 % siden midten av 60-åra.

Det har også vært en relativ økning i tallet på sjarker, mens tallet på mellomstore båter (40 – 80 fots klassen) har gått kraftig tilbake.

Disse endringene har først og fremst sammenheng med statens politikk gjen-

nom den økonomiske politikken og ved uthuling av konsesjonslovene. Ved uthulingen av konsesjonslovene er det blitt åpnet for kapitalintregning i fisket. Når det gjelder den økonomiske politikken skal vi bare kort nevne noen av de virkemidlene staten tar i bruk.

For det første har Statens Fiskarbank og Distriktenes Utbygningsfond systematisk gitt småbåtene lavest prioritet og favorisert de store fartøyene. Det er blitt strengere krav til egenkapital, hardere avdrag og høyere renter for de små.

For det andre gis subsidier og stønader på en slik måte at det diskriminerer de små fiskerne. For eksempel virker systemet med pristilskott pr. kilo fangst slik at de store fartøyene får store beløp, mens ordningen bare representerer et lite beløp for de små båtene.

Minstelott ordningen er en offentlig forsikringsordning som garanterer fiskerne en viss minste-inntekt dersom fisket skulle slå feil. Minstelott ordningen gjelder imidlertid ikke for enmannsbåter, altså ikke for en stor del av småborgerskapet i fisket.

Nevnes bør også at innkjøp og reparasjoner av båter over 25 tonn, altså båter mellom 40 og 45 fot, er fritatt for moms. Dispensasjon gis ikke for båter under 20 fot.

Konsekvensen av denne politikken er altså blitt at mellombåttypen, som har blitt minst lønnsom, er redusert i antall, mens tallet på store båter har økt.

Økinga av antall sjarker henger sammen med at sjarken er lønnsom, at staten på grunn av politisk press har bedra

lånemulighetene til denne båttypen, og at det i spørsmål om finansiering ikke dreier seg om større beløp enn at fiskerne klarer å »skrape det sammen».

Hovedfiskeyrkerne blir færre.

Men endringa av flåtestrukturen følger sjølsagt endringer i såvel antall båteiere som mannskaper.

I offentlig fiskeristatistikk opereres det med tre kategorier av fiskere: de som har fisket som eneste levevei (eneyrkefiskere), som viktigste levevei (hovedyrkefiskere) og de som har fiske som ikke viktigste levevei (biyrkefiskere). Biyrkefiskerne har sitt hovedyrke utafør fiske, men driver en del av året som fiskere.

De senere åra har den prosentvise andelen av eneyrke- og biyrkefiskere økt i størrelse, mens andelen av hovedyrkefiskere har gått sterkt tilbake.

Hva er så årsaken til disse endringene? Med den økte flåta av store, helårsvrevne båter følger at antallet eneyrkesfiskere stiger. Med tilbakegangen av mellomstore båttyper følger nok en reduksjon i tallet på hovedyrkefiskere.

Sjarken er lønnsom og lar seg lett kombinere med annet hovedyrke. Følgelig får vi ei økning i kategorien biyrkesfiskere etter som tallet på sjarker stiger.

Hvilken betydning har så disse endringene av flåte- og mannskapsforhold i forholdet mellom klassene? I neste nummer skal vi først se på de enkelte klassers og grupperes kjennetegn og størrelse og prøve å svare på dette spørsmålet.

Kamerater i Tromsø.

Vår presse

I denne spalta vil vi legge fram klipp frå pressa til den marxist-leninistiske rørsla, både norsk og utenlandsk.

Eg les då dei norske blada alt, vil somme seie. Til dei vil vi svare at vi ikkje trur alle som les Røde Fane gjer det, så langt i frå. Røde Garde, avisa til Raud Ungdom, når først og fremst ut til unge folk, – Hva må gjøres, avisa til Norges Kommunistiske Studentforbund når ut til folk i høgare utdanning, Materialisten, som AKP(m-l) på Universitetet i Oslo gjev ut, kjem enno ikkje i noko stort opplag, og er ukjent for mange. Attåt kjem det løpesetlar, lokale aviser og anna frå alle organisasjonane som og kan ha allmenn interesse. Vi ber om kritikk av spalta og framlegg til ting som bør vere med. Denne gongen har vi med utsnitt frå Røde Garde og Materialisten.

Røde Garde: „STOPP DEN REAKSJONÆRE OFFENSIVEN“

RØDE GARDE, avisa til Raud Ungdom, hadde i nr. 8/1974 ein leiar med overskrifta »STOPP DEN REAKSJONÆRE OFFENSIVEN«. Avisa peikar på at dei reaksjonære rørsleane i Noreg har hatt ein viss framgang i den siste tida.

Dei opne fascistane har organisert seg i Nasjonal Ungdomsfylking (NUF). Organisasjonen er ikkje stor, men den er ny og i framgang. Attåt har nyfascistane skipa ein »frontorganisasjon«, Anti-Kommunistisk Allianse, som rekrutterer langt inn i Unge Høyre. I tillegg fins det organisasjonar som er litt rundare i kantane, som »Fei dem ut«-folka i Studentersamfunnet i Oslo, Libertas og Unge Høyre. »De har alle en ting felles: Under dekke av 'folkevennlige' krav som lavere skatt og bort med formynderstaten står de alle for økt utbytting av arbeidsfolk og angrep på de demokratiske rettighetene,« skriv Røde Garde.

Avisa syner til at dei svartaste reaksjonære av desse gruppene går oppe inn for voldelege provokasjonar, og nemner at nazistane i Oslo har våpen. Ho minner om at alle fagforbund har paragrafar som stengjer nazistar og fascistar ute frå medlemskap. »Hva med elevbevegelsen, NGS og YLI (organisasjonane til gymnasiastar og yrkesskoleelevar)? Burde ikke vi lære av arbeiderklassen i denne saka og fullstendig utelukke fascistene fra våre orga-

RØDE GARDE er avisa til Raud Ungdom, AKP(m-l)s ungdomsorganisasjon. Den kommer med om lag 8 nummer i året, og koster kr. 20 – i abonnement. Skriv til Røde Garde, Boks 2046 Grunerløkka, Oslo 5.

nisasjoner? – Vi kjemper for interessekrav, demokratiske rettigheter og mot statens skolepolitikk. Fascistene representerer våre bitreste fiender i alle disse sakene.

Til slutt i artikkelen heiter det: »Det finnes ingen bedre garanti mot fascismen enn en sterk kommunistisk bevegelse, og ikke minst ungdomsbevegelse.»

RØDE GARDE 1/1975 er eit spesialnummer om UNGE HØYRE.

Avisa har m.a. eit intervju med Ivar Sekne, som var medlem i Unge Høyre i 6 år til han gikk ut i 1971. Han svarer slik på eit spørsmål om kvifor Unge Høyre kan rekruttere så pass mange som dei gjer: » – Ikke på noe vesentlig punkt avviker UHs politikk fra det vi alle lærer opp till gjennom skole, radio, TV og av en del foreldre. Både når det gjelder synet på kapitalismen, forholdet til frigjøringsbevegelsene, synet på økologien og ikke minst strebermentaliteten stemmer UHs politikk med det vi får høre på skolen, i NRK osv. Det er klart at for en vanlig ungdom er UH en veldig grei organisasjon å bli med i, alt stemmer med det du har lært. – Samtidig er det god plass for folk i organisasjonen som er bevisste reaksjonære anti-sosialister, borgere og også folk med fascistiske sympatier. Dette, kombinert med UH-ledelsens liberale profil, gjør det mulig å ha et forholdsvis stort medlemstall.»

I intervjuet peikar han og på at det er ein krins kring Per Danielsen i Unge Høyre i Oslo »som åpent støtter Libertas, åpent støtter Israel i Palestinakonflikten og virkelig tror at Norge er et sosialistisk land leda av Arbeiderpartiet som er forkleddede kommunister. Sjøl om Per Danielsen tapte valget som formannskandidat i Oslo UH, er det klart at denne fløyen er i framgang.»

I RØDE FANE 1/1975 står det også eit vedtak frå 9. landsmøtet i Raud Ungdom, »FRONT MOT UNGE HØYRE».

I vedtaket heiter det m.a.: »Unge Høyre jobber for å erobre reint flertall på landsmøtet i Norges Gymnasiastsamband i februar. For å nå dette målet bruker de blant annet metoden med å kartlegge alle elevrådsformenn og deres politiske sympatier. Rød Ungdom tar avstand fra disse 'Libertas-metodene' og planene om å gjøre NGS til et underbruk av Unge Høyre. Erfaringene fra tidligere år viser at om Unge Høyre lykkes med sine forsetter, vil det sette elevbevegelsens utvikling tilbake. – Landsmøtet oppfordrer all ungdom til å gå sammen om å slå tilbake Unge Høyres offensiv på skolene.»

Materialisten: "FORSVAR DEN DIALEKTISKE MATERIALISMEN"

MATERIALISTEN, tidsskrift for teoretisk kamp, utgitt av AKP(m-l) på universitetet i Oslo, behandler i nr. 2/1974 diskusjonen og dialektikkens virkeområde – gjelder den såvel for samfunnet som for naturen?

Nummeret inneholder en artikkel av en sosiolog, Ragnvald Kalleberg, som kritiserer synet på disse spørsmåla hos marxistiske klassikere som Engels og Stalin, implisitt også Mao og Lenin, for å være positivistisk. Han hevder at dialektikken bare gjelder for samfunnet, og at det fører til politiske feil å se utviklinga i natur og

MATERIALISTEN utgis av AKP(m-l) på Universitetet i Oslo. Abonnement (4 ordinære nummer) koster kr. 30,-. Skriv til Materialisten, Forlaget Oktober, Boks 2066 Grunerløkka, Oslo 5, - Løssalg i Oktober-bokhandlene.

samfunn som uttrykk for de samme allmenne lovmessighetene. I nummeret er det i tillegg flere artikler som går imot denne kritikken, og som påviser at det ikke finnes noe skille mellom de marxistiske klassikerne på dette området heller. I en av artiklene («Om sosiale lover og fetisjisme») heter det bl.a. «De 'kritiske', reduksjonismekritikerne eller hva en skal kalle dem, tar skarpt avstand fra motsigelsens allmennhet. Motsigelsens allmennhet vil medføre at naturlovene smugles inn i samfunnet hevder de, og dette igjen er å smugle inn borgerlig tenkning i form av reformisme i arbeiderklassen. La oss ta spørsmålet om revolusjonen. Kommer den sosialistiske revolusjon 'som et lokomotiv' uavhengig av menneskenes vilje?

Dette er et borgerlig reformistisk standpunkt hevdes det, fordi det medfører at en bare kan sette seg ned og vente på revolusjonen, eller i høyden gjøre det beste ut av verden i ventetida, altså bli reformist. Marx hevder følgende i forbindelse med overgangen fra kapitalisme til sosialisme:

'Men den kapitalistiske produksjonen frambringer med en naturlovs nødvendighet sin egen negasjon. Det er negasjonen negasjon. Denne innsetter ikke den private eiendomsretten, men derimot den individuelle eiendomsretten i den utstrekning som den kan forenes med de landvindinger som den kapitalistiske epoken har gjort, samvirke og felles besittelse av jorda og av de produksjonsmidler som arbeidet sjøl har frambragt.'

Kapitalen I. s. 671, svensk utgave).

Med dette mener sjølsagt ikke Marx at menneskenes kamp for sosialismen er uvesentlig, at de økonomiske lovene av seg sjøl innsetter sosialismen og at menneskene kan ta ferie fra klassekampen til revolusjonen er gjennomført. Det Marx mener, er at uten at menneskene under kapitalismen vil det eller ei, så vil motsigelsene i kapitalismens bevegelse gjøre kapitalismen moden for revolusjonen, og tvinge menneskene til å gjennomføre den. Jo bedre leda kampen er jo raskere og mindre smertefull går fødselen av det nye samfunnet. Det sier noe om »kritikernes» klassestandpunkt at de ikke forstår at kapitalismens økende krise rammer arbeiderne med full tyngde og tvinger dem med i aktiv og revolusjonær klassekamp. En må være skilt fra klassekampen og dyrke den reine teori for å være blind for dette.

At revolusjonen kommer er en objektiv sosial lov. Denne sosiale loven kan ikke oppheves av borgerskapet sjøl om borgerskapet var seg den bevisst. Den er

objektiv fordi den er knytta til utviklinga av de viktigste motsigelsene under kapitalismen, antagonistiske motsigelser som sprenger kapitalismen. Jo mer arbeiderklassen er seg denne loven bevisst, desto lettere setter den seg gjennom.»

Bøker

Hans Fr. Dahl, red: KRIGEN I NORGE

*Anmeldelse av Hans Fredrik Dahl, red.:
Krigen i Norge, Pax 1974.*

1. Det offisielle bilde av okkupasjonshistorien er et narrebilde. Den viktigste hensikten med å skape dette narrebilde har vært å kue arbeiderklassen og andre deler av folket til å legge klassekampen på hylla i arbeid for det store fellesskapet.

2. Å plukke fra hverandre borgerskapets bilde av okkupasjonshistorien vil være et kraftig slag mot den ideologien som holder folk nede. Alle bidrag som kan sette tingene på rett plass må derfor mottas med glede.

3. »Krigen i Norge» inneholder flere innlegg som rokker ved de borgerlige okkupasjonsløgnerne. Boken er en samling forskningsarbeider, kildekrifter og artikler om viktige forhold under okkupasjonen. Den er redigert av Hans Fredrik Dahl.

4. Jon Vea viser at toppene i »næringslivet» egenhendig la opp den kapitalasjons- og samarbeidslinjen som kom til å bli hovedlinjen for motstandskampen i Norge. Men Vea faller for den borgerlige analysen på et svært viktig punkt. Han evner ikke å se den kraftige motstandsviljen i store deler av det norske folk allerede fra okkupasjonens første dag. Dermed blir Veas konklusjon om toppene aldeles ufarlig fordi de bare gjorde det som »alle» mente var riktig. Dette er også konklusjonen til den kommisjon som ble nedsatt etter krigen for å finne ut hva

som hadde skjedd i begynnelsen av okkupasjonen.

5. Helge Paulsen viser at tyskerne tok ut av landet store mengder krigsviktige varer, særlig metaller og fisk. Utplyndringen av Norge var mye hardere enn av mange andre okkuperte land. »Industrien» samarbeidet velvillig med tyskerne om dette. Viktig er også Paulsens påvisning av tyskerne sine planer om et europeisk økonomisk fellesskap. Men Paulsen hevder i konklusjonen at de store tilførselene fra Norge ikke spilte noen som helst rolle for Tysklands evne til å holde ut krigen så lenge som landet gjorde. Paulsen synes å vike tilbake fra å trekke de slutninger som kildematerialet hans leder fram til og han holder seg her innenfor rammen av de borgerlige okkupasjonsløgner.

6. I et klipp fra Justisdepartementets hvitbok får vi et godt eksempel på hvorledes treindustrien samarbeidet med tyskerne og sikret seg store profitter. Dette er avslørende, men det holder seg likevel innenfor den rammen av myter som borgerskapet har trukket opp. Brakkebaronene var jo noen beklagelige unntak fra en ellers stort sett patriotisk »industri».

7. Targjerd Nomelands bidrag til boken handler i hovedsak om arbeiderklassens reaksjoner i forbindelse med striden om 12-øringen. LO-ledelsen hadde i begynnelsen av krigen godttatt at et tariffestet dyrtidstillegg skulle falle bort. Etter krigen kjempet arbeiderne mot en allianse av LO-NAF-STATEN for å få etterbetalt tillegget for de 5 krigsårene. Saken endte i arbeidsretten og arbeiderne tapte. Nomelands bidrag har flere sitater som viser forbitnelsen mot direktørene både under og etter krigen. Han viser og hvordan LO-NAF-STATEN bruker løgngen om det raserte produksjonslivet i Norge for å kue arbeidsfolk. Nomelands innlegg har ikke slike svakheter som Veas og Paulsens.

8. I boka er det trykt opp tre brev fra Peder Furubotn 1941–43 om NKPs krigs-

politikk. Brevene viser kampen mellom den aktive og den passive linjen innen hjemmefronten. En finner også her en del stoff som viser at NKP under Furubotns ledelse sannsynligvis begikk viktige feil i sin krigspolitikkk selv om hovedlinjen ser ut til å ha vært korrekt. Det kan synes som om partiet ikke hadde en riktig analyse av de svære motsigelsene i fronten hjemme. Brevene virker og svært allmenne — en finner lite konkret om hva som må gjøres for å nå de målene som settes opp. Gjenopptrykkningen av disse brevene er viktige for at folk kan få kjennskap til NKPs analyse av okkupasjonsperioden.

9. I boka finnes og et intervju med Torolv Solheim om NKPs arbeid under krigen, særlig på Vestlandet. Her er stoff som viser hvor uforberedt NKP egentlig var på de forholdene som oppsto ved okkupasjonen. En del folk tok straks opp kampen. Det som ikke kommer fram er sentralkomiteens klare kapitulasjonspolitikkk. Striden mellom Furubotn og Solheim er også tatt opp fra Solheims side. Utviklingen av revisjonismen er ikke direkte behandlet. Videre går det fram hvordan folk etterhvert søkte seg mot NKP i protest mot den passive linjen og hvordan Hjemmefrontens ledelse søkte å få kontroll over den motstand som eksisterte. Slike intervjuer som dette med folk som deltok i kommunistenes motstandsarbeid skulle vi ha hatt mange flere av. Det verste er at det snart er for seint å få dem.

10. Det som skal samle de forskjellige bidragene til et hele er et hode og en hale av Hans Fredrik Dahl. Disse bidragene er ikke av slik vitenskapelig tyngde at de kan snu opp ned på det offisielle bilde av okkupasjonshistorien. Dahl gjør dessuten viktige prinsipielle feil, som når han bruker en elite-modell i stedet for en klasseanalyse, når han overvurderer arbeidsfolks samarbeid med tyskerne og når han ikke tar oppgjør med løgngen om at motstandsviljen i folk ikke var tilstede i 1940. Hans vurdering av Fellesprogram-

met som noe radikalt er og feil. Fellesprogrammet var monopolkapitalens generellinje i årene etter krigen. NKP ser ut til å ha delt Dahls vurdering av Fellesprogrammet. Dette var i så tilfelle et forræderi mot arbeiderklassen.

11. Konklusjoner: a) Boka gir mange nyttige opplysninger, men den viker i stor grad tilbake fra å konkludere klart og sterkt ut fra kildematerialet selv. b) Den gir til dels for liten vitenskapelig tyngde bak det som skrives og frigjør seg ikke fra borgerlige analyse metoder. c) Den samler seg om visse spredte områder av okkupasjonshistorien slik at en helhetsanalysen går tapt. Hans F. Dahls og Jon Veas knefall for den borgerlige vurderingen av det norske folkets motstandsvilje og -evne ved begynnelsen av okkupasjonen er den viktigste svakhet ved det stoffet en finner i boka.

Alt i alt er «Krigen i Norge» en nyttig bok med sterke begrensninger. Til en anmeldelse hører vel med å nevne følgende: Bortsett fra kildestoffet som er opptrykt har alt stoff i boka unntatt bidragene til Nomeland og Vea vært trykt før i Kontrast 1&2 1971. Dette tyder på at boka er for mye av et hastig sammenraskingsarbeid.

Terje Valen

„Ta kvass strid mot range idear“

Landsmøtedokumenta fra Norges Kommunistiske Studentforbund, som vart skipa i mars i fjor, er komne ut som bok på Oktober forlag.

»For monopolene, som prøver å mobilisere studentmassene for seg sjøl, eller i hvert fall demobilisere dem, er studenforbundets fødsel . . . et strategisk nederlag. De skulle langt foretrekke at den progressive og revolusjonære opinjonen var mye kraftigere splittet og desorganisert, at den var representert av et utall, innbyrdes kjempende reformistiske og sekteriske smågrupper.

Derfor må dere ikke undervurdere den rikspolitiske betydningen av at studentforbundet dannes. Overfor arbeidsfolk vil herskerne forsøke å fortie og forvrengje denne betydningen. Men dette er ikke hva de sjøl mener. Det vil bli registrert: I DNA-toppen, i bank-direksjonene, i USAs og Sovjets Oslo-ambassader. Dette er verken sjølskryt eller antakelser. Det er saker vi *veit*.»

Desse orda er frå helsinga AKP(m-l) la fram for det 1. landsmøte i Norges Kommunistiske Studentforbund i mars i fjor. Helsinga står i boka «Norges Kommunistiske Studentforbund – beretning, plattform, vedtekter», som kom på Forlaget Oktober i september.

I helsinga er det eit avsnitt med overskrifta «Ta skarp kamp mot feilaktige

ideer». Om ein vik attende for denne striden, vil det føra til nettopp det monopolborgarskapet vil: Studentrørsla vert kløyvd opp. Studentane vert stengde av frå det arbeidande folket. Det vert uråd å vinna nokon siger.

Kommunistane kan ikkje la vera å kalla dei som stør sosialimperialismen for *reaksjonære og imperialistagentar*, fordi om sume vert støtte. Dei kan ikkje la SV gå fri for kritikk når leiarane deira på universiteta som andre stader rasar til høgre og vaklar som fulle folk frå feil til feil. Dei kan ikkje la vera å stempla dei nye »venstre»-opportunistiske smågruppene som svart reaksjonære fordi om dei nyttar sitat frå Marx eller Lenin til å »prova» vetløysa si med.

Denne striden er avgjerande for kommunistar på alle kampfelt. Han er særskilt viktig for eit studentforbund, som arbeidar i ein sump av borgarleg ideologi, — føremålet monopolborgarskapet har med universiteta er m.a. å produsera reaksjonær ideologi for å festna diktaturet dei har over arbeidar-klassen.

Dokumentata frå landsmøtet syner at rådet frå partiet samstemmer vel med dei røynslene dei kommunistiske studentorganisasjonane har gjort seg gjennom 7 år. Og vedtaka landsmøtet gjorde fortel at NKS er godt budd til å ta opp den ideologiske kampen.

DEMOKRATISK SENTRALISME

Vedtektene slår fast at NKS er *kommunistisk — i organiseringa og*. Diskusjonen om dette har vore grundig i tida før forbundet vart skipa. Medlemene har lært å skjønna kva den demokratiske sentralismen har å seia for ei rørsle som har som mål å gjera ende på monopolkapitaldiktaturet. NKS har ei stor opp-

gåve frametter i å få massane av studentar til å sjå kor viktig dette er.

Då SUF-stud vedtok å måta til den demokratiske sentralismen hausten 1968 skreik eit mindretal som stødde Gustavsen i SF opp. Dette var å gjere medlemene ufrie og gje all makt til ein virkárleg maktelite! Striden som er ført sidan syner at det berre er dette organisasjonsprinsippet som gjev medlemene makta i organisasjonen og gjer han til ein verkeleg reiskap for folkets interesser.

I dag kan eit mindretal i Universitetslaget til SV i Oslo vera frie til å skipa alle vedtak laget sjølv har gjort. Dei kan røysta etter sitt eige »samvet» t.d. i Studenttinget, mot interessene studentane har, — nett som SV-aren Hauglin får gjera i Stortinget mot klassekravet om at kvinnene må få avgjera abort sjølve. Fridom — men for *kven!*

STUDER RØYNSLENE FRÅ 7 ÅRS STUDENTKAMP!

Landsmøtemeldinga — »Beretning til NKS' 1. landsmøte. Om den marxist-leninistiske studenbevegelsens framvekst og arbeid» — er eit dokument på nær 80 sider. ML-rørsla er sterk på universiteta. NKS er den største politiske organisasjonen på sitt felt i det heile. Nett difor har dei som er mot kommunismen alltid lagt stor vekt på å sverta og rangsnu arbeidet marxist-leninistane har gjort her, og det vil dei halde fram med.

Landsmøtemeldinga er m.a. eit svar på desse átaka. Dette svaret er til stor nytte for folk som arbeider på andre felt i klassestriden, så dei og kan verja den revolusjonære rørsla mot slike átak. Vi oppmodar folk til å studera dokumentet sjølve. Her skal vi berre dra fram ei sak.

STUDENTRØRSLA HAR FÅTT EIT NYTT PREG!

Både folk i SV og dei nye »venstre»-oppportunistiske gruppene har det annsam med å skulda dei marxist-leninistiske studentane for å vera trongsynte brødpolitikarar – »økonomistar». Dei seier at ml-arane tek i miss om den særleine oppgåva til studentane. Studentane er først og fremst åndsmenneske, intellektuelle, hevdar dei har er å lage vitskap, stri med mot det ideologiske hegemoniet til borgarskapet, laga utgreiingar for arbeidarar til bruk i kampen dei fører. Men å føre kamp sjølv, for egne interesser, det er det lite mon i.

Denne striden er like gamal som ml-rørsla sjølv er på universiteta. ML-arane tok opp striden mot dette alt i 1967/68, og vann den progressive studentrørsla for sitt syn i 69/70. Det synet dei strei for var at studentane først og fremst er ungdom i utdanning, ikkje granskarar. I utdanningstida er dei ramma av rasjonaliseringstiltak og økonomisk forverring som staten står til ansvars for. Dei har dei same interessene som arbeidarklassen og folket elles i å kjempa for å halde opp levkåra sine.

Det store oppsvinget i studentkampen i Noreg i 1970 kom på nett dette grunnlaget. Dei største studentaksjonane som har vore her i landet, tok nettopp utgangspunkt i dei trugsmåla som momsens, innstramminga av lånerammene, og rasjonaliseringa av studia utsette studentane for.

Det gjorde at studentrørsla i Noreg straks vart sameint med striden i arbeidarklassen. Det gjorde at rørsla fekk eit grunnlag som samla dei progressive studentane – og studentane som heilskap.

Ein kom ikkje opp i det uføre som mange andre land. Der vart rørsla kløyvd

opp i ei mengd splintgrupper som førte krig med kvarandre om kven som var mest reine og raude. Studentmassane fekk berre vera tilskodarar til bikkjeslagsmåla.

Dette utgangspunktet var utan tvil med til at studentane makta å gå ut frå sine egne interesser under EEC-kampen. Dei lengstkomne mellom dei la vekt på å mobilisere det store fleirtalet av studentar på eit nei-standpunkt, og fekk reist ein aktiv masseopinion med eit firsifra tal aktivistar for nei-fronten.

Det gjekk ikkje som i Danmark t.d., der studentane lite fekk gjort i striden. Endå så mykje teori som vart lesen og diskutert av dei mest »framskridne», kom dei ikkje lenger enn til *det synet EEC-tilhengjarane sjølv spreidde* – at »internasjonaliseringa av kapitalen» tvang Danmark til å koma med i EEC! Dei kom ikkje på tanken om å reisa massane til strid for å verja interessene sine.

»KVAR KJEM DEI RETTE IDEANE FRÅ?»

Dei som kritiserer ml-arane vil vel ha det til at den leia studentrørsla tok i Noreg »kom av seg sjølv».

Landsmøtemeldinga frå NKS syner noko anna. I 1967/68 var dei fåtals marxist-leninistane åleine om å stri for å reisa ei *masserørsla for kamp* blant studentane.

Det lengste andre retningar dreiv det til var å tusla med tverrpolitiske organisasjonar for studentar som alt var partipolitisk organiserte, og laga »kritiske seminar» for seg sjølve mot »integrasjon av universitetet i en kapitalistisk økonomi». *Masseagitasjon, utviklinga av taktikken, leiinga av dei store kampane var det marxist-leninistane som stod for.*

»Kvar kjem dei rette ideane frå.» spør Mao Tsetung. »Ramlar dei ned frå skyene? Nei. Ligg dei medfødde i

hjernen? Nei. Dei kjem frå praksis i samfunnet, og berre frå det.» (Kvar kjem dei rette ideane frå, 1963.)

Grunnlaget for at studentrørsla har vekse fram som ho har gjort i Noreg, det ligg i vilkåra studentane lever under, og i åtaka monopolborgarskapet har retta mot interessene deira. *Men årsaka til at rørsla har teke den leia ho har teke, og gjeve dei resultatata vi kan sjå, det er arbeidet marxist-leninistane har gjort.* Dei har synt evne til å analysere tilhøva og leia striden, andre er det ikkje som har arbeidd for å gjera dette.

Når kommunistane har agitert for at studentane må gå til kamp, har andre dekt seg bak opportunistiske leiarar utanfor universiteta. Dei har frykta studenthetsen frå sosialdemokratiet som pesten, og åtvare mot at studentane går til strid før andre grupper gjer det. Dei har hengt seg på striden når han har vore i oppgang og framgang, og flydd frå rekkjene når motstandane gjekk til åtak.

I dag finst det tusen på tusen studentar som skjønar at sosialdemokratiet er ei svepe mot arbeidsfolk, og eit støe for imperialisme og monopolkapital. Tusentals studentar veit at dei og arbeidsfolk elles berre har seg sjøve og sin eigen kamp å lita på. Dei veit og at arbeidarklassen er den lengstkomne klassen og at han må leia striden for eit nytt samfunn fridd for klasseunderkuing.

Dette er nye ting, og det har ikkje ramla ned frå det blå. Endringa kjem frå praksis i samfunnet. Det finst »revolusjonære» pratmakarar som meiner at denne utviklinga ikkje har noko å seia. Når dette ikkje tel noko for dei, får dei tola å verta stempla som reaksjonære.

Den store framstegsrørsla mellom studentane har alt vore til vinning for arbeidarklassen i Noreg i mange saker. Tenk på streikestøearbeidd, kampen mot

EEC, mot momsens, mot USA-imperialismen. Arbeidet med å leia studentkampane har og gjeve *heile* den marxist-leninistiske rørsla røymsler som har vore til bate for arbeidet ho har gjort på andre felt.

AKP(m-l) ender helsinga si til det 1. landsmøtet i NKS med det gamle ordtaket: *Sel ikkje skinnet før bjørnen er skoten!* Det er rett. Det står att mange kampar å føra, og det krevst stor innsats for å vinna dei. Men i alle høve er det viktig å sjå skipinga av NKS som ein siger for marxismen-leninismen her i landet. Resultata som er vunne gjev eit førevarsel om at det vil gå i Noreg som Mao Tsetung seier om Kina:

»Så snart den allment gyldige sanninga i marxismen-leninismen vart bunden saman med den konkrete praksisen i den kinesiske revolusjon, gav ho eit heilt nytt preg til den kinesiske revolusjonen.» (Gjer studia våre betre, mai 1941.)

NORSK MÅLREISING

Den politiske plattformen for NKS legg vekt på å klårgjera det kommunistiske synet på dei viktigaste stridsspørsmåla i studentrørsla i dag. Ho nemner dei ideane som vil hindra kampen mellom studentane og kritiserer dei. Denne kritikken kan gjera giftig ugras til fin-fin gjødsel om studenforbundet lærer seg å bruka han og føre han ut til massane. Han kan vera til stort gagn for andre og.

Plattformen er den einaste bolken av boka som er skriven på nynorsk. Det er ein god ting så langt. Det er ikkje ofte vedtak og dokument frå ml-organisasjonane kjem med norsk målføring.

Men nynorsken er svært lite gjennomarbeidd. Det minner helst om ei ord for ord omsetjing etter ein nokså kronglut og

unorsk bokmålsførelegg. Det er tilmed kome inn meiningslause feil som »einsemnd» (ensomhet) i staden for »einskap» ein stad!

Sidan striden for norsk målreising ikkje er nemnt særskilt nokon stad i dokumenta, kan dette tyda på at forbundet treng eit ordskifta om *strategien* i målreisingsarbeidet. Meiner ein at nynorsken er eit »mindretalsmål» som berre skal verjast mot diskriminering. T.d. Berge Furre i SV står for eit slikt syn. Eller er det ein lekk i arbeidet for å frigjera det norske skriftmålet for dei framande lekkjene borgarskapet held det i?

Men viktigare enn dette – Studentforbundet bør leggja seg orda frå parti-helsinga på minnet: Dei må ikkje under-vurdere kor viktig det er rikspolitisk at Norges Kommunistiske Studenforbund er skipa. Og vi som arbeider på andre kampfelt må gjera det same. Boka frå 1. landsmøte i NKS må bli lesen av mange. Lærdomane frå striden dei har ført bør spreiaast og tilmåstast der vi sjølve arbeider!

K.J.

Røde Fane 1974

INNHALDSLISTE

Her prentar vi ei liste over innhaldet i Røde Fane for årgangen 1974.

Vi har laga lista slik at ho kan vere til nytte både når du vil ha bakgrunnsstoff til aktuelle hendingar og når du treng stoff til skolering. I lista er det difor vist til artiklar Røde Fane har hatt om nærskyldte emne i andre nummer, til dels i tidlegare årgangar.

Innhaldsliste for Røde Fane 1972 og 1973 finn du i nr. 4/1974, s. 78–80.

● RØDE FANE 1/1974

STATENS VOLDS- APPARAT

- s. 1. Militærapparatet – kjerna i borgarstaten
- s. 5. Pro-russisk femte-kolonne i Norge? (av Tron Øgrim)
- s. 20. Hva slags forsvar trenger folket? (av Finn Sjøe)
- 50 år siden Lenins død**
- s. 38. » – Sverdet er Lenins lære»
- s. 41. V.I. Lenin: Hvordan Kautsky gjør Karl Marx til en gjennomsnitts liberaler (utdrag fra »Den proletariske revolu-

sjonen og renegaten Kautsky»)

- s. 49. Lenins skor. Dikt av Tor Obrestad

Lønnsoppgjøret 1974

- s. 54. Lønnsoppgjøret og oljekrisa (Se også artikkel i 2/74, »Våre krav – fiendens taktikk».)

Internasjonalt

- s. 59. Ny kommunistisk bevegelse i USA. (Intervju med formannen i October League(m-l).)
- s. 68. Fronten mot supermaktene, 2. artikkel. (Fortsettelse fra 5/73. Fortsettes i nr. 3/74.)

Debatt

- s. 74. OBOS – redskap for leieboerne? (Kommentar til artikkelen om OBOS i 5/73.)

Bøker og tidsskrifter

- s. 79. Målstrid er klassekamp (Pax bok)

● RØDE FANE 2/1974

FOR EI RIKTIG LINJE I KVINNEKAMPEN

- s. 1. Reis kampen blant arbeiderkvinnene
- s. 6. Retten til arbeid – kvinnenes fremste krav
- s. 12. Fram for en klasseanalyse av de norske kvinnene
- s. 24. Gjør bruk av kvinnebevegelsens historiske erfaringer
- s. 36. *Studiespørsmål til kvinneartiklene*
Du finner også artikler om kvinnekampen i 3/74, både i hovedtemaet om oljeeventyret og under vignetten »For ei riktig linje i kvinnekampen», og i 4/74, under den samme vignett-

ten. — Kvinnefrigjøring var også hovedoppslag i 2/72 (utsolgt). — Se også neste avsnitt, Dokument, i dette nummeret.)

Dokument

- s. 37. Johanna Schwarz: Prolog vid Kvinnefrontens 2. Landsmøte
- s. 39. Kvinnefrontens politiske plattform. (Vedtatt på 2. landsmøte.)
- Norge og olja**
- s. 41. Oljeeventyr for imperialismen (Oljeeventyret er hovedtema i 3/74.)

Lønnsoppgjøret 1974

- s. 44. Våre krav — fiendens taktikk (Se også artikkel i 1/74, »Lønnsoppgjøret og oljekrisa«)

Internasjonalt

- s. 53. Bresjnev opnar dørene for amerikansk monopolkapital. (Frå den albanske avisa Zeri i Popullit. 'Sovjet i dag' er hovudtema i 4/74. Sjå og artiklar om Sovjet under Internasjonalt i 3/74.)

»Venstre«-oppportunismen

- s. 59. »Venstre«-oppportunismen i Norge. 3. artikkel av Sverre Knudsen. (Fortsettelse fra 5 og 6/73. Se også artikkel under samme vignett i 3/74.)
- s. 68. *Studieopplegg til artiklene om »Venstre«-oppportunismen*
- Debatt**
- s. 70. Kva slags forsvar duger for folket? To debattinnlegg til artikkel med samme tittel i nr. 1/74.
- Bøker og tidsskrifter**
- s. 76. Arbeidernes leksikon — anmeldelse av Pax' nyutgave.

● RØDE FANE 3/74

OLJEEVENTYRET

- s. 2. Oljeeventyret. Artikkel av Sigurd Allern, bygd på foredrag i DNS 20/4-74.
- s. 14. Gull og grønne skoger for kvinnene? Om oljeeventyr og kvinnearbeidsplasser. (Se også hovedoppslaget nr. 2/74, særlig art. s. 6: Retten til arbeid — kvinnenes fremste krav.)
- s. 20. Skal jordbruket legges ned?
- s. 26. Kamp mot oljeinvesteringene.
- s. 30. DNA-våpen i oljepolitikken: To eksempler. Skånlandsutvalget og »deprivatisering« av bankvesenet (Om oljeeventyret, se også om statsbudsjettet i 5/74.)

Kommentar

- s. 37. SV — etter landskonferansen. (Se også nr. 5/74 med hovedoppslag SV, og 2. del av artikkel om programforslag for SV i nr. 6/74.)
- s. 43. Arbeidere om LO. Dikt av Kjell Pettersen. (Tillegnet LOs 75-års jubileum)

For ei riktig linje i kvinnekampen

- s. 44. Feminisme og kvinnefrigjøring. Kritikk av feministisk teori (Se også hovedoppslaget i nr. 2/74 særlig art. s. 24: Gjør bruk av kvinnebevegelsens historiske erfaringer.)
- Internasjonalt**
- s. 57. Fronten mot supermaktene — 3. artikkel. Sovjet — USA: Mot ny verdenskrig? (1. og 2. artikkel i serien står i nr. 5/73 og 1/74.) (Hovedoppslag om Sovjet i dag i 4/74.)

s. 68. Kambodsja: Lon Nol isolert.

s. 71. Sovjet har anerkjent GRUNK.

»Venstre«-oppportunismen

s. 74. »KUL«: Fri import av arbeidskraft. Om »KUL«s linje i fremmedarbeiderspørsmålet. (Om »venstre«-oppportunismen, se også i 5 og 6/73 og 2/74.)

● RØDE FANE 4/74

s. 1. SOVJET I DAG — SOSIALISME I ORD, KAPITALISME OG IMPERIALISME I HANDLING

- s. 4. Har det vært kontraproduksjon i Sovjet?
- s. 18. Produksjonsforholda i Sovjet er kapitalistiske.
- s. 41. Sovjet — en imperialistisk stat på linje med USA.
- s. 53. Borgerskapets diktatur i Sovjet — demokratisk eller fascistisk? (Om Sovjet i dag, så også »Bresjnev opnar dørene for amerikansk monopolkapital« i nr. 2/74, »Fronten mot supermaktene III — Sovjet — USA: Mot ny verdenskrig?« i nr. 3/74, »Sovjet har anerkjent GRUNK« i nr. 3/74. I nr. 5 og 6/73, står det dessuten en artikkel av Bo Gustafsson »Om det nye økonomiske systemet i Ungarn.«)
- s. 57. *Studieopplegg til Sovjetartiklene*
- Folkets kultur**
- s. 58. Per Sivle — ein diktar for arbeidarklassen og vår tid
- s. 64. »En liten bok som ryster s i n n e n e«. Hans Johansen om Sivles »Streik«.

RØDE FANE 1974

s. 66. To ukjente dikt av Per Sivle: »Vinteren» og »En plads» (Dikt av Per Sivle også i nr. 3-4/72.)

Internasjonalit

s. 67. Dhofar — framgang for folkets kamp. Frigjøringskampen i provinsen Dhofar i Muskat/Oman, et land på den arabiske halvøya.

Studer verdenssituasjonen!

s. 73. Josef Stalin om kampen mellom imperialistmaktene.

Fram for ei riktig linje i kvinnekampen

s. 75. Lær av Kina — bruk masselinja i kvinnekampen. Anmeldelse av heftet »Kvinner i Kina», utgitt av Vennskaps-sambandet Norge—Kina. (Jfr. hovedoppslag om kvinnekampen i 2/74.)

s. 78. *Røde Fane 1972—73. Innholdsversikt.*

● RØDE FANE 5/74

SV — EIT REGJERINGSPARTI UTAN MINISTRAR?

s. 1. »Når AKP(m-l) angriper SV.» — Svar til Orientering om Oktober-boka »Hvor går SV?»

s. 6. Forslag til plattform for SV: Et program for et sosialdemokratisk parti.

1. del av artikkel av Pål Steigan. (2. og siste del i nr. 6/74.)

s. 23. Vedtak fra landsstyremøte i NKP: NKP avviser plattformframlegget! (Sjå og kommentarartikkel i 1/75, »NKP på kollisjonskurs i SV?».)

s. 27. »Når bare det fir-hodete trollet forsvinner.» Illusjonen om et helt nytt SV-parti. Av Finn Sjøe

s. 41. SVs praksis: Samarbeid med Bratteli. Knefall for Bresjnev. (Om SV, sjå og kommentarartikkel i 3/74. Jfr. artiklar i 4 og 5/73.)

Folkets Kina 25 år

s. 59. »I denne verden er ingenting umulig»

s. 64. »Vi setter vår lit til folkene». Om KKP's syn på den internasjonale situasjonen. (»Fronten mot supermaktene II», i 1/74, tar også opp Kinas utenrikspolitikk.)

Maktspåk

s. 71. De to språkene. Av Espen Haavardsholm. (Jfr. kommentar i 1/75.)

Statsbudsjettet 1975

s. 76. Eit oljebudsjett frå AP. (Om oljeeventyret, sjå hovudoppslaget i 3/74.)

● RØDE FANE 6/74

GJENREIS FAGBEVEGELSENS KAMPKRAFT

Utkast til faglig manifest fra AKP(m-l)

s. 2. *Innledning*

s. 3. De to linjene

s. 6. Den landsomfattende kampen

s. 22. Den lokale kampen

s. 32. Vern og helse

s. 37. Organiseringa

s. 50. Gjenreis fagbevegelsens kampkraft (Om linjene i fagbevegelsen, se også hovedoppslaget i 2/73.)
SV — eit regjeringsparti utan ministrar

s. 60. Forslag til plattform for SV: Et program for et sosialdemokratisk parti. (2. og siste del av en artikkel av Pål Steigan. 1. del i 5/74.) (SV er hovedoppslaget i 5/74.)

s. 80. *Studieopplegg for utkastet til faglig manifest*

NORDEN MELLOM SUPERMAKTENE

»De nordiske landa er alle små nasjoner i en verden der store imperialistmakter streber etter verdensherredømme, og de ligger alle i skuddfeltet mellom de to supermaktene USA og Sovjetunionen.»

- Slik heter det i en uttalelse fra de nordiske marxist-leninistenes første fellesmøte, som ble holdt i januar. Uttalelsen er en grundig gjennomgang av den aktuelle verdenssituasjonen, med vekt på Europa og Norden.
- En annen uttalelse sammenfatter viktige erfaringer om den moderne revisjonismens utvikling i Norge, Finland, Island, Danmark og Sverige.

I nummeret ellers:

- *De indokinesiske folkene står skulder ved skulder*
- *NKP på kollisjonskurs i SV?*
- *En kommunistisk politikk for familien*
- *Hva betyr fisket og fiskerne i Norge?*

BILDET PÅ FORSIDA:

Tegningen på forsida viser det permanente øvelsessystemet Sovjetunionen har utvikla fram til 1970 i havet mellom de nordiske landa.